

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 06255

LIDER FUN HAYNT UN
NEKHTN

Martin Birnboym

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

מאַרטין בירנבוים

לידער פון היינט און נעכטן

1978

מארטין בירנבוים

ליבזער פון היינט
און נעכטן

מאַרטין בירנבוים

לידער פון היינט און נעכטן

(די צייכענונגען אין טעקסט פון אויטאָר)

MARTIN BIRNBOIM

LIDER FUN
HAINT UN NECHTN

דאָס בוך איז אַרויסגעגעבן געוואָרן פון דעם
„מאַרטין בירנבוים בוך־קאָמיטעט“
מיט דער הילף פון דער
זשיטלאַווסקי־פונדאַציע פאַר יידישער
דערציאונג
און דעם איקוף
געדרוקט אין י. ל. פּרץ־פּאַרלאַג, תל־אביב.

©

I. L. PERETZ Publishing House
31, Allenby St, Tel Aviv, ISRAEL

Printed 1978

הוצאת י. ל. פרץ

רח' אלנבי 31, תל-אביב

סדר-צילום והדפסה: ירע-סלע בע"מ

תל-אביב, רח' הנגב 8, טל' 31061

פארטרעט פון מחבר

פאטער פון מחבר
מאדעל פון מחבר
מאדעל פון מחבר

דאָס בוך ווירמע איך
דעם אָנדענק פֿון מיינע עלטערן.

אינהאַלט

א. פֿון היינט

11 היינט און אַמאָל.
12 ס'האָט דער טויט.
13 וווּהין (בילד).
15 אין אַ צייט אַזאַ.
20 איך האָב אַ געליבטע.
22 אין פאַרק.
23 נישט גרינג צו פֿאַרשטיין (בילד)
25 ביי אַ פֿרישן קבר.
27 דאָס ליד.
29 אַ, גוטע פֿריינט.
31 לידער פֿון פיין.
37 כּיבין א ייד, ווי איך בין.
39 אין טרויער און דערשיטער.
42 פּיזאַזש.
43 צי איז זי אַ זאַנג אויפֿן פֿעלד?
45 איינזאַם (בילד).
47 די נעכטיקע לידער.
50 דער מענטש און דער ים.
52 די שאַנד.
55 דער שוואַרצער מאַן (בילד)
57 ביים ברעג.
59 אַ ליד אָן אַ טיטל.
63 מיין גאָלדענער חלום.
66 היינטיק וויגליד.
69 עלעגישע אַסאַציאַציעס.
73 מיין פֿעטער יאָסל (בילד).
75 און קומט די נאַכט.
77 לידער.
79 די באַלאַדע פֿון אַ חתונה.
101 נאָך אַלץ מיט זיי.
104 ביינאַכטיקער שפּאַציר.

106	אנואגן פֿון האַרבסט
109	מיין נעכטן, מיין היינט
112	קליינע בריוולעך צו דער גרויסער וועלט
115	די נאַכט
117	ס'טרעפֿט
119	אויטאָפּאַרטרעט (בילד)
121	אין זכרון
124	זון פֿאַרגאַנג
126	נאַכטיקע מחשבות
129	נאָך דער לוויה
131	איך זינג
133	מיין פֿאַטער
137	אַנדערש קאָן שוין ניט זיין
142	איך האָב פֿאַרגעסן דיר זאָגן
144	ביים נאַכטיקן ברעג
146	אַ געבורטסטאָג-לחיים
148	סתם אַ ליד
150	שטימונגען
153	ליבעס
155	כ'האָב ליב
158	פֿאַרטאָג
161	זומער-ניואַנסן
167	אין דערפֿל (בילד)
169	מיין שטאַלצע שיף
171	דאָס פֿריידיקע ליד
174	אין מיין גאָרטן
177	לויט היינען (בילד)
179	מיר האָבן אַלע געזונגען
181	דער נס פֿון קיטאַי
186	ווען איך בין
190	פֿון אייביק אָן
192	צי וועט מיר באַשערט זיין
195	דיין ליד

ב. פֿון נעכטן

201	טראַכט איך אַמאָל
205	וויווערס
207	אין שטייג
210	שיס
212	טויזנט-לאַנדיק, טויזנט-שפראַכיק
214	משה אין מדבר
218	ס'וועט דאָס פֿאַלק ניט שטאַרבן
220	אין נאַכטיקן שפּיגל
222	אין טעג פֿון דערשיטער
224	שוין אַזוי פֿיל נעכט
226	נאַכן טויט פֿון יאָסל קאַטלאַר
228	נאַכן טויט פֿון גאַרקין
230	וואָס איז דאָס פֿאַר אַ טויט
234	דער וואָס קומט
239	פֿרימאַרגן אין סאַבוויי
240	קום
242	עס טרעפֿט אַ מאָל
249	אַרום פֿאַרקל
245	דער קיך-טיש מיין וואַרשטאַט
247	צו אַ מיידל
249	פֿון יענעם טאָל
254	אַ נאַכט אַזאַ
256	כ'שטיי פֿאַר דיר
258	דער וועג אַרויף
260	נאַכקלאַנג
262	אין אַ ווינטער-פֿאַרנאַכט
264	דער ריס
269	היימלאַזע קינדער
271	האַרבסט
273	ביי דער מאַשין
276	דאָס לעבן — יאָ!
278	שפּאַניש וויגליד
280	אַן אַרבעטלאַזער

282	אין איינזאָמע רגעס
284	ס'איז שווער
285	פֿאַזיער ביי דער אַרבעט
287	פֿרילינג אונטער דער בריק
292	עס מאָנט מיין וועג
294	פֿרייד פֿון אַרבעט
297	דו און איך
299	דאָס לעבן מאָנט
302	אין לעצטע רגעס
304	מיין זומער-געליבטע
308	אין מדבר
312	איך און מיין טשעמאָדאָן
314	מיין פֿאַלק
316	ניטאָ דאָרט שוין קיינער

הינט און אמאל

- מיין הינט איז ווי די צייט —
א ביטערע וואָר.
דער נעכטן איז פֿארטונקלט
מיט בלוט און מיט אַנטווישונג.
דער מאָרגן איז אַ נעפל —
קיין האַריוואַנט איז נישט קלאָר.
האַב איך נישט קיין קאַמפּאַס.
און איך האָב נישט קיין פֿאַן.
- אמאל בין איך געשטאַנען —
געגלויבט אַזוי כ׳האַב דאָן —
אויף אַ שיף אַ שטאַלצער,
און די שיף געפֿירט האָט —
געגלויבט האָב איך עס דאָן —
אַ גרויסער קאַפיטאַן.
און אלע פֿאַנען ריינע
און הויך אין שטורעם-ווינט.
- איצט איז מיר שווער,
דאָס האַרץ — א בליי-באַלאַסט.
ס׳איז נישט די זעלבע שיף —
אַ נאַקעטער דער מאַסט,
די שיינע ריינע פֿאַנען —
פֿון העלדן-בלוט געשטריקט —
ליגן אין די שטויבן,
ליגן דאָרט פֿאַרשעמטע,
פֿאַרבלאַטיקט און צעפֿליקט.

ס'האַט דער טויט...

ס'האַט דער טויט שוין אָנגעקלאַפט
א פּאַר מאָל אין מיין טיר,
נאָר כ'האַב זיך נישט געלאָזט
פֿון אים פֿאַרלאָקן.
דער געדאַנק פֿון מער נישט זיין
האַט אַרויסגערופֿן טרויער
טיף אין מיר,
נאָר ער האָט מיך קיינמאַל
נישט געשראַקן.

איצט פֿאַרצייכן איך
מיין רומפֿולן נצחון.
יונג וועט מיך דער קאַסע-מאַן
שוין נישט באַזיגן.
מיין שטאַלץ
וועט בלייבן נישט צעבראַכן,
ווען איך וועל
אַן אָפּגעשניטענער
צווישן זיינע גאַרבן ליגן.

און אויפֿן שטילן פֿעלד,
אויב עס וועט אַ פֿויגל זינגען,
וועט ער וויסן,
אַז ער זינגט נישט
גלאַט אַבי פֿאַר וועמען...
און אויב זיין ליד
וועט ריינער זיך צעקלינגען.
וועט עס זיין דערפֿאַר,
ווייל אַ זינגער פֿאַר אַ זינגער
ווייל זיך נישט פֿאַרשעמען...

וזהו

אין אַ צייט אַזאָ

אין רויע רוימען
וואָיען די וועלטישע וויגעס.
צערעסענע כמאַרעס—
ברודיקע פֿאַנגען—
טראָגן זיך דראַענדיק און קאַלט.
אויף גרויע הימלען,
אַן אַ שימער פֿון קאַיאָר,
ווערן אַלץ בלאַסער די שטערן.
פֿון אומעטום,
פֿון יעדן האַריוואַנט,
צעטראַגט זיך דאָס רוישן
פֿון בלוטיקע שטראַמען
פֿון דעם "זאַלציקן ים
פֿון מענטשלעכע טרערן— — —"

ווי איז דער שאַל-רוף
פֿון די אַלטע נביאים?
אין וועמענס מויל איצט
דער שוואַר של משיח?
אין אַ צייט,
ווען ס'פֿליט אַרום דער מלאך-המות
אויף מיסל-באַמבעס,
אינגעהילט אין נאַפּאַלם-פֿלאַמען—
ווי איז איצט
דאָס בת-קול פֿון רחמנות,
דאָס קול פֿון מענטש,
וואָס קאָן פֿון פֿייער ראַטעווען
קינדער און מאַמעס.

א, שאַנר און טרויער
פֿון יאַרהונדערט,
פֿון דעם גרעסטן,
וואָס שפּליטערט פֿון לבנה-פֿעלדזשן שוין
פֿון אורצייטן די שטיינער,
וואָס שיקט שוין אַפּאַראַטן
אין די העט-ווייטע ספֿערן—
און לאָזט זיין אייגענעם פּלאַנעט פֿאַרדאַרבן,
און לאָזט דעם הונגער
איבער זיינע לענדער וואַלטן!
און קאָן פֿון ווילדקייט אייגענער זיך ניט
באַפֿרייען,
און קאָן זיין אייגן קול,
דאָס מענטשלעכע,
אין זיין וואַנזין ניט דערהערן!
וויפּל גלאַקן-קלינגער
האַבן שוין צעווייגט די גלאַקן
"צו דערוועקן."
וויפּל זינגער
האַבן שוין דאָס ליבשאַפֿט-ליד
אין מענטשנס האַרץ אַריינגעזונגען?
איך ווייס: ס'פֿאַרגיסן זייער בלוט נאָך
העלדן און מאַרטירער;
נאָר ווי טיף
איז דאָס געזאַנג פֿון די נביאים
אין געוויסן פֿון די דורות—
ווי טיף איז עס אַריינגעדערונגען?
יא, זיי זיינען וועגווייזער געבליבן,
נאָר קיין מאָל ניט דערגרייכט,
קיין מאָל ניט געוואָרן
פֿון דער וועלט די פֿירער.

סיאיז פֿון שווערד
קיין אַקער-אייזן ניט געוואָרן!
דער מענטש, —
דער קלוגער מענטש, —
האַט זיך צו טיפֿער חכמה
ניט דערהויבן.
דער קין-צייכן אויף זיין שטערן
ברענט אַלץ פֿלאַמיקער און גרעסער.
ווי, פֿון וועלכע קוואַלן
זאָל מען שעפֿן גלויבן,
אַז משיח אַליין
האַט זיין מיסיע פֿאַרגעסן
און איז — צווישן הונגעריקע וועלף —
ניט איין מאָל שוין
געווען אַ מענטשן-פֿרעסער!

אין אַ צייט אַזאָ —
פֿון וואַנען
זאָל זיך נעמען דער בטחון!
אין אַ צייט אַזאָ —
אויף וועלכן אמת
בויען פֿאַר דער וועלט אַ פֿונדאַמענט!
אין אַ צייט אַזאָ,
וואָס האָט דעם גלויבן
פֿון די גלויביקסטע
צעטראָטן און צעבראַכן —
וואָס איז פֿאַרבליבן?
בלויז דאָס האַרץ דאָס אייגענע;
און אין דעם —
אַזאָ שטעכנדיקע ליבשאַפֿט. — — —
און, ווי דער דאָרן,
נאָר זי ברענט
און ברענט
און ברענט — — —

די הייבאם פֿון אמת
 ראַנגלט זיך מיט פֿאַרבלוטֿיקטע הענט—
 נאָר ס'ווערט דער אמת
 ניט געבוירן.
 זי האָט פֿאַר אים
 אַזויפֿיל שלאַכטן שוין געקעמפֿט
 און האָט די שלאַכטן
 אלע פֿאַרלוירן.

נאָר זי,
 די אייביק-האַפֿנדיקע,
 טרעט ניט אָפּ
 פֿון קינדבעט,
 פֿונעם חלום...
 איז רום צו איר!
 און זאָלן די—וואָס קאָנען—
 ניט אויפֿהערן
 דעם בטחון אירן
 אין געזאַנגען צו דערהויבן;
 רום צו זיי,
 וואָס שטייען ביי איר זייט
 פֿאַרעקשנטע און זיכער—
 אַז דער טאָג וועט קומען
 פֿאַרן לעבן
 און די גאַנצע ערד באַלוינען
 מיט דעם אויסגעבענקטן שר
 פֿאַר זייער גלויבן!
 רום צו זיי!

נאָר זאָלן יענע,
די געפייניקטע פֿון ספֿקות,
וואָס ס'האָט די צייט אליין
מיט קלאַען בלוטיקע.
דעם גלויבן זיי פֿון האַרץ אַרויסגעריסן;
זאָלן זיי באַזינגען
דעם אמת
פֿון דער טראַגישער עפֿאַכע
און איבערלאָזן
פֿאַר די קומענדיקע דורות
די צייכנס
פֿונעם מענטשלעכן געוויסן.

איך האָב אַ געליבטע...

איך האָב אַ געליבטע שוין לאַנג, זייער לאַנג!
גיט זי מיר יעדן טאָג אַ געשאַנק.
זי גיט מיר איר האַרץ, זי גיט מיר איר גוף
און זאָגט מיר: געבן דאָס איז מיין באַרוף;
כיבין שטענדיק אַ גרייטע, דו נעם נאָר און נעם—
און גיסטו מיר אויך וואָס, בין איך דאַנקבאַר פֿאַר דעם.

כיבין דאָ אויף דער וועלט שוין לאַנג, זייער לאַנג!
עס פֿעלן קיין צרות, מיאז מיר אָפֿט און קראַנק,
מיאז אָפֿט מאָל צעבלוטיקט פֿון מענטש און פֿון צייט!
נאָר זי, די געליבטע, טרעט ניט אָפּ פֿון מיין זייט.
צי אין פֿיין פֿון פֿאַרלוסט, צי אין פֿרייד פֿון ניצחון,
איז זי דאָ מיט באַנדאָזשן, מיט טרייסט און ביטחון!
און ווער ס'זאָל ניט טרעטן אין שטויב מינע גלידער—
איז זי דאָ און הייבט אויף מיך פֿון טיפֿסטן דערנידער.

און איך בין אַ זשעדנער, ס'איז מיר קיין מאָל גענוג!
כיוויל, אַז ס'זאָל שוימען העט אַריבער דעם קרוג;
כיוויל, אַז צום געבן ניט זיין זאָל קיין מאָס,
אַז ס'זאָל זיך מישן סיי מילך, סיי מעד אינעם כוס.
אַז גערעקט, ווי ביים סדר, דער טיש זאָל מיר זיין,
אַז פֿאַרשווענקען דעם מרור זאָל די זיסקייט פֿון ווײַן,
זיין זאָל פֿון שוואַרצברויט ביז לעקעך און טאַרט—
און אַז ווען איך זאָג— קום! זאָל זי זיין אויפֿן אָרט:
אַ צעשטראַלטע מיט חן,
מיט אמת אין אויגן, מיט אַלץ וואָס איז ריין;
מיט ווערטער פֿון פֿייער, מיט מוזיק און מיט טאַנץ
און אין וואַכטעג אפֿילו מיט יום-טוב צעגלאַנצט!

אַז זי זאָל אויף איר ליבשאַפֿט מיך טראָגן אַוועק
צו ליכטיקע הייכן פֿון פֿינצטערע טעג...
און ווען איך וועל בענקען נאָך שלאָף שוין, וויל איך,
זי זאָל מיך פֿאַרוויגן מיט איר ווייכן, זיס-מאַמעשן קול...

און איך זאָג איר צו— אַ ליבשאַפֿט אָן צוימען
ביז פֿאַרגיין וועט מיין אָטעם אַ שעפטש אין די רוימען.
און אויב ס'לעצטע וואָרט מיינס וועט זיין אַ היימישער "אוי",
וועט עס מיינען: מיין אוצר, כ'האַב ליב דיך אַזוי!
קום און לעש אויס מיך, מינע אויגן פֿאַרמאָך—
מיין ליד, מיין נשמה, מיין יידישע שפּראַך!

אין פארק

גיי איך מיר שפאצירן
אינעם פארק אליין—
קיינער קומט מיר ניט אנטקעגן,
קיינער וואגט דאָ ניט צגיין.

ס'איז דער פארק ניט ווי פארצייטן,
זינג איך ניט-טראַלאַ...
זע איך עמעץ קומט פֿון ווייטן—
בלייב איך שטיין—און שאַ!

ווער קאָן זיין דאָרט יענער שאַטן?
די פֿויסט איז שוין פֿאַרביילט...
ס'איז שוין דעמערדיק אין גאָרטן,
נאָר כ'האַב זיך ניט געאמילט—

כ'האַב געוואַלט אליין זיך ווייזן—
כ'גיב ניט אויף מיין שטאַט!
כ'האַב פֿרינציפֿן— שטאַל און אייזן—
כ'גיי אויף גאָטס באַראָט...

נאָר דער שאַטן אויך דער ווייטער
איז געבליבן שטיין—
רייט אָן אין אַ מונדיר אַ רייטער,
און מיר נעמען בינדע ווייטער גיין...

נישט גרינג צו פארשטיין

ביי אַ פֿרישן קבר

עס טוט וויי,

עס טוט באנג!

דער שניט אינעם האַרצן איז טיף און איז שאַרף!
אַ מידיקייט אַ שווערע טוט אַ פּרעס דעם געדאַנק

צו עפעס אַ טונקעלן נידער—

און פֿון דער ענגקייט אין האַלדז

עס אַטעמט מיט מי זיך אַרויס—

אַן אַלטער, יידישער זיפֿץ—

”שוין ווידער— — שוין ווידער— —”

עס טוען די יאָרן אַ שוועב פֿאַרן אויג

דורך אַ צעציטערטער פּריזמע פֿון טרערן—

טוט מען דעם אויער אַ נויג

און אַ האַרץ צו דער אייגענער טיף:—

צי וועט מען ניט דאָרטן די טריט

פֿון דעם אייביקן, קאַלטן באַגלייטער—

צי וועט מען ניט דאָרטן דעם אַנזאַג

פֿון אייגענעם אַפּגאַנג דערהערן...

פֿאַרוואָר— דער טויט לאָזט איבער אַ ווונד

נאָר די שאַרפֿקייט פֿון ווייטיק פֿאַרפֿלאַכט זיך.

דאָס לעבן רופֿט: לעב!

ווער געזונט!—

און דער שניט ווערט אַ צייכן, אַ שראַם

עס פֿאַרטריקנט דאָס בלוט אויפֿן שניט

און שטילערהייט ער פֿאַרמאַכט זיך...

און פֿאַר יענע, — און איך בין פֿון זיי —
וואָס לעבן מיינט: כלערליי פֿאַרבן!
זיי ווייסן:
פֿון פֿיין דער פֿאַרשטיקטער געשריי
איז אויך אַ סימפֿאָנישער קלאַנג;
און אַז זיין אויף דער וועלט מיינט — זיין!
און די לעצטע רגע בלויז — שטאַרבן...

און אַי דעם אָפּשייד,
ווי שווער ער קומט אָן,
מוז מען זיך לערנען פֿאַרטראָגן.
און פֿון האַלב-מאַסט, פֿון טרויער די פֿאָן
אַ צי טאָן צוריק צו די הימלען
און לאָזן די ווינטן פֿון לעבן
די שאַטנס פֿון קבר פֿאַריאָגן.

דאָס ליד

א ליד
איז אַ שמייכל
אין אַ קינדערשן דרימל;
אַ ליד איז דאָס גאַלדענע רענדל פֿון הימל;
אַ ליד
איז דער גלויבן
אויף צעפֿאַכעטע פֿליגל;
אַ ליד איז די מאַמע,
דער וועכטער ביים וויגל.
אַ ליד איז אַ מבול,
אַ ווילדער געוויטער;
אַ ליד איז פֿון האַרצן
דער צערטלעכסטער ציטער.

פֿון אייביק אָן האָט דער מענטש
זיינע טיפֿסטע פֿאַרלאַנגען
פֿאַרוועבט און פֿאַרפֿלאַכטן
אין ליד און געזאַנגען;
און וווּ נאָר אַ רעגונג
און וווּ נאָר אַ נאָגן—
האָט עס אַ ליד
צו אַ מענטשלעכן אויער דערטראַגן.

און פֿינצטער איז דאָרט
און וויסט און פֿאַרשמאַכט,
וווּ ס'האָט קיינמאָל
דער זינגער
זיין ליד ניט געבראַכט

און פֿינצטערער נאָך,
וּוּ אַ ליד, אַ געגאַרטס,
מוז בלייבן באַהאַלטן,
מוז בלייבן דערשטיקט
אין אַ דיכטעריס אַ האַרץ!

אָ גוטע פֿריינט

אויב איר וועט קומען צו מיין קבר—
צום רויען בערגל ערד און ליים—
אָ, גוטע פֿריינט,
לאָזט אלע פֿאַנגען אין דער היים.
כיוויל בלויז, אָו סײַזאַל
דער ריינער פֿלאַטער פֿון דעם ווינט
א פֿאַכע טאָן ביים סוף—
און אונדזער ייִדיש ליד, חברים,
ברענגט עס מיר
צום לעצטן שלאָף.

מײַהאַט צופֿיל פֿאַנגען שוין באַליידיקט
און פֿון זיי די פֿאַרב געשיילט,
צעטראָטן זיי
און אויסגעליידיקט,
געלאָזן זיי
אין בלוט און בלאַטע
און די ווונדן ניט פֿאַרהיילט

כײַהאַב קײַן מוראַ פֿאַרן סוף ניט,
און אויב יאָ— — איז מילד די שרעק,
נאָר פֿאַר פֿאַנגען האב איך מוראַ!
צופֿיל גרוילן,
צופֿיל מתים
האַבן זיי מיט זייער פֿלאַטער
שוין געהייליקט
און פֿאַרדעקט!

זאָלן זיי — פֿון האַרץ די לידער — —
זיי — צום פֿאַלק און וועלט געווענדט — —
זאָלן זיי דאָרט בלייבן שוועבן
איבער קברים און דערציילן,
ווי העל
ס'האָט אונדזער פֿלאַם געברענט.

זאָל דער פֿלאַטער זיין פֿון הערצער — —
און אפֿשר פֿון א ליבשאַפֿט-טרער — —
לידער ברענגט מיר צו מיין קבר,
זאָלן זיי מיר דאָרט פֿאַרבלייבן
אינגעוועפט אין לופֿט און ערד.

און טאַקע ס'ליד
פֿון דעם טאָג דעם נייעם!
און איך, ווי היינעס גרענאַדיר,
וועל ליגן שטיל אזוי
און וואַרטן,
ביז עס וועט אַ שטראַל פֿון יענעם טאָג
דערגיין דורך ליים און ערד צו מיר.

נאָר אויב איר קענט א פֿאָן אזא נאָך,
וואָס טיף-געטריי איז אונדזער גלויבן
געבליבן אינגעוועבט אין איר — —
א פֿאָן אַזאַ,
אַן אומבאַפֿלעקטע — —
אַ, גוטע פֿריינט — —
איידער איר פֿאַרמאַכט דעם אָרון,
ניט דעם טויטס תכריכים ווייסע — —
זאָל זי — —
די פֿאַרב פֿון הייסן לעבן — —
דער לעצטער צודעק זיין פֿאַר מיר!

לידער פֿון פיין

.1

איך זע דיך נאָך.
דו ביסט נאָך דאָ.
דיין אָטעם שוועבט נאָך אַרום מיר.
נאָר נעענטער קומט אַלץ די געוויטערדיקע שעה—
עס זאַמלט זיך
צום אויסברוך די ענערגיע אין דיר;
דער ערשטער בליץ
וועט טאָן אָט-באַלד אַ ריס,
אַ הילך טאָן
וועט דער ערשטער דונער-קנאַל
און אַנזאָגן, ווי אַן אָפּערע-פֿאַנפֿאַר,
אַז עס האַלט ניט ווייט שוין פֿון פֿינאַל.

.2

איך האָב די טיר פֿאַרמאַכט.
מיר זיינען שטיל אַראָפּ די טרעפּ.
פֿייכט און פֿאַרנע
האָט אַרומגענומען אונדז די זומער-נאַכט.
די גאַס איז טונקל-שווערמוטיק געווען,
ווי שווער און טונקל
ס'איז געוועזן מיין געמיט.
מיר האָבן שנעל געשפּאַנט,
און יעדער טראָט
געבראַכט האָט נעענטער דעם סוף
פֿון אונדזער האַרבער ליבע—
און ביידע האָבן מיר פֿון רייד,
פֿון אַ וואָרט אַ לעצטן זיך געהיט.

צי איז דאָס טאַקע
אונדזער לעצטער גאַנג געווען!
יעדער האַרץ-קלאָפּ האָט געהאַט אין זיך
דעם שטאַך פֿון מעסער-שפיצן.
אונדזער שווייגן איז געוועזן שווער און באַנג.
ס'האַט דיין ליפּ געציטערט.
טיף אין מיין זכרון
פֿון דיין פנים יעדן שטריך
האָב איך געוואָלט ווי אין גראַניט פֿאַרקריצן.

ווי אַ קבר, אַ טריב-באַלויכטענער,
האַט די באַן די אונטערערדישע
דיך דערנאָך פֿאַרשלונגען.
צי האָט מיין האַנט צום לעצטן מאָל
באַרירט דיין פֿיכטן, אומעטיקן שטערן...
צי ביסטו דאָס לעצטע,
דאָס סוף-זומערדיקע ליבע-ליד,
וואָס איך האָב אויסגעזונגען — —

.3

די נאַכט איז קאַלט געווען.
עס האָט גערעגנט. —
ניט אין אַ נאַכט אַזאַ
האָב איך, מיין ליבסטע, דיך באַגעגנט! —
ביידע האָבן מיר פֿאַראומערטע געשוויגן
און צום ערשטן מאָל
געשפּאַנט האָט צווישן אונדז
די בייזקייט און דער ליגן.

די נאַכט איז קאַלט געווען
און דו ביסט ערגעצווו פאַרשווינדן.
אַלץ אין מיר האָט זיך געלאָשן
און געברענט בלויז
האַבן מיינע ווונדן.
צי וועל איך דיר נאָך זען אַמאָל!—
ניטאָ ביי וועמען אין דעם רויען דרויסן,
ניטאָ ביי וועמען דאָ צו פֿרעגן!
און ווידער שפּאַן איך, ווי ניט איינמאָל שוין,
אין אַן אָסיענדיקער נאַכט
אומעטיק און איינזאַם
דורכן קאַלטן רעגן.

.4

אויב איינע וועט קומען נאָך
נאָענט צו מיין זייט,
וועט עפעס אין מיר
שוין בלייבן איר ווייט.
ס'וועט קיין אויג מיר מער ניט לויכטן
מיט דיין ליכט,
קיין סאַמעט מיך ניט גלעטן
פֿון דיין טונקל געזיכט.
ס'וועט הויל זיין און פּוסט
די שטילקייט, די רו—
און אויב איך וועל בענקען,
וועט מיין בענקשאַפֿט זיין דו.

כיבין שטיל געוואָרן.
 ווי אין אַ צויבער-שלאָף פֿאַרזונקען
 ליגן ערגעץ טיף אין מיר
 און רירן ווי אין חלום זיך
 מינע אָנגעהויפֿטע יאָרן,
 מינע נאָענטסטע:
 מיין גלויבן,
 מינע לידער.
 איך פֿיל אַ יעדן שאָרף,
 אַ יעדן צאַרטן אָטעם-הויך,
 נאָר שווער איז מיר
 דאָס באַפֿעלערישע וואָרט,
 דעם כּישוף-שפּרוך געפֿינען,
 און מיט דער גאַנצער קראַפֿט
 צעוועקן זיי צום לעבן ווידער.

כיבין שטיל געוואָרן.
 כּיהאַב מיט שטילקייט,
 מיט דעקן שווערע,
 ווי מען דעקט אין ווינטער צו
 די בלומען-בייטן,
 צוגעדעקט זיי—מינע נאָענטסטע—
 און באַהויבט זיי מיט דעם אַש—
 די אבותדיקע טרויער-שטויבן.
 נאָר קומען וועט דער טאָג,
 איך ווייס!
 די דערלייזנדיקע שעה וועט קומען!
 און ווי דער ווונדער-פֿויגל, פֿעניקס, פֿונעם זשאַר,
 וועלן זיי זיך שטאַלץ און פֿריי,
 וועלן זיי צום לעבן
 ווידער זיך דערהויבן!

אָ, דו!
 דו, מיין גרויסע, דו, מיין טיפּע ליבע!
 אין וועלכן ווילדן, ווייטן, וואָיענדיקן וואַלד
 ביסטו פֿארשוונדן?
 ס'איז הייזעריק מיין שטים פֿון רופֿן
 און מאַט מיין אויג פֿון זוכן דײַך—
 און מיין בענקשאַפֿט,
 און מיין האַפֿענונג,
 און אַלץ אין מיר
 איז אַזוי רוי,
 איז אַזוי ווייטיקדיק-צעשונדן.

איך ווייס—
 דו האָסט פֿאַרבלאָנדזשעט ערגעצווו
 אין די געפֿלעכטן
 צווישן פֿאַרעדיקע דושאַנגל-זומפֿן.
 איך ווייס—
 דו לעבסט!
 דו ביסט פֿאַראַנען!
 צי זאָל איך, אַ מידער און אַ שטילער וואַרטן—
 צי זאָל איך מיט די לעצטע כוחות רעווען,
 ביז דו וועסט מיין שטים דערהערן
 און וועסט צו מיין ליבשאַפֿט, ווי צו אַ ליבט,
 אין אַ נאַכט אַ שטורמישער דערשפּאַנען...

אָ, דו!
 דו, מיין גרויסע, דו, מיין טיפּע ליבע!
 כּיפֿרעג ביי זיך:
 צי וואַלט ניט בעסער גאָר געווען,
 ווען כּוזאַל פֿאַרגעסן דײַך,
 ווען כּוזאַל אין גאַנצן
 פֿון מיין וועזן דײַך פֿאַרטרייבן?

נאָר שווערער דעמאָלט ווערט מיין אומעט,
טיפּער דעמאָלט ווערט מיין עלנט נאָך!
און איך ווייס—
כּוועל אייביק זוכן דיך אַזוי!
און אייביק וועסטו שוין אַזוי
אין מיר פֿאַרבליבן!

.7

פֿון מינע גרויסע פינען
זינג איך קליינע לידער.
מיר דאָכט זיך— בלויז די פֿרייד
דאַרף האָבן ברייטן רוים.
ווען ס'ציט און ציט די שווערמוט
אַלץ טיפּער צו דער נידער,
איז גענוג אַ ווינקל,
אַ שאַטן פֿון אַ בוים.

איך ווייס ניט, ווער עס וויל
פֿון זינגערס טרויער הערן,
ניט ווער עס טרינקט מיט אים
די פיין פֿון זעלבן קוואַל.
נאָר ווער עס קען די פֿרייד,
דער מוז אויך קענען טרערן—
וויל דאָס איז דער יסוד,
דער צווילינג פֿונעם לעבן,
טרערן און געלעכטער
פֿון אָנהייב ביז פֿינאַל.
און דער, וואָס איינס פֿאַרלייקנט—
ניט ערלעך איז זיין טרער
און ניט זיין פֿרייד איז עכט.

כ'בין אַ ייד, ווי איך בין...

איך בין אַ ייד
און אַ ייד וועל איך בלייבן.
ס'וועט פֿון מיין פֿאַלק מיך
קיין גוי
און קיין ייד נישט פֿאַרטרייבן.
די פֿאַלקישע פֿיינען
וועלן אייביק מיך ברייען.
מיין יידיש
וועט אייביק
אויף צונג מינער גליען.
איך דאַרף זיך אין פֿרומקייט
פֿון טלית נישט הילן.
נישט בינדן זיך דאַרף איך
מיט רצועות פֿון תפילין.
פֿאַר מיין אייביקן בונד
מיט מיין אַלטער געשיכטע
דאַרף איך דעם בורא
קיין לידער נישט דיכטן.

ס'איז רייך מיין ירושה.
כ'האַב פֿון רחבות צו קלויבן.
כ'האַב אוצרות און אוצרות—
כ'האַב אין וואָס צו גלויבן.
איך האָב מינע אַלטע
מינע גרויסע נביאים.
נאָר כ'גלויב נישט די זינגער
אין פֿרומקייט פֿאַרשטעלטע
פֿאַר פֿאַלקישן קיום.

אין מיין צער, אין מיין טרויער
 כ'גלויב אויך אין מיין קיום,
 אין מיין פֿאַלקישן דויער.
 כ'וויל אויך, אַז מיין ליד
 זאָל מיין ברודער געפֿעלן,
 נאָר כ'וועל פֿאַר מיין זיידן, מיין באַבען
 זיך קיין מאָל פֿאַרשטעלן.
 זיי ווייסן:
 כ'האָב גלויביק מיט זיי
 זייער ליד נישט געזונגען.
 כ'בין אַ זינגל געווען
 מיט הוילקעפיקע יונגען
 און שווער האָט געשאַלט
 אונדזער ליד זיי אין אויער—
 עס האָט זיי דערצערנט
 און ס'האָט זיי פֿאַרטרויערט.
 ווי זאָל איך אַצינד
 זייער גלויבן-גאָלד מינצלען
 און וויקלען רצועות
 און תפילות אויסקינצלען?
 אַ שאַנד
 זיך פֿאַר זיי אַצינד צו גרימירן,
 אַ חרפה
 פֿאַר זיי זיך אַקטיאָריש מאַסקירן,
 כ'וועל קיין אַנשטעל
 מיט זייער אמונה נישט טרייבן—
 כ'בין אַ ייד
 ווי איך בין,
 און אַ ייד, ווי איך בין,
 וועל איך וועלטיש פֿאַרבלייבן.

אין טרויער און דערשיטער

פֿון די אייל-געמעלן,
צעריבענע אין בלאַטע פֿונעם טראַקט,
שרייען פֿון די קינסטלער
די צעפֿיניקטע נשמות.
אין דער לאַנגער, וואַנזין-ווּינגערדיקער נאַכט
קרייזן נאָך אַלץ
די בלוט-פֿאַרשיכורטע געשפּענסטער
אין קאַראַהאַרן
פֿון משוגענעם פּחד
פֿאַר פֿאַלקישער פֿרייהייט
און לעשן אויס
מיט זייער העשען
אַלע ריינע שטערן,
וואָס צאַנקען אינעם טונקל,
ווי ליכטלעך בלאַנדושענדיקע
איבער זומפּן פֿינצטערע, פֿאַרסטע.

אין אַ נאַכט אַזא—
ווי די אייל-געמעלן אין דער בלאַטע—
געשריען האָט
דאָס בלוט פֿון מיכאַעלסן,—
געשריען האָט זיין גוף
אונטער רעדער
פֿון אַן אויטאָ-טראַק אַ שווערן,
ווי זיי, די בילדער,
צעריבן און צעקרישלט
מיט שטויב און שטיינער אויסגעמישט—
דאָס גרויסע האַרץ זיינס
פֿאַרטיליקט און צעטראַטן!

ווי זיי— די בילדער—
צעריבן און צעקרישלט,
די ירושה
פֿון מיין פֿאַלק דאָרט—
קאַלט און אומדערבאַרעמדיק.
אלע וועגן
אַפגעשפּאַרט,
פֿאַרשלאָסן צו דעם נעכטן;
אלע וואָרצלען
מיט צוואַנג
פֿון עבר אַפּגעריסן

ניט מיט אַנוואַג
פֿון באַגינען
פֿלאַטערט דאָרט שוין איצט
דער רויטער שטערן!
ניט מיט מענטשהייטס
שענסטן חלום
ווייען דאָרט
די אַפּגענאַרטע פֿאַנען!
טיף פֿאַרשעמט
עס קאַרטשעט זיך דאָס האַרץ
פֿון די נעכטיקע
גלויביק-שטאַלצע פֿאַנען-טרעגער,
די מאַרשירער,
די מאַרטירער,
די איבער ערד-קוילעך צעזייטע מיליאָנען...

ס'האָט שוין לאַנג
אַ וויט אַ שוואַרצע,
זיך אויף יענער ערד צעגאַסן,-
אויף די צעשטויס-מאַשינען,
אויף יענעם טראַקט, דעם בלאַטיקן—
וועמענס גייסט
האָט דאָרט געהויערט...?
די ענטפֿערס
פֿאַלן פֿעלזיק-שווערע,
און צעציטערט
און דערשיטערט
רייסט דער צאָרן פֿון דער טיף זיך,
און פֿול
און ביטער אין דאָס האַרץ
מיט אַן ענדלאַזן,
אַ וואַיענדיקן טרויער.

ניו יאָרק, סעפט. 1974

פּוּזאַזש

טרויעריקע, נאַקעטע ביימער
מיט טונקעלע צווייגן
אונטער אַ פֿראַסטיקן, שפעט-האַרבסטיקן הימל,
הוידען זיך שטילע,
מיט אַ דינעם געיאָמער,
ווי זיי וואַלטן באַוויינען
דעם לעצטן גורל
פֿון אַלצדינג וואָס לעבט.

אויף סקאַלעס, ביים וועג-ראַנד,
גליען קאַלט און פֿאַרגליווערט
די נעכטיקע רעגנס—
ווי שפיציקע ציין
פֿון פֿאַרציטיקע חיות,
און שרעקן
מיט ווילדקייט פֿון וויגעס
מיט קרירות און קללות,
וואָס לויערן באַהאַלטן
אין הימלשן רוים.

אויף שפיצן פֿון בערג
בלאַנקען שוין וויסע קאפּוזעס,
מיט פֿינצטערע פֿלעקן באַשפּרינקלט,
און כּמאַרעס—
געביילטע, ווי גיגאַנטישע פֿויסטן,
באַוועגן זיך שווערע,
מיט שטילן, מאַסיוון געווירבל,

מיט געדולדיקער קראַפֿט
פֿון אַ וויסן—
אַז פֿון זיי
איז ניטאָ
פֿאַר דער ערד קיין באַהאַלט.

צעוואָרפֿענע הייזלעך
טוליען זיך
איינזאַם און בידנע
צו טונקעלע פֿלאַכן,
ס'ציטערט קיין שטראַל ניט אין שויבן,
און דער רויך פֿון די קוימענס
נידערט דערשראָקן
צוריק צו די ברודיקע דעכלעך,
ווי פֿאַרשטאַנען ער וואָלט—
אַז פֿאַרגיין וועט ער אויבן
אין ווינטן און וואַלקנס
אויף אייביק,
ווי אַלץ, וואָס קומט און פֿאַרגייט.

און שטיל איז
און רו.
נאָר דאָס דינע געיאַמער,
ווי פֿון קלאַג-ווייבער ווייטע,
פֿון די נאַקעטע ביימער,
נאָר די רויבן אויף דעכלעך—
דערציילן פֿון אַ וואַרעמער קיך,
פֿון אַן אַרעמען פֿרידן
אויף אַ מוטלאַזער ערד,
וון קיינער ווייסט ניט,
וואָס מאַרגן וועט זיין.

צי איז זי אַ זאַנג אויפֿן פֿעלד?...

(פֿראַגמענט)

דער הימל—

אַ טיף-טונקלדיק בלויער.

מיר זיצן באַהאַלטן אַליין—

פֿאַר וואָס אין מיין גליק אַזאַ טרויער?

צי איז עס דער אומעט אין קוואַקן פֿון זשאַבעס,

צי דער צויבער-דופֿט אַרום שטיין?

צוויי הענטלעך אויף ברוין-ווייסע לידקעס—

און איך? גיי ווייס, וואָס איך שפּיר!—

צי איז דער שטיין אַזאַ הייסער פֿון טאָג נאָך?

איך גראַבל די סקאַליקע ווענטלעך—

איך ווייס ניט וואָס טאָן מיט זיך פֿריר...

וואָס איז פֿון מיין שינער געוואָרן,

וואָסער גליק איז געווען איר באַשערט—

צי איז זי אַ זאַנג אויף אַ פֿעלד דאָרט,

צי אפֿשר א שטעכיקער דאָרן?...

איך ווייס—

זי איז אַ בלום אין מיין האַרץ נאָך,

איך ווייס...

ס'האַט יונג איר בלוט זיך פֿאַרמישט דאָרט

מיט דער פֿעטער אוקראינישער ערד...

אינואם

די נעכטיקע לידער

דער נעכטיקער ניגון
איז ווי א קאָסע
צעשטשערבעט אויפֿן שטיין פֿון דער צייט.
די נעכטיקע אמת'ן,
אויפֿן ראַנד פֿון די יאָרן,
פֿאַרוויאַנעטע ליגן;
און פֿאַלש קלינגען
די נעכטיקע לידער
און הויל
און אומעטיק-ווייט.

דער גלויבן, וואָס האָט יענע לידער געבוירן,
גרויס איז געווען דאָן און שוין,
אין בלוט טיף פֿאַרוואַרצלט,
און אריבערגעוירן
א זמר דער צוקונפֿט,
ערלעך און ריין.

געווען איז דער כאָר פֿון די זינגער
א גרויסער אין צאָל,
צעשפּרייט איבער לענדער,
אויף יעדן עק וועלט,
און זיי האָבן גערופֿן
ווי די נביאים אַ מאָל,
דער מענטש זאָל דערקענען
דאָס ליכט פֿונעם אמת,
און קעמפֿן פֿאַר אים!

און זיי זענען מיט קעמפער
אין שלאכטן געגאנגען,
און זיי האבן אליין
פֿאַרן אמת
אין קאָן זייער לעבן געשטעלט.

און ס'ליד פֿון די זינגער
האָט געבליצט דאָן, געשטורעמט,
און באַגייסטערט עס האָט,
און מיט נביאות געשאַלט.

נאָר די וועלט איז קיין פֿערז ניט,
פֿון דיכטער געפֿורעמט,
און די געשיכטע
האָט ניט דאָס האַרץ פֿון קיין זינגער!
ווי הויך ס'זאָל איר פולס
ניט שטייגן אין פֿיבער,
בלייבט איר נשמה גלייכגילטיק קאָלט.

בלייבן היינט הויל
יענע הויכע געזאָנגען — —
קיין פֿאַלק האָט ביז היינט נאָך
זיין ברודער געשוינט!
אפֿילו די נעכטן פֿאַרברידערטע קעמפֿער
האָבן די בונדן צעריסן,
די שבועה'ס געבראָכן
און די האַפֿענונג פֿון פֿעלקער
מיט דערנער געקרוינט.

טרעפֿט אָפֿט — —
עס ליגט דער נעכטיקער ניגון
אויפֿן האַרץ פֿונעם זינגער — — —
אַ שווערער באַלאַסט.
די צייט — — —
איז אַ ציניש-ברוטאַלער באַצווינגער.
בלייבט רוי אָפֿט ביים דיכטער
זיין אייגן געוויסן
אַפֿילו ווען טילד זינס
פֿון אַנדערע צייטן
איז ווייט שוין אַזוי און פֿאַרבלאַסט.

דער מענטש און דער ים

די זון, א ריזיק-רויטע,
זעצט זיך אין פורפורנער פראַכט
איבער דער ענדלאַזיקייט פֿון ים.

דער ים ציטערט פֿון תאַווה און גאַווה
פֿון זיין אייגענער
איביקער שיינקייט
און כ'הער,
ווי ער לאַכט פֿונעם טויט
מיט אַ ברומיקן שווערן געלעכטער:
ווער האָט אים אויסגעטראַכט,
דעם סקעלעט מיט דער קאָסע,
דעם שניטער,
דעם שעכטער?
אָט קלאַפט אין מיר
דער איביקער פולס פֿון לעבן
אין דער ברייט
און אין דער טיף פֿון מיין האַרצן—
ס'וועט קיינער נישט אָפשטעלן אים,
ס'וועט קיינער אים קיינמאל פֿאַרשניידן—
ער איז דאָס לעבן!
ס'וועט דער הימל אַליין
זיך אויף אים נישט פֿאַרמעסטן
און בלויז מיט בלויקייט אים צערטלען
און בליזבן אין געזיכערטער ווייטקייט—
זיין אורקראַפֿט
און צארן פֿאַרמיידן.

האָב איך ליב אים,
דעם ריז,
אין זיין שיינקייט,
האָב איך ליב אים
אין שטילקייט
און וויכער,
האָב איך ליב
זינע כוואַליעס,
זיין גאָווה—
דאָס מעכטיקע זיין מיט זיך זיכער.

2

נאָר אַמאָל
אין זיין ברומיק געלעכטער
לאַך איך, דער מענטש,
אים אַנטקעגן
און כ'קוק אויף זיין ענדלאַזער גרויסקייט
און כ'שעם זיך נישט
טראַכטנדיק פֿרעגן:
ווען נישט מיינע דורשטיקע אויגן,
ווען נישט פֿון מיין האַרצן דער הונגער,
ווען נישט פֿונעם מענטשן דאָס בענקען,
ווען נישט זיין דורותדיק לעבן—
ווער וואָלט נעזען און געהערט דיך,
ווער וואָלט דיין שיינקייט באַזונגען?
מיר זיינען פֿאַרברידערט
אויך מיך
וועט דער טויט נישט פֿארשניידן
אַפֿילו דאָן,
ווען איך וועל פֿאַרשטומען.

די שאַנד

די שאַנד
פֿון מיין לאַנד איז דער דרום!
עס הוליעט דער האַס דאָרט
מיט בלוט-דורשט אין אויגן
און ס'שטייגן געשפענסטער פֿון מאַכיקע זומפן
מיט פֿאַרושאַווערטע ביקסן
און ברילן דעם רוף
פֿון פֿאַרלוירענע שלאַכטן
און וואַיען אין וואַגזון, ווי שאַקאַלן.
און די ערד, וואָס איז שווער גאָך
מיט שפֿע פֿון שקלאַפֿישער מי,
בלייבט ווייטער פֿאַרשעמט און פֿאַרבלוטיקט—
און ס'טשאַדען די מערדערשע צלמים,
און ס'יאַגט איבער איר אַ מגפֿה—
דער גייסט פֿון סיימאָן לעגרי.

די שאַנד פֿון מיין לאַנד
איז דער דרום!
און דער שטאַלץ
פֿון מיין לאַנד איז ער היינט:
אַן איינציקער מענטש קעגן וויכער,
אַ תלמיד, אַ שוואַרצער, אַ שטילער,
ווי אַ וועק-רוף פֿון ווירדע און ווילן—
האַט אַ מתנה געגעבן דער וועלט
און אין הערצער,
פֿון דורות פֿאַרפֿינצטערט,
און אין הערצער, וווּ ס'פֿלאַמט שוין דאָס ליכט,

האַט זיין מוט זיך אַ דענקמאַל פאַרקריצט,
האַט זיך צעלויכטן
די זון פֿון זיין נאַמען
און די זון פֿון זיין טונקל געזיכט.

די שאַנד פֿון מיין לאַנד
איז דער דרום!
נאַר פֿאַרשאַטן דאָרט ווערן די שאַטנס,
וואָס שלייכן און קריכן אַרום נאָך
פֿונעם שקלאַף—
דעם גאַטספֿאַרכטיקן תּם...
ס'איז די צייט פֿון גרויסע לוויות!
און די מאַכיקע זומפּ-געשפּענסטער,
און ס'געבריל פֿון פֿאַרלוירענע שלאַכטן
וועט ניט פֿאַרהילכן
די גבורה די שטילע—
דעם אויסשטראַל פֿון מענטשלעכן ווונדער
און וועט די וואַגיקע ווייזערס פֿון צייט
און די בלוטיקע שטראַמען פֿון נעכטן
ניט שלעפּן צוריק אַ יאָרהונדערט.

ס'איז די צייט פֿון גרויסע לוויות!
ס'איז פֿון אויפֿלעב פֿון גרויסן די צייט!
דער מענטש פֿון די פֿלאַמיקע זאַמדן,
דער מענטש
פֿון די פֿינצטערע דזשאַנגלס,
דער שווינגער. פֿון שפּיז
און מאַטשעטעס,

האַט אין געשיכטעס בלוטיקן שפיגל
דערקענט זיין מעכטיקן פֿורעם
און דעם אוראַלט פֿון וועלדער צעשמעטערט,
און די פֿלאַמיקע זאַמדן פֿון מדבר
צעפֿאַכעט ווי וואַלקנס אין רוים.
און גיך
האַט די וועלט זיך געביטן—
און יענע, וואָס האָבן געקיניגט,
פֿאַרשלינגט פֿונעם צייט-שטראָם דער שוים.

די שאַנד פֿון מיין לאַנד
איז דער דרום!
דאָס גיפֿט פֿון מיין לאַנד
איז זיין הויך!
נאָר דער מענטש מיט דעם סאַמעט אין אויגן,
מיט דעם טונקעלן האַניק אויף הויט—
ער איז דער העלד
פֿון מיין ערד!
ער איז
פֿון פֿרילינג דער שטורעם,
אים איז דער בלי פֿון די זומערס,
אים איז די צוקונפֿט באַשערט!

דער שווארצער מאן

ביים ברעג

איך זיך ביים ברעג,
די ווייטקייט ציט זיך
קלאַר און ריין,
באַצירט ביים ראַנד
מיט צאַרטע וואַלקן-פּאַסן;
אויף דינע פּלייטן
שפּילט דער זומער-ווינט
פֿאַר מיר אַליין,
פֿאַר מיר אַליין עס שפּילט דער ים
אויף זיינע שווערע באַסן.

אינזאָם
שליטעט זיך אַ הונט אין זאַמד.
וואָס טוט ער דאָ
פֿאַריתומט און פֿאַרלאַרן?
עס האָט די פֿייכטקייט פֿונעם ווינט
די פֿעל אים גלאַט פֿאַרקאַמט
און עפעס זעט ער אויס
פֿאַרהונגערט און פֿאַרדאַרט,
ווי אַ שעפּס
וואָס ערשט האָט מען די וואָל אים אָפּגעשאַרן.
צי הערט ער די מוזיק
ווי איך
אין כוואַליעדדיקן ברומען,
צי הערט ער אויך די פּלייטן
אין דעם זומער-ווינט,
צי איז ער
מיט זיין אינזאַמקייט
ווי אַ מענטש פֿאַרנומען,
צי איז אים שווער צו זיין
אַ הונט צווישן הינט...

צי פֿילט ער,
דאָ ביים ברעג,
די בענקשאַפֿט טיפֿער, שאַרפֿער;
צי פֿילט ער אינעם
פֿילן
אַ טעם, אַ שטילע טרייסט?
איך קוק אויף אים און טראַכט:
וואָס וויל ער דאָ, וואָס דאַרף ער?
איך טו אַ פֿייף,
ער קומט.
צי דאַרף ער מיך ?
ווער ווייסט...

א ליד אָן אַ טיטל

ס'איז קיינער ניט פֿאַרבליבן דאָרט.

אָפּגעווישט.

פֿאַרשוונדן.

געבליבן זיינען בלויז

די לעכער

אינעם לעבעדיקנס האַרץ,

די ווייטיקן,

די אייביקדיקע ווונדן.

וואָלט איך געוואָלט

איין מאָל

נאָך גיין אַהין,

ווי אויף אַ בית-עולם, אָן אַלטן,

איז מיין מאַמעס שטיין געשטאַנען
שווער און גרוי
צווישן שטיינער האַלב-פֿאַרזונקענע
מיט אותיות פֿאַרווישטע
פֿון די רעגנס און די ווינטן,
פֿון די טרערן,
וואָס אויף זיי געפֿאַלן זינען דאָרט—
נאָך איין מאָל
איינזאַפן אין זיך
די ריחות פֿון מיין קינדהייט
און זיצן, אפֿשר,
אויף אַ מצבה, אַ פֿאַרוואַרלאַזטער,
צווישן סקאַלעס מאַכיקע
און גערענקען
די אימהדיקע פּראָצעסיעס
פֿון לוויות אַט-אַהערצו,
וואו פֿון אַלע ערטער הייליקע,
איז דאָס געווען
דאָס אָרט דאָס הייליקסטע.

געוואָלט וואָלט איך
דאָס ברייטע פֿעלד געפֿינען,
וואו אין אַ קוילן-האַגל
אומגעקומען איז מיין טאַטע
מיט מיין גאַנצן שטעטל—
אויף דער שוואַרצער, פֿעטער ערד,
אויף אונדזערער, —
אויף זינער!
וואו אויף אייביק
ס'וועט שוין אין די רוימען דאָרטן הילכן
ס'געלעכטער פֿון די דייטשע מערדער.
און פֿון די שטאַרבנדיקע יידן די יללות!—

זוכן וואָלט איך וועלן —
צווישן יענע הרודעס...
און אויב כ'וועל דאָרטן
גאָרניט ניט געפֿינען,
זאָלן אויף יענעם פֿעלד כאַטש,
פֿון אַ זון אָן אייגענעם
די טרערן רינען...

נאָר ס'וועט מיין טראַט
אַהינצו ניט דערגיין שוין.
ס'איז צעאַקערט דאָרט די ערד
און ס'האָט קיינער
קיין זכרון-צייכן ניט געשטעלט,
קיין רמז ניט
אויף יענעם ברייטן פֿעלד.

זיכער פֿלאַטערן ווי שטענדיק דאָרט
די פֿינצטערע וואַראַנעס,
רויק, גוט-געזעטיקט
און געלאַסן,
זיכער פֿיקן זיי
די פֿעטסטע ווערעם דאָרטן,
ווען די טראַקטאָרס פֿאַלמעסן די ערד
אין גלאַנצנדיקע, לאַנגע פֿאַסן.

זיכער טראָגן זיך,
ווי אין מיין זכרון,
איבער יענע פֿעלדער
לידער, אומעטיק-פֿאַרבענקטע,
פֿאַרנאַכט-צו, נאָך אַ טאַג, אַ מידן.
נאָר ס'זינגט דאָרט
קיינער ניט
מיין טאַטנס ליד;
קיינער זינגט דאָרט ניט
דאָס הימל-שפּאַלטנדיקע ליד
פֿון די אויסגעקוילעטע,
די שטעטלדיקע יידן!

וואָלט איך געוואָלט
אַ ניגון זינגען דאָרט,
אַ יידישן,
אויף יענעם פֿעלד;
וואָלט איך געוואָלט
געפֿינען דאָרט
אַ ברעקל
פֿון מיין מאַמעס שטיין!
נאָר דער וועג אַהין
איז ווייט
און פֿון דער מאַכט
פֿאַרשטעלט—
וועל איך אַהין
שוין קיין מאָל ניט דערגיין.

מיין גאלדענער חלום

ס'האט קיינמאל
מיין גליק זיך ניט געגאסן
ווי זיסער געדיכטער וויין
פֿון אַ שווערן, אַ גאלדענעם קרוג.
דאָס לעבן איז קאַרג,
איז ענגהאַרציק געווען—
און פֿון ענגע שפּאַרעס
האָט דאָס מזל מיינס געטריפֿט.
פֿאַרשיכורט האָט מיך נאָר מיין אייגן בלוט
און דאָס, וואָס כ'האַב אין חלום געזען.

פֿאַראַנקערט
איז מיין שיפֿל קיינמאל ניט געווען.
דער צייט-ווינט האָט ניט אויפֿגעהערט
די שטריק און זעגלען ריפען.
און זאַמדיק-נאַס און בלאָטיק אויך—
ניט איין מאָל!—
איז די ערד געוועזן אונטער מיינע פֿיס.
פֿון מיין קינדהייט אָן
האָט הונגער און טויט-שרעק
פֿון שלאָף צעוועקט מיך מיט אַ כליפען.
בלויז אַ ליבשאַפֿט צום לעבן
האָט אין די יאָרן פֿון מיין וואַקסן
די עסיקדיקע זויערקייט פֿון מיינע טעג פֿאַרוויסט.

אָזוי בין איך געוואָקסן—
אינגעהילט אין בענקשאַפֿט און אין שמאַטעס—
אין דעם קליינעם האַראָדענקע,
אין דעם גרויסן, אין דעם "שיינעם ווין".
פֿאַר אַ יינגל, אַן אַרעמען, אַ יידישן,
איז די צייט געווען
אַ שטייג מיט שטעכנדיקע גראַטעס
און ניט געווסט האָב איך,
צי וועל איך ווען עס איז "דערגיין";
און ניט געווסט צו וואָס
און ניט צו וועמען
און ניט וויהין...

נאָר אין דער האַפֿענונגלאַזיקייט, דער נאַקעטער,
האָב איך געלאַכט, געזונגען
און ניט אויפֿגעהערט צו האַפֿן.
לידער האָבן מיך געטראָגן!
ווערטער האָבן מיך געוועקט!
מיין געמיט,
מיין האַרץ
איז קיינמאָל ניט געשלאָפֿן
און אין דער בלאַטע,
אין דעם בלוט,
אין דעם ווירבל-ווינט פֿון מיין עפֿאַכע
האַט זיך דאָס גאַלד
פֿון מאַרגנדיקע דורות מיר אַנטפלעקט.

ווי ליכט, ווי פליגלדיק
עס איז מיין טראַט געוואָרן;
ווי ליכטיק יעדער האַרזיאַנט,
ווי נאָענט
די גאַנצע, אויסלייז-מאַנענדיקע וועלט!
אין ציטער פֿון דערוואַרטונג
האַט זיך מיין בלוט איינשטילן ניט געקאָנט.
דאָס אייגענע, דאָס וואַכעדיקע מזל,
איז ווי שטענדיק
דורך דינע שפּאַרעס גרוי גערונען,
נאָר ברייטער איז דער שליאַך געוואָרן—
מיט אַ ציל,
מיט אַן "אַהין!" אַ פּלאַמיקן צעהעלט.

יא, ס'איז פאַרבליבן דאָס ווין נאָך "דאָס שיינע"...
נאָר ניטאָ שוין איז מיין שטעטל האַראַדענקע!
און וואָס איז פֿון זינגל פאַראַן נאָך—
זיין ליד... זיין זינגליש געדענקען...
דער ווין רינט קאַרג דורך די שפּאַרעס.
דער שליאַך איז האַרבסטיק געוואָרן
און איך זע אין די בלאַטעס
דאָס גאַלד,
דעם פּלאַמיקן צייכן "אַהין!"
איך זע—
ער זינקט,
אַט-אַט—און ער וועט זיך דערטרינקען.

היינטיק וויגליד

שלאָף מיין קינד, איך האָב דיר ליב,
שלאָף נשמה ריינע.
אויפֿן הימל, קאַלט און טריב,
ציטערט די לבנה
און עס ציטערן, מיין קינד,
די שטערנדלעך, די קליינע.

וואָס-זשע שרעקן זיי זיך דאָרט
די שטערן אויפֿן הימל?
דאָס פֿרעג איך גלאַט אַזוי, מיין קינד,
ניט ענטפֿער מיר,
ניט וועק זיך אויף,
ניט שטער דיין ריינעם דרימל.

דאָס שרעקן זיי זיך דאָרט, איך ווייס,
און וואַרפֿן זיך אין ציטער,
ווייל ס'קומט אַ גאַסט אַרויף צו זיי,
ווייל ס'פֿליט צו זיי
פֿון ערד אַרויף
דער מענטש,
דער שטאַלצער ריטער.

זיי ווייסן גוט
העט אויבן דאָרט,
די שטערן, די לבנה,
אַז דער שטאַלצער, קלוגער מענטש,
קאָן קומען שוין אַזש ביז צו זיי
מיט שרעק און מיט סכנה...

זיי האָבן דאָך
פֿון אייביק-אָן
געקוקט צו אונדזער נידער
און מיט שרעק געזען, מיין קינד,
ווי ס'פֿירן זיך דאָ אויף דער ערד
די גרויסע,
דיינע ברידער.

און געבליבן זינגען זיי
העט-הויך אין הימלען שוועבן
און געפֿינקלט קאַלט און פֿרעמד
און שטילערהייט געזאָגט צו זיך:
ניט גוט וואָס ס'טוט דאָרט אויף דער ער
דער מענטש צו זיך,
צום לעבן.

עס פֿליט דער מענטש אַרויף
צום ווייטן שטערן-ציטער.
אַלץ העכער, העכער
הייבט ער זיך
און גאָרניט, גאָרניט שרעקט אים אָפּ
פֿון דער ערד דעם שטאַלצן ריטער;

ער פֿליט
דורך וואַלקנס און דורך ווינט,
ער פֿליט דורך בלויע תהומען—
ער פֿליט דאָרט אויפֿרייסן אַ שלאָס—
דעם סוד
דעם גרויסן סוד פֿון רוימען.

און וואָס ער וועט געפֿינען דאָרט,
און וואָס ער וועט אַנטפלעקן—
שלאָף, מיין קינד,
דאָס ווייס איך ניט—
נאָר ליכטיק זאָל דיר זיין דיין וועלט,
ווען דו וועסט זיך צעוועקן.

און זיי,
די ציטערדיקע דאָרט,
די שטערן—
כיווינטש זיי אייביק שלום!
שלאָף, מיין קינד,
און זיס,
זאָל זיס דיר זיין דיין חלום!

עלעגישע אַסאַציאַציעס

ווען איך הער אַ פּוּיגל זינגען
אויף אַ פּעלד אַ ווייטן,
הער איך
פּון פּויערים אויף פּעלדער דאָס געזאַנג;
הער איך
פּון מיין קינדערהייט דאָס פּאַרבענקטע ליד.

ווען איך הער אַ קלויסטער-גלאַק
אין ווייטקייט קלינגען,
הער איך—
פּון דערפּער די זונטיקדיקע גלאַקן,
געדענק איך,
ווי פּרי
איך האָב אָנגעהויבן טראַגן
די לאַסט פּון וויסן,
אַז איך בין אַ ייד.

ווען איך זע ערגעץ
אַן איינגעהויקערט שטיבל
מיט פּענצטער אומעטיקע, קליינע,
און אַ שטיקל ערד
אַרומגעצאַמט מיט אַ הילצערנעם, אַן אַלטן פּלויט—
ווערט מיר עפעס היימיש,
ווערט מיר עפעס ליבלעך—
און איך געדענק
מיין קינדערישע פּרייד און טרויער,
און איך געדענק—
פּון אַן אַמאָל אַ ווייטן—

די אַרעמשאַפֿט פֿון שכנים,
דאָס פּיצל הערינג, די בולבע,
דאָס פּיסנע שטיקל ברויט.

ווען איך זע אַמאָל
אַ פֿערד אַ וואָגן ציען,
געדענק איך
מיין פֿעטער יאָסל, דעם בעל-עגלה.
"פֿעטער יאָסל!
פֿעטער יאָסל!
נעמט מיך מיט אַ ביסל אויפֿן וואָגן!"
נאָר ער איז אַ גרויסער שוויגער.
בלויז די בייטש
טוט שאַרף אַ טשוויקע
און איך ווייס שוין—
ס'איז ניט אַפּצושטעלן אים,
-מיין הויכן פֿעטער יאָסל,
ווען די "לייבן" זיינע לויפֿן,
ווען ער פֿאַרט— — —

ווען איך הער אַמאָל
דאָס יידיש-לשון פֿון מיין האַראָדענקע—
די דינע "צוריס"
און דעם ברייטן "גאַי",
דערהער איך
קולות האַלב-פֿאַרגעסענע און נאָענטע,
הער איך ווי מיין באַבע
שעפטשעט ערגעץ אין איר אַלקער,
אַז עס איז איר—
ווי מיר, ביי מיין געדענקען!—
"אַך אַזוי און וואַי— — —"

ווען איך זע אַמאָל
אַ ברייטן שטח
פֿאַרענדיקט און פֿריש-צעאַקערט,
און וואָראָנעס, גלאַנציק-שוואַרצע,
וואָראָנעס הונגעריקע פֿלאַטערן ביים ראַנד—
געדענק איך
ווען איך—אַ יונגל—הונגעריק ווי זיי—
האַב אַליין געפֿירט אַ שווערן אַקער
און צווישן פויערים, אוקראַינער,
אַ יידיש און העברעיִש ליד געזונגען
פֿון דעם ווייטן,
פֿון דעם אויסגעבענקטן אבות-לאַנד.

ווען איך זע אַמאָל
אויף גאַסן רושיקע, ניו-יאָרקער,
אַן אַלטן חסיד שפּאַנען—
זע איך פֿון מיין שטעטל
דאָס פֿאַרשוונדענע געזיכט;
זע איך
הינטערגעסלעך שמאַלע, בלאַטיקע און קרומע—
און אין פֿענצטער, האַלב-פֿאַרהאַנגענע,
שאַטנס טונקעלע פֿון ווייבער,
בענטשנדיק די שבת־דיקע ליכט.

ווען איך הער אַמאַל
אַ ניגון פֿון אַ תּפֿילה,
אַ בית-עולם-קדיש
איבער אַ מצבה אויף אַ פֿעלד—
ווערט דער שטיין
מיין מאַמע'ס קבר
און אַ כליפּ רייסט-אויף אין מיר
פֿון ערגעץ אַ מין טיפּקייט
און ווי פֿון קלאַג-וויבער אַ יללה,
הילט מיר איין אַ טרויער
נאָך מיין אויסגעשאַכטענער,
מיין שטעטלדיקער וועלט.

ווען איך לייען אַמאַל
די פרקי אבות,
צי אַ חכמים חכמה,
צי אַ מעשה ווונדערלעך דערציילט—
זע איך אויפֿלויכטן
מיין טאַטניס אומעטיקע, ברוינע אויגן—
זע איך אים
אין מאַסן-קבר מיט די האַראַדענקער!
און איך פֿיל די ווונד,
די אייביקע אין מיר!
און איך ווייס ניט,
צי דער טויט אַליין אַפֿילו
וועט קאַנען ווען ס'איז זאָגן:
די ווונד איז אויסגעהיילט — —

מיין פעטער יאָסל

און קומט די נאכט

און קומט די נאכט—
די שפעטע שעה—
ווארט איך ניט,
אז שלאָף זאָל זי מיר ברענגען.
איך ווייס:
עפעס וועט זיך אין געמיט צעפלאַטערן— — —
איך פֿרעג ניט וואָס—
אַ ווייסע טויב,
א שוואַרצע קראָך—
איך ווייס ניט,
וואָס עס וועט די נאכט
איבער מיין געמיט צעהענגען.

אַ מאָל איז שטיל.
און כ'הער דאָס שוואַרצע זשומען.
די געדאַנקען זענען אָן געשטאַלט.
ס'דאַכט זיך מיר— —
כ'בין אין גאַנצן אויסגעהוילט,
ס'וועט גאַרניט מער זיך פֿורעמען אין מיר,
איך וואָרט אומזיסט,
דער ווינט,
וואָס וועקט מיך אויף,
וועט שוין קיינמאָל מער ניט קומען.

נאָר שטענדיק בלטיב איך וואָך
און וואָרט — — —
אין גאַנצן מיך פֿאַראַרעמט
האַבן קיין מאָל ניט די נעכט.
צי איז דאָס קישן ווייך,
צי איז עס שטעכיק-האַרט — — —
צו מיין גאַנצן איך
כיבין נאָענט יענע שעה —
צי איז זי זיס און צאַרט,
צי שווער —
ביז זי ברעכט מיך אײַן.

האַב איך ליב זיי,
מינע נעכט — — —
כאָטש זיי ברענגען פּיין אַ סך
און קלאַרקייטן אַזעלכע,
וואָס דערשרעקן...
און אויך — — —
דאָס פּלוצימדיקע,
דאָס ניט-דערוואָרטע ליד.
און מיטן ליד
קומט אויך די טרייסט
און דער ריינער קלאַנג,
דער נאַכטיק-צאַרטער גלאַק,
וואָס הערט ניט אויף,
וואָס מוז
דאָס אייגענע געוויסן וועקן.

לידער

לידער זינען וואָלקנס,
לידער זינען ווינט...
לידער זינען שטיינער אין אַ שויב,
געוואָרפֿן פֿון אַ שטיפֿער,
פֿון אַ ווילדן קינד.

לידער זינען וואָגיק,
לידער זינען גרינג,
זיי קומען אומדערוואַרט,
ווי פֿייגל פֿונעם הימל—
און דער זינגער זינגט:

אומעטיק פֿאַרנאַכט-צו,
פֿריילעך אין דער פֿרי,
אָדער פֿונקט קאַפּויער,
לויט ווי שווער די פֿליגל,
לויט ווי גרינג דער פֿלי.

לידער זינען רעגן,
זינען האַגל, שניי;
לידער זינען זוניק,
און פֿון האַרץ אַ נאַכטיק
ווילדער אויסגעשריי.

לידער זינען ים,
לידער זינען שוים,
לידער זינען שטורעם
און אַ ווינטיק שעפּטשען,
אַז מען הערט עס קוים.

לידער זינען ליבשאַפֿט,
לידער זינען האָס,
לידער זינען האַרצבלוט—
און ווי דער טויט אַליין,
זיי זינען קאַלט און בלאַס.

לידער זינען לעבן,
פֿרייד און פיין.
לידער—דאָס בין איך:
אַ קויש, אַ פֿולע טאַרבע
ברויט און סם און וויטן!

די באַלאַדע פֿון אַ "חתונה"

(לויט איציק פֿעפֿערס "אַ חתונה אין ביראָבידזשאַן")

"אוי איז דאָס אַ חתונה,

אַ חתונה געווען—

די וועלט האָט אַזאַ חתונה

נאָך קיין מאָל ניט געזען!"

ס'האָבן צו דער חתונה

דורות זיך געגרייט—

נאָך קיין חופּה-קליידער

האָט מען ניט גענייט.

אַן אַרבעטער, אַ גיבור,

דער חתן איז געווען,

נאָך ער האָט זיין בלה

קיין מאָל ניט געזען.

געלייענט האָט ער אין ביכער

פֿון אירע רויטע האָר,

געהערט האָט ער פֿון מענטשן,

אַז שייַן איז זי ביז גאָר.

געוואָלט האָט ער געפֿינען

דעם וועג, וואָס פֿירט צו איר—

געוואָרט ס'זאָל עמעץ קומען

און זאָגן: קום, איך פֿיר...

געוואָרט אַזאַ פֿאַרבענקטער,

געהאָרעוועט, געשמאַכט,

געוואָרט, אַז אַ לאַמטערן

זאָל אויפֿהעלן זיין נאַכט.

צי ער האָט געאַקערט,
צי ער האָט געשמידט—
טיף אין האַרץ זיין גאַרן
האָט ווי זשאַר געגליט.

און אַזוי דורך דורות
ס'האָט דער ריז געוואָרט
און עס האָט זיין חלום
אים ניט אָפּגענאַרט.

אין אַ טאַג אַ פּראָסטן,
און אַ פּראָסטן יאָר,
איז אַ ייד געקומען
מיט אַ ברייטער באַרד.

מיט אַ טיפֿן שכל,
אַ האַרץ אַ גרויס, אַ שטאַרקס—
האָט די וועלט געזאָגט:
דאָס איז קאַרל מאַרקס!

און קאַרל מאַרקס צום גיבור
האָט אויסגעשטרעקט די הענט
און אים קלאָר באַוויון,
ס'איז אַלץ אין אים געווענדט.

האָסט אין זיך די גבורה,
האָסט די מאַכט אַליין—
כ'וועל דעם וועג דיר ווייזן
און דו וועסט דערגיין.

ווייט איז דיין געליבטע,
שיין איז זי, נאָר ווייס,
אַז עס וועט דיך קאַסטן
בלוט אַ סך און שווייס.

אַט איז מיין לאַמטערן,
זאָל דיין וועג זיין העל
און דערגיין מיט מזל
צו דיין באַשערטערס שוועל!

און דאָס ליכט גענומען
ביי מאַרקסן האָט דער ריז
און גענומען שפּאַנען
מיט באַרוועסע צוויי פּיס.

ס'האָט די ערד ווי קוילן
אונטער אים געברענט,
געבונדן האָבן כיטרע
מכשפּות זיינע הענט.

ס'האָבן שטורעם-ווינטן
געווירבלט אויף אים שטויב,
ס'האָבן ווילדע דונערס
דעם אויער אים פּאַרטויבט.

ס'האָבן ביזע רוחות
געריסן אים, געפּליקט;
ס'האָבן שוואַרצע קראַען
די אויגן אים געפּיקט.

ס'האַבן הייסע שפיון
געלעכערט אים דעם גוף—
נאָר ער האָט געפֿאַלגט
פֿון האַרץ זיינעם דעם רוף.

ער איז פֿאַרויס געגאַנגען
און ס'בלוט זינס האָט געטריפֿט,
און ס'ליכט פֿון דעם לאַמטערן
האָט זיין גאַנג פֿאַרטיפֿט.

און ער איז דערגאַנגען
מיט ליבשאַפֿט אין דער ברוסט—
אַזאָ טיפֿע ליבשאַפֿט,
האָט דערגיין געמוזט.

געווען איז דאָס אין ווייטן,
אין אַלטן רוסן-לאַנד,
וון עס האָט זיין כלה
אים אויסגעשטרעקט איר האַנט

און פֿון אירע ווערטער—
ווערטער פֿול-מיט גליק—
האָט די גאַנצע ערד
געטאָן זיך אַ צעוויג.

ס'האַבן אַלע קליפות
פֿון דער גאַרער וועלט
זיך געטאָן אַ לאַז
אויף זיי מיט אַ געשעלט,

מיט פֿאַרביילטע פֿויסטן,
מיט פֿאַרקריצטע ציין—
ס'וועט ניט זיין קיין שידוך!
צו אַלע רוחות, ניין!

האַבן חתן-כלה
גענומען ביקס אין האַנט
און געשטעלט אַ חופּה
ביי דער קרעמל-וואַנט.

אוי, איז דאָס אַ חתונה,
אַ שטורעמווינט געווען!
ס'האַט אַזאַ מין חתונה
קיין לאַנד נאָך ניט געזען!

אי, וואָס פֿאַר קלעזמאַרים!
אי, ס'אַראַ מוזיק!
פֿון די פֿעלדער קלעזמער,
קלעזמער פֿון פֿאַבריק!

און די אינסטרומענטן—
גאַרניט ווי אַמאַל!
ס'פּוויקן פּולעמיאַטן,
ס'פֿיפֿט אין לופֿטן שטאַל

ס'פֿליען הייסע ריטער,
ס'יאַגן הייסע פֿערד,
ס'וויגט אַ האַלבע וועלט זיך
אַרום רוסלאַנדס ערד.

אוי, איז דאָס אַ חתונה
אַ פֿלאַמיקע געווען!—
די וועלט האָט אַזאַ חתונה
נאָך קיין מאָל ניט געזען!

ניט קיין יויך מיט מאַנדלען,
ניט קיין פֿעטע גענדז—
נאָר אַזאַ מין סעודה
וואָס רופֿט זיך— "אינטערווענץ".

און דאָס, וואָס מ'האָט דערלאַנגט דאָרט,
איז אויפֿן שפיץ קינזשאַל,
איז גליקער ווי פֿייער
און ביטערער פֿון גאַל...

געווען איז ביי דער חתונה,
געווען איז דאָרט— ווער ניט!
און סאַמע צווישן אַלעמען—
יידן אין דער מיט.

אַזוי פֿיל, קיין עין-הרע,
מחותנים, זעט—
יידן פֿון די שטעטלעך,
יידן פֿון די שטעט

יידן, פֿעסטע יונגען,
קוטשמעס אויף די קעפֿ,
אויף קאַזאַצקע פֿערדלעך
יאָגן איבער סטעפֿ—

און אלע צו דער חתונה—
ניט צו קיין יאָריד—
וואָס ס'זאָל דאָרט ניט טרעפֿן,
איז מען אין דער מיט.

גאָר מיט נייע לידער,
גאָר מיט נייעם ברען—
ס'איז דאָך אַזאַ חתונה
נאָך קיינמאָל ניט געווען!

ווער עס קומט מיט ביקסן
און ווער מיט אַ באַנגעט—
און מיט אלע קומט אויך
דער יידישער פּאָעט.

אַי, האָט ער געזונגען!
אַי, האָט ער געברויזט!
אַי, האָט מיט דער חתונה
ער זיך דאָן געגרויסט!

אַ קלייניקייט אַ ביסל—
אַ חתונה אַזאַ!
אַ ייד האָט אַזאַ חתונה
נאָך קיין מאָל ניט געהאַט!

ס'וועט דאָך פֿון דעם שידוך—
ברידער, ווויל איז אייך,
אַרויסקומען אַ וועלט,
וון ס'איז יעדער גלייך.

זאָלן נאָר די סאַרווערס —
אַ רוח זיי אין געביין! —
זאָלן נאָר די סאַרווערס
לאָזן אונדז אַליין

איז טאַקע שנעלער, חברה,
טרייבט די הינט אַרויס
און פֿאַר חתן-כלה
אויפֿגעשטעלט דאָס הויז.

און נאָך לאַנגע מייען,
נאָך אַ סך געשלעג,
זיינען אויפֿגעגאַנגען
נייע פֿולע טעג.

סי האָבן חתן-כלה
אַפֿגעמאַכט ביי זיך —
זייער פֿאַרגעניגן
איז בויען גוט און גיך.

און עס העלפֿן אַלע —
און צווישן זיי דער ייד —
און עס העלפֿט דער דיכטער
מיט זיין יידיש ליד.

דאַכט זיך, אַז עס וואַקסט,
דאַכט זיך, אַז עס בליט,
דאַכט זיך, אַז עס שטייגט דאָרט
אויף אַ נייער ייד.

און די יאָרן גייען
און די צייט שנעל לויפט,
און עס קוקט די וועלט—
וואָס טוט מען דאָרטן אויף.

זעכצן יאָר פֿאַרגייען—
גאַנצע זעכצן יאָר!—
און ס'איז אויסגעוואַקסן
שוין אַ נײַער דור.

”מיר, די זעכצן-יאָריקע,
וואָס האָבן מיר געגעבן—
אַ לעבן אַזאַ לעבעדיקס,
אַז לעבן זאָל דאָס לעבן!”

ס'זינגט אַזוי אַ דיכטער,
ס'קוועלט אַזוי אַ ייד—
ער איז דאָך פֿון דעם לעבן
אויך אַליין אַ שמיד;

ער איז דאָך פֿון דעם לעבן
אויך אַ באַלעבאָס!
איז דען צו זיין יובל
פֿאַראַנען גאָר אַ מאָס!

יידן אין פֿאַבריקן
יידן אויפֿן פֿעלד.
יידן אויף די טראַקטערס—
ס'איז אַ נייע וועלט!

אויס מנחם מענדל!
אויס מיט מאַרק און קראָם!
אויס מיט די הריגות!—
אויס מיט דעם פּאַגראָם!

אַז עס בלייט דאָס לעבן!
אַז עס וואַקסט די פֿרייד!
אַז מיט יעדן יאָר
ווערט אַלץ מער פֿאַרזייט!

שבחים זינגט דעם איינעם,
דעם, וואָס פֿירט, דערהויבט.
אַלע זינגט אין איינעם—
העכער זינגט זיין לויב!

אים, וואָס העלפֿט דעם זיווג—
וואָס בויט דעם נייעם מענטש.
אים—פֿאַר אַלע ברכות,
אים—פֿאַר אַלצדינג בענטשט!

מיינט איר שוין אַז פֿאַרטיק,
מיינט איר שוין אַז גוט—
הויבט זיך אָן אַ נייע
סדרה פֿול מיט בלוט.

סירוקט זיך אַ מגפֿה
אויף דער גאַנצער ערד—
אַ נייעם מלאַך-המות
האַט אונדז גאַט באַשערט.

אַזאַ מין מלאך-המות
איז נאָך ניט געווען!
ס'האַט אַזאַ מגפֿה
די וועלט נאָך ניט געזען!

גאַר אַ נייער המן
האַט זיך אויפֿגעשטעלט,
פֿון די דייטשן איינער—
נאָר ער וויל די וועלט!

וויל די דייטשן, זאָגט ער,
זינען האַרן גאַר—
און זיין מאַכט וועט הערשן
גאַנצע טויזנט יאָר.

און ער האַט געזונגען
אַזאַ בלוטיק ליד—
אַז פֿאַר אַלעם וועט ער
אויסראַטן דעם ייד.

האַט ער אָנגעהויבן
אין אַ זומער-נאַכט,
דער נאַצי-מלאך-המות,
אַ צעפֿלאַמטע שלאַכט.

אוי, איז דאָס אַ חתונה
אַ גרויליקע געווען!
די וועלט האַט אַזאַ שחיטה
נאָך קיין מאָל ניט געזען!

ס'איז דאָס בלוט גערונען
ימיסוויז אויף ערד
און דאָס בלוט פֿון יידן
גערונען איז נאָך מער!

אוי, האָט מען געשאַכטן,
געבראָטן און געברענט.
אויב ס'איז גאָט פֿאַראַנען—
איז וויי צו זיינע הענט!

וויי איז צו זיין יושר!
וויי צו זיין געבאָט!
וויי צו אַן אל-רחמים
מיט אַזאַ מין גנאָד!

אוי, איז דאָס פֿאַר יידן
אַ חתונה געווען!
ס'האָט אַזאַ סאָרט חתונה
נאָך קיינער ניט געזען!

נאָר עס האָט דער המן, —
ימח שמו! — דער דייטש,
פֿון גיבורס גרויסן כוח
ניט געווסט דעם טייטש.

ס'האָט געדויערט יאָרן,
ס'האָט געדויערט לאַנג!
און ס'האָבן יידן אויך
אים שווערע קלעפּ דערלאַנגט,

ביז ס'האָט דער רוצח—
ווי אַ שד אין נאַכט—
געשרפֿהט אין זיין הויף,
בעת דער לעצטער שלאַכט.

און פֿאַר דעם נצחון
פֿון דעם יונגן פֿאַר
האַבן יידן אויך
קיין לעבנס ניט געשפּאַרט.

און טיזינען יידן שטאַלצע,
מיט ביקסן אין די הענט,
דערגאַנגען צו דעם אָרט,
ווי ס'האָט זיין גוף געברענט.

אוי, איז דאָס אַ חתונה
אין יענער נאַכט געווען—
ס'האָט אַזאַ מין חתונה
קיין פֿריץ נאָך ניט געזען!

נאָר ווען עס האָט די טויטע
אַפּגעציילט די וועלט—
האָט פֿון פֿאַלק אַ דריטל,
פֿון יידישן, געפֿעלט!

אוי, איז דאָס אַ חורבן,
אַ גרויסער בראַך געווען!
אַ שבעה-צייט אַזאַ
האָט קיינער ניט געזען!

ווער האָט ניט געוויינט,
און ווער האָט ניט געקלאָגט
און ווער האָט נאָך אַ טייערן
קיין קדיש ניט געזאָגט!

ווער האָט ניט געטראָגן
טיף אין האַרץ ביי זיך
די בערג מיט פֿרויען-האַר,
די בערג מיט קינדער-שיך!

נאָר מקוים פֿונעם דיכטער
געוואָרן איז דאָס ליד:
— כ'וועל אויף היטלערס קבר טאַנצן —
איך בין אַ ייד — — — — —

צעווונדיקט און צעבלוטיקט
האָט ער זיך אומגעקערט,
דער ריז, צו זיין געליבטער,
צו זיין, היים און ערד.

און ווידער צו דער אַרבעט,
מיט גלויבן און מיט ליד —
און ווידער זייט ביי זייט
מיט אַלעמען דער ייד.

און ווידער האָבן שבחים
געטאָן זיך הויך אַ הויב —
און עס האָט געקלונגען
צום אַנפֿירער אַ לויב, —

צו אים, וואָס ס'האָט דער גיבור
פֿאַרטרויט אים דעם לאַמטערן—
דאָס ליכט, וואָס האָט געלויכטן
אויף זיין וועג דעם שווערן.

דאָס ליכט פֿון ריינעם יושר,
פֿון גליק און פֿרייד אין האַרץ,
דאָס ליכט פֿאַר נייע דורות—
פֿון לענין און פֿון מאַרקס.

און וואָס עס טראַכט דער פֿירער,
און וואָס ער פֿילט און פּלאַנט—
דער ריז האָט ניט געפֿרעגט,
דער ריז האָט ניט געאַנט.

וואָס ער טוט איז וויל,
וואָס ער וויל איז רעכט—
זאָגט ער: "גוט", איז גוט,
זאָגט ער: "שלעכט", איז שלעכט...

זאָגט ער: "ווייס", איז ווייס...
זאָגט ער: "רויט", איז רויט...
זאָגט ער: "שטראַף", איז שטראַף...
זאָגט ער: "טויט!", איז טויט...

דער גלויביקער, ער גלויבט!
ווייל ווי קאָן אַנדערש זיין!
עס קאָן דאָך קיין רוצח
קיין פֿירער דאָרט ניט זיין!

נאָר עפעס האָט געטונקלט,
עפעס האָט געצאָנקט—
ס'האָט עפעס דאָרט דער מענטש
געהיט שוין זיין געדאַנק.

און פֿון די סאַמע נאָענטסטע—
וואָס איז דאָס פֿאַר אַ גרויל?!
זיינען שוין אַזוי פֿיל
געפֿאַלן פֿון אַ קויל!

עס הייליקט יעדן שאָס
פֿון אויבן-אָן דער-נאָמען—
רופֿט ער אויס: "פֿאַרראַט!"
האַלט מען אונטער: "אמן!"

ס'איז דאָך ניט צום באַנעמען,
ס'איז ניט פֿאַרן פֿאַרשטאַנד,
אַז ס'זאַל אַ מערדער פֿירן
דאָס נייע, יונגע לאַנד;

אַז וואָס מען האָט דערגרייכט דאָרט,
וואָס מען האָט געבויט—
זאָל ווערן איינגעטונקען
אין בילבול, בלוט און טויט.

נאָר עפעס דאָרטן פֿילט מען,
פֿאַרט איז עפעס קרום...
מען פֿילט, מען טראַכט, — מען ציטערט—
און דאָך פֿאַרבלייבט מען שטום.

נאָר ווו זינגען די דיכטער?
די יידיש-זינגער, ווו?
ווו איז איציק פֿעפֿער
און פרץ מאַרקיש, ווו?

זיי זינגען דאָך מיט אַלע
גלייך געוועזן דאָרט—
געגלויבט, געלויבט, געהויבן
מיט זייער יידיש וואָרט!

זיי זינגען דאָך מיט פֿעלקער
מחותנים דאָרט געווען!—
וואָס איז דאָס פֿאַר אַ צרה,
וואָס איז דאָרט געשען?!

און אין אַ טאָג אַ שוואַרצן—
אַ טאָג פֿון שווערע רייד—
האָט זיך דער אמת דאָרט
אַ ריס געטאָן פֿון קייט.

און פֿינצטער ווי אַ וואַלקן
האָט עס געטאָן אַ שפּאַר
און אויסגעדונערט: ברידער,
ער האָט אייך אָפּגענאַרט!

און אויסגעבליצט אין פֿייער
אין יענעם טאָג פֿון נאַכט:
מען האָט דאָס וואָרט, די זינגער
פֿון יידיש אומגעבראַכט!

זיי, וואָס זייער ליבשאַפֿט
האַט ניט געהאַט קיין מאָס,
זיי, די מחותנים
פֿון סאַמע ערשטן כּוּס—

זיי האָט מען פֿאַרבונדן
מיט חופּה-טוך דאָס מויל!
זיי האָט מען דאָס האַרץ
צעלעכערט מיט אַ קויל!

אוי, איז דאָס אַ חתונה!
אוי, איז דאָס אַ בראַך!
פֿון אַלע וויסטע חתונות
איז דאָס די וויסטטע נאָך!

פֿון אַלע וויסטע חתונות,
וואָס ס'האַט דערלעבט דער ייד—
מער פֿון אַלע ווייטאַגן
אַט-דער ווייטאַג בריט!

און דאָס, וואָס ס'האַט געליטן
דער גיבור דורות-לאַנג
און וואָס ער האָט דערגרייכט
נאָך ווונדער-שווערן גאַנג—

עס איז באַשפּיגן איצט
עס איז באַדעקט מיט שאַנד!
און לאַנג וועט ער נאָך וואַשן
דאָס בלוט פֿון זיין געוואַנט!

און זיין די מחותנים,
וואָס היטן אָפּ זיין גליק, —
זיין וועלן שוין ניט טאַנצן
מיט שיכרות-פֿרייד אין בליק.

זיין וועלן מיט אַ ציטער,
אַ פֿיין-פֿאַרקלעמט געמיט,
דורכטראַכטן דעם "אמן" —
די ברכה פֿון דעם ייד.

געווען איז דאָס אַ טאָג —
דער ביטערסטער פֿון פֿיין!
און זאָל אַ טאָג אַזאַ
שוין קיינמאָל מער ניט זיין!

עס זיינען מחותנים
געזעסן אין אַ זאָל —
געקומען איז משפּחה
אַהין פֿון איבעראַל.

און קאַרל מאַרקס, דער לערער,
איז אויך געווען דאָרט
מיט זיין ברייטן שטערן,
מיט זיין גרויער באַרד.

און נאָענט ביי זיין זייט —
אַ מענטש אין אַ קאַשקעט
פֿאַרשפיצט אַ שאַרפֿן אויער
צו אַלצדינג וואָס מען רעדט.

און אין ביידנס אויגן
אַ טיפער טרויער גליט—
"איליטש" — צו זיין שכן
ווענדט זיך מאַרקס, דער ייד—

"וואָס איז דאָס פֿאַר אַ חתונה,
ווי איז דאָס געשען?
ווי איז מיין לאַמטערן,
ווי איז ער געווען?!"

"ניט פֿאַר אַזאַ חתונה
האָב איך זיך איינגעשטעלט!
איך האָב ניט פֿאַר אַ מערדער
דעם וועג אַהער באַהעלט!"

"ווער האָט עס פֿאַרטונקלט
אַזוי מיין אייגן ליכט!
ווער האָט עס מיט שאַנד
באַשפיגן מיין געזיכט?"

"דו האָסט דאָך געפֿירט
דער ערשטער דעם פֿאַראַד;
דו האָסט בײַ דער חופּה
די דעה דאָך געהאַט!"

עס האָבן חתן-כלה
דיר דעם לאַמפּ פֿאַרטרויט!
ווי ביסטו געווען—
אויב דו ביסט ניט טויט?!"

און טרויעריק שמייכלט איליטש
און זאָגט: "איך בין ניט טויט,
איך בין פֿאַראַן אין אַלץ,
וואָס האָט זיך דאָ געבויט.

און דו ביסט אויך פֿאַראַן
און ס'איז פֿאַראַן דיין ליכט—
נאָר אויף אַ בראַך אַזאַ
האַב איך זיך ניט געריכט!

די שאַנד איז טיף, מיין לערער,
און גרויס איז דער פֿאַרברעך.
עס איז דעם גיבורס גלויבן
צעבלוטיקט און פֿאַרשוועכט.

נאָר ער אַליין, דער גיבור,
וועט מוזן פֿון איצט אָן
אָפּהיטן זיין מזל
און אָפּהיטן די פֿאַן.

וואָס שטאַלץ האָט זי געפֿלאַטערט
און אַנגעזאָגט דער וועלט:
ס'האָט אַ טאָג אַ נייער
זיך פֿאַר דיר צעהעלט!

פֿאַר דיר און מיר, מיין לערער,
קיין שלאָף איז מער ניטאָ—
מיר מוזן בלייבן היטן,
מיר מוזן בלייבן דאָ!"

ס'האָט קיינער נישט געזען
אין זאָל זיי, אָט-די צוויי,
נאָר יעדער האָט געהערט,
געוואָסט: דאָס זיינען זיי!

געווען איז דאָס אַ חתונה
אין יענעם טאָג פֿון פיין—
פֿון אַזוינע חתונות
באָהיט זאָל מען שוין זיין!

פֿון אַזוינע חתונות
באָהיט זאָל זיין די וועלט
און דעם גיבורס ליכט,
וואָס האָט זיין וועג באָהעלט!

פֿון אַזוינע חתונות
זאָל עס זיין באָהיט,
מיין שווער-געליטן פֿאַלק,
מיין ווונדער-פֿאַלק, מיין ייד!

נאָך אַלץ מיט זיי

לזכרון די דערמאָרדעטע

יידישע שרייבער אין

ראַטן-פֿאַרבאַנד

כ'גיי נאָך אַלץ מיט זיי,
די ברידער מיינע,
וואָס האָבן זייער גלויבן אין א ריינעם מאָרגן
הויך צעקלונגען.
כ'גיי נאָך אַלץ מיט זיי געאַרעמט,
מיט די פֿלאַמענדיקע זינגער,
און ס'קלאַפט אין מיר דער פולס פֿון זייער האַרץ
און זייער ליד,
דער הייסער אויסגעשריי,
דער מענטשלעך-שטאַלצער—
"איך בין אַ ייד!"

כ'גיי נאָך אַלץ מיט זיי—
די אויסגעמאָרדעטע,
פֿון קוילן דורכגעלעכערטע,
אין נאָמענלאָזע גריבער פֿאַרשאַטענע—
אַן אַ צייכן, אַן אַ שטיין—
גריבער, ווי הירש לעקערטס—
פֿון שטיוול און פֿון פֿערד
צעטראָטן און פֿאַרטראָטענע.

כיגיי נאָך אַלץ מיט זיי געאַרעמט
און זינג פֿאַר זיי
די צער- און צאָרן-לידער
פֿון אַן אָפגענאַרטן גלויבן!
און זינג סיגעזאַנג
פֿון אונדזער גרויסער ליבשאַפֿט
צו אַלץ,
וואָס איז אונדז הייליק
נאָך פֿון די נביאימס ווייטע ווייטן — —
אַ געזאַנג, וואָס קאָן ניט
מיט רויך פֿאַרגיין
און ניט פֿון קוילן דורכגעלעכערט ווערן! — —
דאָס ליד פֿון מענטש,
וואָס ראַנגלט אייביק זיך
פֿאַר נייע אויסגעבענקטע צייטן
און צינדט דעם אויסגעלאָשענעם בטחון
עקשנותדיק
מיט נייע ציטערדיקע שטערן.

כיגיי נאָך אַלץ
מיט זיי אַרומגענומען,
מיט די ברידער מיינע,
די אומגעקומענע
אין שוידערס פֿון קאַשמאַרן
און טאָרטורן, ניי-פֿאַרטראַכטע,
וואָס ניט טאָרקוועמאַדע האָט געקאַנט זיי
און ניט די צאָרן.

אָ, זינגער פֿון מיין פֿאַלק,
פֿון אים
צו אייביקייט דערהויבענע —
וויפֿל שדים
האַבן אייך די הויט געשונדן
אין די לאַגער-גיהינומס?
וויפֿל שרעקן
ביז ס'האַט דער טייוול-תליון
מיט זיינע בלוטיקע שטאַפֿעטן
אויסגעלייזט אייך
פֿון די פּינען, פֿון די גרוילן
מיט דער באַרעמהאַרציקייט
פֿון די פֿינאַלע ביקסן-קוילן?

איך גיי נאָך אַלץ
מיט אייך געאַרעמט,
זינגער-ברידער מיינע,
צו אַ צייט,
ביז איצט נאָך נישט דערגרייכטע,
וואָס אפֿשר וועט זי
די נאַכטיקע,
די בלוטיקע,
די שוידער-שאַטנס
פֿון אָפּגענאַרטן גאַנג צו איר
מיט אַ טרייסטנדיקן שטראַל דערפֿרישן
און אויפֿלויכטן, אפֿשר, וועט א טאַג אַזאַ
וואָס וועט אַלע גרויל-פֿאַרפֿולטע נעכטנס
פֿאַרשווענקן און אָפּווישן.

ביינאכטיקער שפאציר

פֿאַרוואָס אַזאַ זינגעוודיק האַרץ היינט ביינאַכט?

— איך פֿרעג די לבנה, די שטערן —

הערט מיך דער ווינט

און ער וואַרפֿט זיך און לאַכט

און ער סווישטשעט:

— זיי וועלן ניט הערן... —

די מעוועס שוין שלאָפֿן

אויף אַן אינדול העט ווייט,

די מענשטן — —

שוין אויך אין די בעטן,

נאָר איך בין נאָקטורניש

פֿון לאַנגאַניקער צייט,

ווייל אַז גאָט האָט באַשאַפֿן

די טונקעלע נאַכט,

האָט ער זיכער געטראַכט:

— פֿאַר פֿאַעטן... —

קומעו די כוואַליעס — —

— כיווייס ניט פֿון וווּ —

מיט לבנה'קן זילבער אויף שוימען.

און איך מיט די כוואַליעס

בין לאַנג שוין אויף דו,

איז פֿרעג איך ביי זיי,

וואָס זיי אַינלן אזוי — —

צי וועלן זיי עפֿעס פֿאַרזוימען?

הערט מיך דער ווינט
און ער וואַרפֿט זיך און לאַבט:
— זיי ענטפֿערן ניט קיין פֿאַעטן —
מעגסט מיט זיי זיין
אויף "איר", צי אויף "דו" —
זיי ווייסן ווי האַלטן סעקרעטן

פֿרעג איך דעם ווינט:
— ווי קומט עס, וואָס דו
רעדסט אזוי פֿרעך מיר אַנטקעגן?
טוט ער א שויבער דאָס זאַמד
און א סווישטש:
— דאָס נעמט זיך דערפֿון,
וואָס איך שאַרף און איך שלייף
זיך אַליין אויף שפּיציקע באַרגיקע וועגן.

אַנזאָגן פֿון האַרבסט

שווערע אַנזאָגן
טראָגן זיך איבערן האַרבסטיקן הימל.
אין די ווינטן ברויזט
די דראָונג פֿון מיין צייט,
און פֿון ווייטע מדבר-לענדער
ברענגען זיי דעם ריח
פֿון בלוט און פֿון פולווער,
דעם שטורעם פֿון פֿעלקער דערוואַכטע,
דעם ביקסן-קנאל
און שפּיזיקע קלאַנגען
פֿון אַזיעס בערג און פֿון אַפֿריקעס וועלדער—
נייע און פֿרעמדע געזאַנגען.

מיין צייט
איז מיט טויזנט סכנות געלאָרן,
מיט שטאַפֿן פֿון אויפֿרייס,
באַלאַנסירטע אויף דער שאַרף פֿון אַ האַר.
אין דער שיינקייט פֿון אַפּאָאָנג,
צווישן האַרבסטיקע פֿאַרבן.
אין צעבויטעטע כמאַרעס,
פֿאַרבילטע און שווערע,
איז פֿאַרבאַרגן
דאָס מיליאָניק-פֿאַכיקע שטאַרבן—
די שרעק און דאָס ווונדער,
דאָס געשפענסט
און די האַפֿענונג
פֿון מיין צעפּטיניקטן דור.

וואָס וועלן זיי ברענגען,
די מאַרגנס, די נאַענטע?!
וואָס האָט אונדז דער ווינטער,
דער פֿרילינג פֿאַרגרייט?!
צי וועלן פֿון מורח און מערב די ווינטן
אין פֿאַנטאַסטישן אויפֿפֿראַל
די רוימען צעשטויסן
און לאָזן די טיכן, און לאָזן די ימען,
און לאָזן די ערד—
דעם קיילעך דעם גאַנצן—
מיט סם און מיט טויט
און מיט מתים פֿאַרזייט?!

וואָס וועלן זיי ברענגען—
מיר— מיין יאָרהונדערט,
די נאַענטע מאַרגנס,
אַזוי האַרט פֿאַר מיין טיר?!
אין די טעג פֿון דעם האַרבסטיקן,
דעם פֿאַרביקן ברענען—
צי וועלן פֿון וואַנזין די הערשער דערקענען
דאָס נייע געזאַנג?—
צי פֿון געשיכטלעכן טונקל
דעם אויפֿשטראַל פֿון ליכט?!
צי וועט פֿון מיין צייט
דאָס געשפענסט און דאָס ווונדער
בלויבן פֿאַר זיי— אין גיר פֿאַר נצחון—
דער אויפֿברויז, דער לעצטער,
בלויבן בלויז איינס—
דאָס געשפענסט פֿון
פֿאַרניכט!

צווישן די גליקע פֿארבן
עס שרעקן די ווינטן
און ס'הויערט דער אומקום
איבער דער פֿארביקער פראַכט;
סיאַגן דורך רוים-לאַבירינטן די וואַלקנס,
און די זון דורך די שפּאַרעס
קוקט קיל און דערשראָקן—
צי זאָל זי פֿאַרגיין...
צי זאָל זי פֿאַרבלייבן...
און שווער אויף געמיט
פֿאַלט דער אָסיען-פֿאַרנאַכט.

מיין נעכטן, מיין היינט...

מיין איינציקע, מיין אַרעמע,
מיין ליכטיקע וועלט—
פֿאַרגיב מיר די שעה'ן פֿון טרויער;
פֿאַרגיב מיר,
ווען כ'צי פֿון דיין האַרץ זיך צוריק,
ווענד אָפּ פֿון דיין פנים
מיין פֿאַרליבטן בליק,
פֿון דיין דופֿק—
מיין דורשטיקן אויער.

מיין לעבן איז דינס,
און דו ביסט די ערד,
וון טיף מינע וואַרצלען זיך פֿלעכטן:
דו ביסט מיין גורל,
מיין ברויט און מיין שווערד—
וואָס דיר איז געווען פֿון דורות באַשערט—
איז מיין מאַרגן,
מיין היינט
און מיין נעכטן!
איך האָב ניט קיין האַפֿט
אָן דיר,
אָן מיין דור.

כיבין פֿאַרקניפט אַזוי שטאַרק,
פֿון פֿאַרציטיקער ווייט,
מיט דיין גאַנג,
מיט דיין וואַקסן און ווערן;
ווען דו האָסט געבלוטיקט,
ווען דו האָסט געוויינט—
ווען דו האָסט מיין שטאַם
געפלאַגט און פֿאַרניינט!—
האַב איך אַלץ נאָך
געטיילט דייע טרערן.
און וווּ האָסט געטאַן זיך
צו הייבן אַ הויב
און צעטראָגן דיין ליכט
דורך די רוימען—
דאָרט בין איך מיט שטאַלץ
און מיט ציטער געווען—
אַז ס'זאָל אין דיין שוונג
דיר קיין אומגליק געשען;
אַז דו זאָלסט אין גאַנג זיך ניט זוימען.

מיין איינציקע, מיין אַרעמע,
מיין ליכטיקע וועלט—
האַסט צער אין מיין ליבשאַפֿט פֿאַרשפּונען;
האַסט ניט איין מאָל דיין פנים פֿאַרשטעלט
און געפֿאַכעט אויף מיר
מיט איינציקער קעלט,
ווען מיין פֿאַלק האָט געשטיקט זיך
אין גאַזן פֿון טויט
און מיין בלוט איז אין טייכן גערונען!
און דאָך טוט מיר וויי,
און דאָך טוט מיר באַנג,
ווען כּווענד אָפּ פֿון דיין האַרץ-קלאַפּ מיין אויער—
וויטל ליב האָב איך דיך
שוין לאַנג,
אַזוי לאַנג!
ווינל כּיהער אין דיין פּולס
מיין אייגן געזאַנג—
דו פינן און די פֿרייד,
דאָס אומגליק און גליק
און מיין אייגענעם, שטעכיקן טרויער.

קליינע בריוולעך צו דער גרויסער וועלט

וועלט, מיין האַרציקע, מיין הייס-געליבטע,
דיין אַטעם טראָגט זיך שטענדיק
צווישן מיניע ווענט;
ביסט ווי אַ ווינטער-שאַרפֿע זאווערובע,
ביסט ווי אַ תמוז-ווינט, וואָס-ברענט!
און אויפֿריכטיק ביסטו אַזוי
און עכט—
נאָר די ליידנשאַפֿט פֿון דייע וויגעס
לאַזט ניט שלאָפֿן מיך דורך לאַנגע נעכט...
קוק איך אַ פֿאַרבנעקטער אָפֿט
צו די וואַלקנדלעך אַרויף, צום הימל,
און טראַכט:
ווי גוט עס וואָלט געווען
פֿאַרזינקען אין דער ווייבקיט דער וואַטאָווער דאָרט,
דער ווייטער—
ווי אַמאָל מיין טאַטע אין זיין פֿאַטעל—
דעם צעריסענעם, וואַטאָוון—
אין אַ געשמאַקן,
אין אַ לאַנגן שבתדיקן דרימל.

וועלט, מיין האַרציקע, מיין הייס-געליבטע,
דאָס מידע האַרץ מיינס,
עס הערט ניט אויף אַ לויב דיר אויסצוזינגען;
צי הערסטו פֿון דיין פערל-קאַסטן ניט
דעם שלעסער-קנאַק,
צי הערסטו אין די ריטמען מיינע ניט
דיינע שווערע צירונג-קייטן קלינגען?
כ'בין גרייט אויף אייביק-אייביק
ליבע דיר צו שווערן—
נאָר כ'בעט דיך:
רו זיך אָפּ אַביסל
פֿון דיין אַלטמאָדישער דיעטע—
צופֿיל בלוט און מאַרן,
צופֿיל ביינער פֿעטע!
וועסט פֿון אַ שפיז אַזאַ
צום סוף אַ תל מיר ווערן—
און איידער וואָס און איידער ווען—
וועסטו אַליין
דאָס שיינע פנים דיינס צעשטערן.

וועלט, מיין האַרציקע, מיין הייס-געליבטע!
ווידער וויל איך עפעס ביי דיר בעטן:
דו מאַכסט עס אַזוי שווער פֿאַר אונדז
די זינגער, די פּאָעטן,
האַסט די לבנה אונדז פֿאַרלאָשן
און געמאַכט פֿון איר
אַן אַפֿרו-בענקל
אין דיין וואַנדער צו די רוימען;
און דו הערסט ניט אויף מיט אונדז זיך רייצן;
און דו הערסט ניט אויף
פֿאַרלעשן אַלע אונדזערע אידעען-טרוימען.
האַסט, ווי אין חומש די לשונות,
אויסגעמישט אונדז אונדזער זינגער-לשון!
וואָס זינגען מיר צוזאַמען?
ס'וואָלט מיין זיידע פֿאַר אַזאַ חזנות
ניט באַצאָלט קיין גראַשן.
ניט קיין בלומען, ניט קיין בייטן;
ניט קיין קאַרשן, ניט קיין קווייטן;
ניט קיין שיינע, ניט קיין שענסטער;
ניט קיין טויבן פֿאַר די פֿענצטער.
ס'האַט דער "פֿישער פֿון באַגינען"
געוואָסט כאַטש, וואָס ער וויל געפֿינען...
נאָר אונדז, מיין טייערע,
אונדז דיניקע ביים ווערק-טיש,
האַסטו אָפּגעטאָן אויף טערקיש—
קום איר, האַרציקע, דיר בעטן:
וואָס דו ווילסט
וועל איך דיר געבן—
אַבי פֿאַרגרינגער אונדז דאָס לעבן!

די נאַכט

די נאַכט איז מיין צאַרטע, מיין טונקעלע ליבע,
מיט שטילער געטרינישאַפֿט זי נעמט מיך אַרום,
זי רוימט מיר אין אויער אַרײַן אירע לידער,
און שווייג איך פֿאַרכמורעט פֿון טאַג-מי אַ מידער,
לאָזט זי מיר רוען און שליסט מיניע אויגן
און לייגט זיך אַוועק ביי מיין זיט און איז שטום.

זי מאַנט פֿון מיר גאַרניט. זי קען ניט קיין קנאה,
און שטראַפֿט ניט מיין בענקשאַפֿט נאָך זוניקער שיין,
נאָר שפינט פֿאַר מיר אויס אין דײַ העלסטע קאַלירן
באַגינענס פֿון גינגאַלד, און לאָזט מיר באַרירן
די שטראַליקע זוּימען, — די אוצרות פֿון מאַרגן, —
און אַנטפלעקט מיר די סודות פֿון דעם, וואָס וועט זיין.

איר טוייקער אַטעם קילט מיניע שלייפֿן:
איר שעפטשען שטילט איין אין מיין בלוט דעם ווירוואַר;
זי פֿירט איבער וועלט מיך געלאַסן, מיט שכל —
און קוקט אויף מיר טרויעריק, מיט אַ ספֿינקסישן שמייכל,
ווען פֿאַרקראַמפֿט ווערט מיין האַרץ פֿון זינגלאַזן ווייטיק,
ווען איך שלינג מיניע טרערן, ווי אַ פֿאַרבלאַנדזשעטער נאַר

מיט פֿינגער פֿון סאַמעט צענעמט זי די קנוילן
און שיילט יעדן פֿאַדעם פֿאַר אויג מיניעם אויס;
און גלעטיקט געדולדיק די קנייטשן פֿון ספֿקות,
און וויזט מיר מיט קלוגשאַפֿט אַן וווּ דער וועג איז
און שטאַרקט מיניע אויגן און וועקט מיניע חושים —
און טרייסט מיך און פֿירט מיך פֿון פלאַנטער אַרויס.

און טרעפֿט—זי בעט מיט שטילער עקשנות:
זינג, זינג עס מיר איבער, מיין ליד, מיין געזאנג...
צעקלינגט אין געמיט זיך אַ בענקשאַפֿט אַן אַלטע—
עכאָס, מאַטיוון ווי גלאַקן צעשאַלטע—
און אַ דראָזש נעמט מיך דורך, ווי אין פֿיבער,
און ס'צערירט מיך, ווי ציטער פֿון תּאוּוה,
אַ הייסער, אַ שטעכיקער דראַנג.

איך זע, ווי זי וואַרט מיט פֿאַרהאַלטענעם אַטעם,
די נאַכט, מיין געטרייע, מיין סאַמעטן ווייב,—
אויפֿן ריינעם פּאַפּיר—דעם ליילעך פֿון ליבע—
מיט פֿאַרושמורעטע אויגן—אי הייסע, אי טריבע—
צי וועט אונטער אַש זיך דאָס פֿייער צעזשאַרען...
און זי מונטערט מיין פען און זי בעט ביי מיר: שרייב!...

און הייבט אָן די זאַפֿט פֿון האַרץ מינעם פֿליסן
און צינדט אָן מיט רויטקייט דאָס העלע פּאַפּיר—
ווערט אַ געליבטע די וועלט מיר, די ברייטע,
און די נאַכט ביי מיין זייט,—
אַ צעשוּיבערט-דערפֿרייטע—
איר פֿאַרדריסט ניט מיין געבן דער וועלט זיך
און זי טיילט דאָס געלעגער מיט איר—

מיט אַ גרייטקייט אַזאַ, וואָס קען ניט קיין קנאה,
מיט אַ ליבע, וואָס וואַרט, איך זאָל ווערן צעגליט—
אַ געדולדיקע ליבע, וואָס מאַנט פֿון מיר גאַרניט,
איז צאַרט ווען איך שפּאַר און פֿול ווען איך שפּאַר ניט—
נאָר וויל פֿון מיר אַלץ, יענע שעה ווען זי וואַרט,
ווען זי מאַנט מיט עקשנות: זינג איבער, זינג איבער מיין ליד!

ס'טרעפֿט

ס'טרעפֿט:

כ'זיך ביי אַ ליד
איבערן טישל געבויגן
און ס'הויבן ווי פריסיק
אַן בר'ען די אויגן,
ס'טוען מחשבות זיך פריקרע אַ ריר:
ווער— אויף מיין לשון—
וועט לייענען מיין ליד?
ווער וועט עס שאַפֿן
און זינגען נאָך מיר?
ווער וועט עס צערטלען,
ווען איך וועל פֿאַרגיין,
ווען פֿאַרגיין וועט מיט מיר
פֿון יידישע דיכטער
און זינגער מיין דור?
ניטאָ יענע וועלט שוין—
פֿאַרשוונדן אויף אייביק!
פֿאַרטיליקט!
פֿאַרגאַן!
נאָר איך בין נאָך דאָ,
און איך לעב,
און איך פֿיל
און איך זע נאָך די וועלט,
זי איז אין מיר נאָך פֿאַראַן!

זינג איך
פֿון יענע געסלעך,
פֿון די פֿעלדער,
דער בלאָטע, דעם שניי...
זינג איך— ווייל איך געדענק!
און ס'געדענקען טוט וויי!

⌘

אויטאפארטרעט

אין זכרון

אין זכרון
צאנקען שוואכע ליכטלעך,
אין זכרון
ברענען העלע פלאמען.
א ווירוואר און — — —
פולער סדר.
צעשפליטערט און צעוואַרפֿן,
צונויפגעסילעט און פֿאַרוועבט צוזאַמען.

אַפֿטמאַל דאַכט זיך —
לאַבירינטיש!
ניט קיין טיר און ניט קיין טויער.
און נישטער איך — — —
איז בראַך און אַפּפֿאַל!
גאַרניט!
און פֿון גאַרניט דאָס געשפענסט
קוקט אויף מיר
מיט קאַלטן טרויער.

און צומאַל — — —
א געווימל פֿון געוועבן,
אַלץ צערירט
און פֿול מיט פֿאַרבן.
כ'האַב, דאַכט זיך מיר,
קיין זאַך פֿאַרלאָרן
אין דעם לאַנגן, ווייטן וואַנדער
איבער וועגן פֿון מיין לעבן.

אלע פֿענצטער זענען אָפֿן,
טיר און טויער ווייט צעפראַלטע
און פֿון אומעטום עס דרענגען,
און עס שרייען,
און עס רופֿן
און עס פֿליסטערן און מאַנען
קלאַרע, בולטע געשטאַלטן.

אלע נעמען ענג אַרום מיך,
אלע פֿרעגן — —
צי דערקען איך,
צי נאָך בענק איך,
צי פֿאַרגעסן — — —
און די ליכטלעך אין זכרון
טוען העל זיך א צעפֿלאַקער,
אַלץ איז ליכטיק,
אַלץ איז סדר
און איך פֿיל,
אז אַלץ געדענק איך!

דעמלט קלער איך,
אַז ערשט נעכטן
האַט זיך אַלצדינג אַנגעהויבן — — —
אלע ליבעס,
אלע טרוימען,
אלע פֿינען, אלע פֿריידן
פֿון די ערשטע קינדער-יאָרן,
אַז פֿון לעבן אלע וויינען
יערן פֿריש צום איבערשוימען;
אַז געאַטעמט האָב איך שטענדיק
מער מיט ליבשאַפֿט,
ווי מיט שנאה.

און דער אומעט אין דער טיף
פליסט מיט יוגנטלעכן ציטער— — —
זיס פאַרשיכורט פֿון זכרונות,
אַן ווירוואַר און אָן צעשפּליטער.
און איך ווייס:
אַט דאָס בין איך!
און בליבן וועל איך,
ווי איך בין—
פֿון דער וועלט—
ביז בלוט צעווייטיקט,
צו דעם מענטשן—
אַמאָל פֿאַרביטערט.

זון-פֿאַרגאַנג

ווי ווונדערלעך
דער מערבדיקער הימל ברענט!
פֿון די פֿלאַמען
קנוילן וואַלקנס זיך
און פֿלאַטערן שוואַרצע
אין די רויטע הייבן.
ס'איז ווי אַ שרפֿה וואַלט געפֿלאַקערט
איבער גאַנצער ברייט פֿון האַריזאָנט
און פֿון איר פֿייערדיקן האַרץ
צום הימל אויסגעשפיגן
אירע ווירבלענדיקע רויבן.

די בוכטע
ציטערט קאַלט-דערשראַקן
אין אַ מין בלוטיק-רויטן גלאַנץ;
די קוויטשענדיקע מעוועס
הויבן זיך און פֿאַלן
און פֿליען, ווי משוגע,
דאַכט זיך, גלייך אריין אין פֿייער.
ווי פֿאַרכישופֿט
וואַרפֿן זיך די כוואַליעס
אין אַ דריבנעם פֿונקען-טאַנץ
און דער ווינט—
ווי נעראַ אויף זיין פֿידל,
בעת ס'האַט רויס געברענט—
שפּילט אויף זיין פֿלייט
און גיט דער הימלדיקער שריפֿה
זיין נגינה אַ צושטייער...

איך שטיי ביים בוכטע-ברעג
אן אינזאם-אנגעשפארטער
צו א מאַכיקן, א הילצערנעם פאַרענטש,
און פֿיל,
ווי ס'וואַלט אַ שטורעם מיך געטראָגן.
ס'איז מעכטיק אַלץ אַזוי!
און איך—
אַ וואַכעדיקער מענטש—
מיין, אַז אַט וועט אַ ווייע טאָן אויף מיר
אַ שרפֿנדיקער ווינט
און ווי דעם אַלטן נביא,
מיך אַ הויב טאָן צו די הימלען
אין אַ פֿון-גאַט-געשיקטן—
פֿיערדיקן וואַגן.

נאַכטיקע מחשבות

טונקעלע מחשבות
גנבענען אַרײַן זיך אין געמיט
פֿון אַ דרויסנדיקער וועלט אַ קאַלטער,
וון אַלץ איז אומעטיק
און שווער
און פֿון גאַט פֿאַרלאָזן.

אין פֿראַסטיקן ציטער
קלאַפט דאָס מידע האַרץ:
אפֿשר... אפֿשר
איז צײַט שוין
שטילערהײַט, אין איינזאַמקײַט,
דאָס לעמפל אויסצובלאָזן
און דעם קרירהדיקן דרויסן דאָרט
אַ גוטע נאַכט צו זאָגן?

סיי ווי וועט זיך קיין מאַרגן-שטערן
אויף מיין הימל
מער שוין ניט באַווייזן.
סיי ווי וועט קיין רײַט-באַזױמטער טאָג
פֿאַר מיר שוין מער ניט טאָגן...

אַז אַלע ליבעס
טוען וויי,
אַז אַלע טרישאַפֿטן
האַבן גרענעצן און פֿלויטן,
יעדער
וואַרגט זיך מיט זיין אייגענעם געשריי.
און די נאָענטסטע נאָענטקייט
איז צעריסן
און פֿון די לאַטעס, וואָס מען לייגט—
מיט אָדערן אייגענע פֿאַרנייט,
הענגען בלוטנדיקע צויטן...

די וואַכעדיקע אַפעטיטן
זיינען שטענדיק זשעדנע
און טראַגן און פֿאַרטראַגן
און פֿאַרדעקן און פֿאַרזיסן...
נאָר דער אמת
גראַבלט, ווי דער טויט,
פֿאַרעקשנט אין דער טיף,
און פֿריוואַט איז ער,
דער אמת,
און זעלטן, זעלטן—
—אַמאַל!
ווערט ער פֿון אַ צווייטנס האַרץ
אַרויסגעריסן.

אין דרויסן הער איך
בלעטער פֿאלן אינעם שוואַרצן הויף.
ס'איז האַרבסט.
סיאַמערן ערגעץ קעץ
אין תאוהדיקע פּינען.
דער וועטער-נביא
האַט אונדז צוגעזאָגט
אַ ריינעם הימל
און אַ קאַלטן טאָג.
בין איך זיכער:
ס'וועט נאָך קומען אַ קאַיאָר.
מאָרגן
וועט אַ קאַלטע זון נאָך שיינען.

נאָך דער לוויה

מענטשן זיצן אַרום טיש.
מען רעדט וועגן טאָג-טעגלעכע זאַכן.
אָט ערשט
האָט דער ראַבאָי
ביים אָפֿענעם קבר
געזאָגט דעם אל-מלא-רחמים
און ס'האַבן די קינדער
און די אַלמנה
טרערן פֿאַרגאָסן,
ווען עס זענען די רייד פֿון ראַבאָי
שמן-זיתדיק גלאַט
דורך זיין בערדל געפֿלאָסן.
און באלד
מיט אַ קנאַק
האַבן זיך טירן פֿון אויטאָס פֿאַרשלאָסן.

צי וועט אַ מאָל ווער נאָך
ביים קבר דאָ זיצן און בענקן?
צי וועט פֿונעם הייפל ביים קבר,
אַ פֿריינד, צי אַ קרוב — — —
פֿון בית-עולם דעם נאָמען געדענקן

מען זיצט אַרום טישלעך,
מען רעדט פֿון טאָג-טעגלעכע זאכן.
עס האָבן די פֿרויען אין "באַדרום"
די פנימער "פֿאַרריכט" זיך
מיט פודער און שמינקע.
מען עסט — — —
יידישע לעבער געהאַקטע,
זויערע אוגערקעס,
קאַרטאָפֿל-סאַלאַט
און מאַגערע גויישע שינקע.

דעם נפֿטר
דערמאָנט מיט א וואָרט דאָ ניט קיינער.
סיאיז זומער,
די זון שיינט אַרײַן דורך די פֿענצטער,
דער טאָג איז אַ שיינער.

איך זינג...

איך זינג מיין ליד
צו אַלץ וואָס פֿרייד איז,
צו אַלץ,
וואָס הויך און פֿריי.
איך זינג מיין ליד—
אַ לחיים צו דעם לעבן—
ווייל וואָס דען נאָך אין לעבן,
ווי דאָס לעבן צו באַזינגען איז כּדאי?

איך זינג מיין ליד
צו אַלע לידער
צו אַלע קלאַנגען
צווישן הימל און דער ערד,
איך זינג מיין ליד
צו אַלע זינגער
פֿון פֿאַרבלידערונג-געזאַנגען,
וואָס מיט זיי צו זינגען
איז אויך מיר באַשערט.

איך זינג מיין ליד
צו אַלע יום-טובים,
צו דער זיסקייט
פֿון דער ערשטער ליבע
ביז צום פֿייער, וואָס פֿאַרצערט,
צו אַלע ריינע תּאוּוה'ס
זינג איך,
צו אַלץ,
וואָס גיט דעם מענטשן פֿליגל
און דערהייבט צו שטאַפלען העכערע
זיין שטרעבן און זיין ווערט.

איך זינג מיין ליד
צום טרויער
און צום הונגער...
ניט קיין שלאָף-ליד זינג איך,
ניט קיין אַייל-לו...
מיט אַ וועק-רוף פֿון אַ וועקער זינג איך,
מיט אַ הייזעריקן צאָרן,
וואָס צערטיסט מיין אייגן האַרץ מיר
און גיט אַליין מיר
קיינמאָל ניט קיין רו.

איך זינג מיין ליד
צו אַלע ליבשאַפֿטן פֿון דורות,
ווייל נאָר אויף זיי
האָט די חכמה פֿונעם לעבן
אין יעדער צייט געבליט,
צו דער גוטסקייט זינג איך,
וואָס עס לערנען די נביאים,
צו מיין פֿאַלק, דעם שווער-געפרוּוטן,
צו דעם ייד!

און ווען ס'פֿאַרציען נעפלען
אַלע שטערן
און עס זעט זיך ניט קיין ווייט—
זינג איך,
אינ'ם נעפל-נעץ געפֿאַנגען,
דאָס ליד פֿון בענקשאַפֿט
נאָך דער פֿרייד פֿון מאָרגן,
אַ דאָס ליכט פֿון יום-טוב
זאָל נאָך קומען אין מיין צייט!

מײן פֿאַטער

איך וועל שוין נישט וויסן
ווי עס איז צעשטויבט געוואָרן דיין געביין,
נישט וועלכן שוידער ס'האָבן דינע לעצטע שעה'ן
דיר געבראַכט.

ביסט טויט.
ס'האָט א בריוול מיר געבראַכט די האַרבע בשורה
און עפעס האָט זיך אין מיר אָפגעריסן
און מיר האָב איך און שווער די אויגן צוגעמאַכט.

כ'האָב קיין טרערן ניט געהאַט—
אַזוי פֿיל יידן, אַזוי פֿיל טאַטעס זיינען אומגעקומען—
ווי קאָן מען וויינען אויף אַן איינציקן, אויף זיך אַליין?
כ'האָב אין דמיון דיך צום לעצטן מאָל אַרומגענומען
און געזען דיך, ווי ביים לעצטן אָפשייד,
מיט שמייכעלדיקן אומעט,
אויפֿן האַראָדענקער באַנהויף שטיין.

איז אפֿשר היינט דיין יאַרצייט,
און אפֿשר אין ניט-ווייטן נעכטן—
נאָר דו האָסט ניט געלערנט מיך
פֿון קדיש די מנהגים און פֿון יאַרצייט-ליכט.
האָסט געגלויבט אין פֿאַלק, מיט אַ גלויבן עכטן,
נאָר ניט אין פֿרומער גלויביקייט
האָסטו צום פֿאַלק געזען די פֿליכט.

ביסט שטאַלץ געווען,
אַ שטאַלצער ייד מיט וועלטלעכע פֿאַרלאַנגען.
און וועלטלעך דורכן לעבן איז געווען דיין גאַנג.
דער אָטעם פֿון דיין צייט איז צו דיין שטוב דערגאַנגען,
און קלוג און נישט און קרעפֿטיג—
אין אַלטן האַראָדענקע—
האַט דיין וואָרט געשפרודלט, האַט געשפרודלט דיין געדאַנק

איך ווייס נישט וווּ דו האַסט די קראַפֿט געזויגן.
ס'האַט דאָס לעבן דיך געשלאָגן מיט אַזוי פֿיל קלעפּ.
אַרעם און פֿאַריתומט האַסט געעפֿנט צו דער וועלט די אויגן;
דורך מלחמות און פֿאַגראַמען,
דורך הונגער און סכּנות,
האַט דיין לעבן זיך געשלעפּט.

אַ ברייטער שטראַם,
האַט דיין מחשבה מיטגענומען.
נאָר אין ליבשאַפֿט האַט דאָס שטעטל,
דיך געהאַלטן צוגעשמידט.
האַסט געוואַנדערט, ביסט אַנטלאָפֿן און צוריק געקומען,
און באַשלאָסן סוף-כל-סוף:
וועסט שוין שטאַרבן דאָ,
אַן אַרעמער, אַ האַראָדענקער ייד.

געדענק איך היינט דיין יאַרצייט
איך פֿיל דיך אין דער זאַלציקייט פֿון מינע אויגן
און איך זע די האַנט דינע בעת איך זיך און שרייב.
ווי איך אַצינד, ביסטו אַמאָל געזעסן איינגעבוויגן,
ווען ס'האַט דער ערשטער קריג
די מאַמע אונדז דערהרגעט
און דערמאָרדעט דיר דיין איינציקע, דיין ווייב.

האַסט אין שטוב נאָך דער לוויה,
געזונגען שטיל אַ טרויעריקן ניגון,
און הינטער שוואַרצע וואַנצען געצוקט האָט ווייס דין ליפּ.
אין דרויסן האָט דער ווינט מיט שניי אין שויב געשפיגן—
איך האָב עס ניט פֿאַרגעסן
ס'ליד, וואָס האָסט פֿאַרענדיקט
מיט אַן איינציקן אַ וועלט-צערייסנדיקן כליפּ.

אין מיטן פֿון אַ וועלט-בראַנד,
ווי זי, ביסטו פֿאַרגאַנגען.
ביסט אַ שפענדל געווען אינעם בראַנד!
און עס האָבן דיך באַגלייט
די בלוט-און מאַרד-געזאַנגען—
צי האָסטו ניט געזען די עדה יידן ברענען?
ס'האַט אַלע דאָך פֿאַרברענט די דייטשע צינדער-האַנט!

ס'איז קיינער ניט געבליבן
אין קליינעם האַראַדענקע—
ניט די קלאַג-ווייבער און די באַגרעבער ניט.
די שוואַרצע, פֿעטע ערד בלוז
וועט אייך דאָרט געדענקען
און לאַנג,
לאַנג וועט נאָך געדויערן
ביז אַפּוואַשן פֿון זיך
זי וועט פֿון דייטשע טריט
די ברענענדיקע שאַנד.

דיין ליכטיק-פֿינצטער שטעטל—
דיין ליד, דיין האַראָדענקע,
דיין פֿריילעכע טשערוואָנע דיין טאַליקע, דיין טייך,
ווי איך, ווי איך, מיין פֿאַטער,
זיי וועלן נאָך דיר בענקען...
און בענקען וועט דער פֿרילינג—יידן פֿון מיין שטעטל—
און דער האַרבסט וועט וויינען—
דער האַרבסט, דער האַראָדענקער, וויינען וועט נאָך אייך.

אַנדערש טאָר שוין ניט זיין

יעדעס האַרץ האָט זיין אייגענע מויער
און ס'געוויסן פֿון יעדן איז זיין —
וועל איך ניט מעסטן ביי קיינעם זיין טרויער,
ניט די טיף פֿון זיין פֿרייד און זיין פיין.

ס'איז דער מענטש אַזוי פֿילפֿאַך געשטאַלטיקט
און ס'איז יעדער פֿון אַנדערן שטאַף —
וועמען די צייט פֿאַרגוואַלטיקט,
און ווער עס האַלט-אויס ביזן סוף.

ס'האָט יעדער זיין אייגענעם גלויבן
און יעדער זיין אייגענע קראַפֿט —
איינער לאָזט גרינג זיך צעשטויבן,
ביי אַ צווייטן איז פֿעלזיק די האַפֿט.

נאָר אפֿילו אַ פֿעלדו קען זיך שפּאַלטן,
ווען ס'טוט זיך די טיף אַ צעברויז
און די ווולקאַנישע, ווילדע געוואַלטן
רייסן פֿון דר'ערד אים אַרויס.

אַ מענטש איז פֿון שטיין ניט געפֿורעמט
נאָר זיין גלויבן קען זיין ווי גראַניט,
ווען ער ווייס, אַז צו דעם וואָס ער פֿורעמט
איז דאָס גליק פֿון דער מענטשהייט פֿאַרשמידט.

ווען ער ווייס מיט זיין גאַנצן געוויסן,
אז ס'איז ווערט די סכנה און מי,
אַז אַ וועלט, וואָס איז קראַנק און צעריסן,
וועט אויפֿגיין געזונט און צעבלוט;

ווייל ער ווייס, אָז די בענקשאַפֿט נאָך שלום
איז אייביק אין מענטשן צעגליט—
און וויל מאַכן פֿאַר וואָר יענעם חלום
פֿון דעם נביא, דעם פֿאַרציטיקן ייד.

און אויב אויף זײַן אמת, דורך יאָרן,
געצילט האָט מען שקר און גיפֿט—
האָט ער פֿאַרוואַרפֿן מיט אייזיקן צאָרן
פֿון שונא סײַ וואָרט און סײַ שריפֿט.

אַ געבלענדטער פֿון אייגענעם פֿייער,
געזען דאָס ליכט האָט ער בלוז—
ניט געווסט, אָז ער גיט זײַן צושטייער
צום ווילקאָן, וואָס אונטער אים ברויזט.

און ווען געקומען דער טאָג איז
און דער אויפֿרייס געטאָן האָט אַ שפּאַר—
ווער ווייס וווּ די מאָס, וווּ די וואָג איז,
וואָס קאָן מעסטן און וועגן זײַן צער,

ווען דאָס בלוט פֿון אייגענע ברידער
ער האָט דערפֿילט אויף די אייגענע הענט
און דערזען זײַן שפּראַך, זײַנע לידער,
פֿון זײַן אייגענעם גלויבן געשענדט,

און דערפֿילט אין זײַן טיף אַזאַ ציטער,
און דערקענט, אָז אין כּוּס פֿון דער וואָר
קאָן אויך זײַן אַ טויטלעכער שפּליטער
און סם און דעם טײוּלס שוואַרציאָר.

ווער קאָן זײַן ווייטאַק דאָן מעסטן,
ווער קאָן אים טרייסטן אַצינד,
ווען ער ווייס אין זײַן צער, דעם פֿאַרפרעסטן,
אַז געוועזן זײַן גלויבן איז בלינד;

ווען ער דערקענט אין אַן איינציקער רגע,
וואָס ער האָט קיינמאָל דורך יאָרן דערקענט—
אַז אַ גלויבן מוז וואַכן און פֿרעגן
און טאָר פֿון זײַן אייגענעם פֿייער ניט ווערן פֿאַרטויבט און פֿאַרבלענדט

דער פֿעלדז, דער גראַניט איז צעשפּאַלטן,
נאָר דער אינהאַלט, די וואָר און דער תּוך—
זײַ בײַטן ניט אום די געשטאַלטן,
כאָטש טיף איז דער גרויל און דער בראַך!

קאָן קײנער דעם טרויער ניט וועגן
בײַ דעם, וואָס דאָס אומגליק איז זײַן;
קאָן קײנער ניט קומען און פֿרעגן:
זאָג מיר— ווי טיף איז דיין פּײַן— —

נאָר פּײַנלעך אַצינד איז מיר הערן
פֿון יענע דאָס גרויסע געוויין,
וואָס כּײַזע קלאָר נאָך אין זײַערע טרערן
זײַער נעכטיקן קריץ פֿון די צײַן;

וואָס שפּיליען זיך צו צו די בוזעמס
דעם טרויער— אַ שוואַרצן מעדאַל—
און שפּאַנען-איין אין די וואָגנס די מוזעס,
וואָס קלאַפּן ווי קאַלטער מעטאַל;

וואָס האָבן דורך יאָרן באַלידיקט,
גערופֿן צו חרם און האָס
צו יענע, נאָך וועלכע מען כליפעט
און מען רייסט זיך איצט קריעה אין גאַס.

ביי דעם, וואָס זיין טרער איז אַ ריינע,
ביי דעם, וואָס דער טרויער איז עכט—
דער מוז איצט פּרוּוון אַליין זיך
און געדענקען דאָס גוטס און דאָס שלעכטס:

און ביי דעם הייליקן ברען פֿון די טרערן,
וואָס גליען אין האַרץ אים אַצינד,
מוז ער אַליין פֿאַר זיך שווערן:
כיוועל שוין קיין מאָל ניט גלויבן מער בלינד!

כיוועל קיין מאָל ניט אויפֿהערן פֿרעגן
ביי די, וואָס מען האָט זיי געשטעלט
צו היטן דאָס גרויסע פֿאַרמעגן—
דאָס ווילזיין, דעם בוי פֿון אַ וועלט;

כיוועל קיין מאָל ניט אָנטאָן אַ ראָם זיך
און זאָגן— איך טרעט ניט אַרויס...
כיוועל קיין מאָל ניט זאָגן— איך צאָם זיך,
ווייל דער עיקר איז— שטעלן דאָס הויז...

כיוועל אויספרוון יעטוועדעס זעמירל
און אויספרוון איטלעכן שטיין,
כיוועל ניט אַנטאָן דאָס זיידענע העמירל
אויף איינעם—נאָר איינעם אַליין

און גלויבן, אַז ער איז דער פֿאַקל
און זיין שכל דאָס ליכט און די שנין—
כיוועל מאַנען דעם גאַנצן סך-הכל,
ווייל אַנדערש טאָר שוין ניט זיין!

און זיי, די דערמאָרדעטע ברידער,
וועלן בלייבן מיין אייגענע שאַנד!
און מיט זייערע אייגענע לידער
וועל איך וואַשן די שולד פֿון מיין האַנט;

און זייערע אייגענע גלויבנס-געזאַנגען
וועלן זיין אַ סיגנאַל מיר, אַ רוף—
אַז אַ גלויבן אין בלינדקייט געפֿאַנגען
קאָן טייטן דעם גייסט און דעם גוף.

און מיט זייער געזאַנג פֿון בטחון,
מיט זייער דיכטערישן ברויז
וועל איך זעעוודיק גיין צום נצחון
פֿון אַלמענטשלעכן, גרויסן פֿאַרויס.

איך האָב פֿאַרגעסן דיר צו זאָגן...

ווען דו ביסט יונג געווען—
ווען איך האָב דיר באַגעגנט—
האָבן פֿיאַלקעס אין דינע אויגן געבליט.
די זון האָט זיך אין דינע האָר געשפיגלט;
די אַכצן יאָר פֿון דיין לעבן
האָבן ווי אַ ראָזעווער פֿלאַם
אויף דיין פנים געגליט.

ווען דו ביסט יונג געווען,
און שטיל,
און שעמעוודיק
און האַלב-שמייכלענדיק אין זיך פֿאַרלאָרן—
האָב איך אויף דינע ליפן געזוכט
פונעם שטעטל
מיין יונגע ליבע—
דעם ציטער פֿון ערשטן באַריר;
פֿון לבנהדיקע פֿרילינג-נעכט די בענקשאַפֿט
און די באַנגקייט פֿון אַוונטן אַסיענדיק-טריבע.
דו האָסט צעוועקט אין מיר
דאָס ליד—
נאָר קיין עכאָ האָט פֿון דיר ניט אָפּגעקלונגען.
דיין קול איז צאַרט געווען—
נאָר נאָענט צו דער ערד
און קיל:
און אין מיר
האָט אַלץ געפֿלאַקערט און געפֿיבערט
און שטענדיק
עפעס האָט אין מיר געוועבט זיך
און געזונגען.

איך ווייס ניט
וועמענס רעגונגען געוועזן זיינען בעסער—
נאָר נישט גלייך איז געווען
פֿון אונדזער ליבע דער באַלאַנס—
בין איך קיין אַנשפּאַר ניט געוואָרן
פֿון דיין לעבן—
און ביידע
האַבן מיר זיך ניט דערגאַנצט — — —

טרויעריק
איז געווען דאָס שיידן
און געלאָזן ערגעץ טיף אַ ווונד;
ס'האַט דאָס רוי-פֿלייש
מיט דער צייט פֿאַרהיילט זיך.
געבליבן איז—
אַ קרובהשאַפֿט אַ גוטע
און אַ מין צאַרטער,
געהיימער בונד...

און איצט,
ווען דו ביסט אַזוי פֿרי פֿאַרגאַנגען—
שעפטשעט אַלץ נאָך טיף אין מיר דיין קול—
און ס'דאַכט מיר,
אַז איך זע דיין יעדן זשעסט;
און אַ בענקשאַפֿט נאָגט מיך
נאָך דיין לעבן—
און אַן אומעט;
און עפעס,—
וואָס פֿאַרגעסן ב'האַב עס דיר צו זאָגן—
פרעסט אויף מיין געמיט אַזוי און פרעסט — — —

ביים נאַכטיקן ברעג

דער ווינט
יאַמערט ביים ברעג מיט אַ ווילדער יללה,
ווי ער וואַלט באַוויינט
דעם גורל פֿון דער וועלט.
די כוואַליעס, אין שוימיקער רוגזה,
שלינדערן זיך דונערנדיק צום זאַמדיקן ברעג.
די לבנה,
אַ דערשראַקענע,
אין שווינדלדיקער הייך,
קוקט ווי צעפאַלמעסט זי שפּרייט זיך
אין מיראַדיקע גלויקע שפּליטערס.
אויפֿן צעוויגטן גאַלד פֿון אַטלאַנטיק.
עפעס טראַגט זיך אַ קוויטשען
פֿון די זילבערנע שפּרייען,
ווי ס'וואַלטן נשמות
אין גיהנום געפּיניקט
געשריען צום הימל—
דערלייז אונדז!

עס קראמפֿט זיך דאָס האַרץ
פֿונעם איינזאַמען,
נאַכטיקן גייער ביים ברעג,
ער ווייסט ניט —
צי שטעכט אים דער זאַמדיקער שטויב
די אויגן ביז טרערן;
צי וויינט ער אַזוי מיטן ווינט,
וואָס ער —
איז אויך אַזאַ שפּליטער
אויף צעבויטעטע כּוואַליעס —
און האָט ניט ביי וועמען
דערלייזונג צו בעטן
און איז מקנא
די שרעקלאַזע קראַפֿט
פֿונעם ים.

א געבורטסטאָג-לחיים

איך שרייב זיך אַ געבורטסטאָג-ליד
און טרינק אַ גלאָז מיט וויין—
איך טרינק צו זיך אַליין און זאָג:
געזונט זאָלסטו מיר זיין!
און טרינקען זאָלסטו צו דעם לעבן,
טרינקען אַזוי לאַנג,
ווי ס'וועט אַ בליץ טאָן נאָך אין מאַרץ
דער שטראַל פֿון אַ געדאַנק,
ווי ס'וועט אין האַרצן נאָך
אַ בענקשאַפֿט טאָן אַ נאָג,
כל-זמן עס וועט דערקענען ס'אויג
צווישן נאַכט און טאָג;
כל-זמן ס'וועט זשאַרען נאָך אין בלוט
אַ פֿונק פֿון אַ באַגער,
זאָל דיר ניט אַרן וואָס אין וויין
פֿאַרמישט זיך אויך אַ טרער,
און וואָס די וואַכעדיקע לאַסט
איז שטעכיק, שווער און האַרב—
און וואָס עס קריצט די צייט אריין
אין פנים קאַרב נאָך קאַרב.
און זאָל פֿון איינזאַמקייט די שלאַנג
ניט סמען דיין געמיט,
און זאָל אַ פֿאַלשן דיכטערס רום
ניט שטערן דיר דיין ליד.

כל-זמן דו פֿילסט דעם נעכטן נאָך
און לעבסט נאָך מיטן היינט,
כל-זמן עס איז פֿאַראַנען נאָך
אַ חבר און אַ פֿריינד—
ניט לאַז פֿון האַנט אַרויס דאָס גלאַז!
טרינק-אויס ביז דנאָ דעם וויין!
לחיים, וועלט, ביז לעצטן טראַפּ,
געזונט זאָלסטו מיר זיין!

סתם אַ ליד

דער נעפל פֿון דער צייט
פֿאַרשלינגט די אָפּגעלעבטע יאָרן;
וויפֿל קלאַרקייט ס'זאָל ניט זיין.
אין דעם געדענקען,
וויפֿל שאַרפֿקייט
ס'זאָל ניט בלישטשען אין זכרון.

כיפֿיל מיין קינדהייט נאָך
אין בלוט,
כיפֿיל זי אויף מיין גומען;
ביהער זי אין די ווינטן,
אין די רעגנס,
אינעם בייט פֿון די סעזאָנען;

ביהער מיין שלוכצן
און מיין לאַכן...
ביזע זיך קלאַר—
נאָר אין די ריינסטע בילדער
איז מיר שווער
אַליין זיך צו דערקענען.

ענדלאָז קאָן איך לידער
פֿון מיין שטעטל זינגען
און דערציילן מעשות פֿון מיין לעבן
אַן אַ צאָל...

יעדער ניגון
איז אַרײַנגעוועבט אין האַרץ מיר—
יעדע מעשה
איז אויף אַן אמת
מיין אייגענער אַמאָל...

נאָר עפעס בלייב איך דאָך
אַ זייטיקער,
אַ קוים-באַרירטער:
אַ באַראַקטער
אין אַ בוך, אַן אַלטן,
אין אַ ספּעקטאַקל,
אין אַ שפּיל
אַ לאַנג שוין אויפֿגעפֿירטער.

נאָר פֿאַראַן אין יענע נעפלען
שפיזיקע מאַמענטן,
וואָס געבליבן זיינען איינגעשטאַבן
מיט אַן אייביק-פֿרישן ווייטאַג
אויף מיין גאַנצן לעבנס-וועג!
און זיי—
די שטענדיק-בלוטנדיקע—
הויערן איבער אַלץ אין מיין זכרון...
זיינען זיי אפֿשר
דער איך,
וואָס איז פֿון מיר געוואָרן...
זיינען זיי אפֿשר
מיין פּיינלעכסטער,
מיין טייערסטער פֿאַרמעג.

שטימונגען

ס'ליגט ווייט הינטער מיר שוין
מיין פֿרילינג, מיין מאַי,
די גלוט פֿון מיין זומער
איז אויך שוין פֿאַרביי—
און פֿון אַלע חלומות
דער פֿאַרביקער פֿלאַקער
איז פֿון האַרבסט,
ווי אַ פֿעלד נאָכן שניט,
פֿאַרן ווינטער-פֿאַרזיי,
אויף טונקעלע פֿאַסן צעאַקערט.

.II

מיט וואָס
בין איך באַגורט אין מיין גאַנג?
וועלכע כלי-זין זענען באַהאַפֿטן
צו מיין וואָפֿן-רימען?
צי איז עס געווער,
צי שיצט עס מיך,
צי שיצט עס וועמען—
מיין געזאַנג?

איך זינג,
ווען ס'מאָנט אַ ליד מיך
אין דער שטילער נאַכט.
איך זינג ניט ווי אַמאָל.
ס'האָט פֿאַרראַטן מיך
דער רוף, דער אייגענער,
צו שטורעם און צו שלאַכט—
זינג איך אין דער טונקל
שטילע לידער
הינטער צוגעמאַכטע טירן.

ניין,
ס'איז ניט די עלטער
אינגעשרומפן אין דער פֿינצטער,
ס'איז ניט פֿון ליכט
קיין אויסגעברענטער קנויט—
כל-זמן פֿון פֿייגען,
פֿון ווייטיק און פֿון בושה
ס'ברייט דאָס האַרץ מיינס
און עס פֿלאַמט מיין הויט.

דעם שטורעם-פֿויגל
האָט פֿאַרצוקט דער שטורעם...
דאָס קול פֿון מענטש
פֿאַרשלונגען ווערט
פֿון טויטלעכן געוויטער.
די וועלט איז ווייט נאָך
פֿון איר חג-הפורים—
און דער רעגנבויגן
פֿון אַ גרויסן חלום
ליגט אין אַ זומפ
פֿאַרבלוטיקט
און צעשפּליטערט.

מיט וואָס-זשע
בין איך אין מיין גאַנג באַהיט?
דאָס וואָרט—
א מידער קרעכץ,
אַ קריץ פֿון ציין...
זינג איך שטילער,
זינג איך זעלטענער מיין ליד.
און אינעם טונקל
כיפּיל אַלץ אָפֿטער,
אז איך זינג פֿאַר זיך אַליין.

ליבעס...

איך ליב זיי נאך היינט
די נעכטיקע ליבעס;
די פֿיבערס
וואָס האָבן פֿאַרברענט
און פֿאַרצערט;
זיי קומען צו מיר
מיט פֿאַרנעפּלטע אויגן,
מיט אָפּענע ליפּן,
וואָס האָבן מיט אַטעם, מיט הייסן,
דעם גליקן זשאר
פֿון תּאוּוה צעבלאָזן
און מיט אייגענע גלידער
דאָס פֿייער גענערט.

געווען זינען צייטן
פֿון בענקשאַפֿטן ווילדע—
און שטילע,
ווי סאַמעט,
ווייך און פֿאַרטראַכט,
אַמאָל האָבן אָפֿן
געבלוטקט די ווונדן—
נאָר גענוג איז געווען,
אַז אין שעהן, אין מילדע,
זאָל אַ ווונד זיך פֿאַרשליסן
און קומען זאָל "היילונג"
אין אַן איינציקער נאַכט.

איך ליב זיי נאָך היינט
די נעכטיקע ליבעס—
יענע פֿון יובל
און יענע פֿון פיין;
זיי זינען פֿאַרקאַרבט
אין מיין האַרץ,
אין מיין פנים;
זיי זינען געווען
ס'געזאַנג פֿון מיין וואַנדער,
זיי האָבן דעם וועג מיר
פֿאַרשאַטנט, פֿאַרפֿינצטערט—
נאָר ס'האַבן אויך
פֿאַרביקע בלומען געוויגט זיך
און ס'האַבן אויך
זוניקע שטראַלן געטאַנצט דאָרט
און מיט העלן געלעכטער
די סטעזשקעס באַשינט...

און גאַרניט איז שטיל נאָך.
און גאַרניט פֿאַרלאָשן.
ס'איז קילער דאָס בלוט—
נאָר די בענקשאַפֿט,
די ליבשאַפֿט צו ליבע
איז ווייט ניט פֿאַרגליט...
און ס'פֿליסט אויפֿן ברויט נאָך
דער עסיק און האַניק—
ווי עס פֿליסן
די פֿרייד און דער צער
פֿון מיין האַרץ,
ווי דאָס ליכט
און דער שאַטן
פֿליסט פֿון מיין ליד.

כ'האָב ליב...

כ'האָב ליב די סעזאָנען מיט אַלע קאָלירן—
פֿון פֿרילינג דעם סאַמעט,
פֿון זומער דאָס פֿייער,
דעם גאָלדענעם האַרבסט—
דעם אָפּגאַנג אין פֿאַרבן—
און דעם שניידיקן ווינטער, מיט פֿראַסטיקע ציינער,
מיט זיין וואָלפֿישן העשען,
מיט זיין ווילדקייט דער פֿרייער.

איך פֿיבער ביים אויפֿשפּראַך
פֿון גראַזן, פֿון ערשטע;
יעדעס מיניקע ווינטל,
ווי תּאוּוה, צערירט מיך,
איך זינג מיט די פֿייגל,
איך לויף מיט די טיכּלעך;
יעדער לאַך פֿון אַ קינד,
יעדער זוניקער שמייכל
געווענדט איז צו מיר
און באַרוישט און פֿאַרפֿירט מיך.

און הייבט זיך אָן רייפֿן
דער זומער אויף פֿעלדער,
און ווערן באַלאַדן
די ביימער און בייטן—
זע איך די ערד— די מאַמע, די אַלטע,—
ווי זי האַרעוועט און קנעט,
ווי זי יירט און זי שטייגט,
ווי זי שאַפֿט—
אונדזער טיש מיט גוטס צו פֿאַרגרייטן.

און פֿאַנגען אָן וועלן,
די ערשטע, די בלעטער,
מיט אַדערלעך רויטע,
מיט גאַלד אין די פֿאַלדן—
דערפֿיל איך אין דראַזש
פֿון די נאַכטיקע ווינטלעך
סיגעזעץ פֿונעם זיין—
און כּיזינג אויס אַ לויב
דער זון פֿון אַקטאַבער,
ווען זי גייט-אויף פֿאַרטאָג
אויף אַ הימל, אַ קאַלטן.

און טוט זיך דער ווינטער
מיט ווט אַ צעוויכער,
מיט שפיצן פֿון שפיזלעך
אין צעווירבלטע שנייען—
זע איך:

סיטאַנצט פֿאַר מיין פֿענצטער
און ס'ווירבלט דאָס לעבן.
און כּווייס:

ס'וועט דער שניי מינע אייגענע פֿענצטער פֿאַרקלעפּן...
נאָר ער קאָן ניט
די שויבן פֿון פֿרילינג פֿאַרווייען.

און מיין האַרץ הערט ניט אויף,
עס הערט ניט אויף זינגען
מיט אַלע קאָלירן
פֿון אַלע סעזאָנען!
און שטיל איז מיין זאַטקייט,
און טיף איז מיין הונגער,
און איך פֿאָדער ניט גאַרניט...
און סיוועלקט ניט מיין ליבשאַפֿט.
און איך הער ניט אויף בענקען,
און איך הער ניט אויף מאַנען.

פֿאַרטאָג

פֿאַרטאָג,

ווען ס'צעוועקן מיך די אינדזל-פֿייגל
פֿון אַ שלאָף אַ טיפֿן
און איך האָרן
דאָס יובלדיקע זינגען אין דער לופֿט,
עפֿן איך ניט אויף די אויגן
און איך פֿאַרטאָג זיך ערגעץ-ווייט
צו אַ זומערדיקער קינדהייט,
און עס דאַכט זיך מיר—
איך הער דורך פֿענצטער אָפֿענעם
דעם שטעטלשן פֿרימאָרגן.
און אַלץ, וואָס איז אין דרויסן,
מאַניעט מיך
און מונטערט מיך און רופֿט:

ווער ווייס,

וואָס ס'וואָרט אויף מיר

אויף "מינע" בייטן,

ווער ווייס,

וואָס אויפֿגעשפּראַצט האָט איבער נאַכט—

אַ מאַן-בלום,

אַן אוגערקע,

אַ נעכטן ניט-געוועזן קווייטל...

ווער ווייס,

וואָס האָט צעבליט זיך,

וואָס האָט צום ליכט זיך אויפֿגעמאַכט...

און אפֿשר
שטייט ביים טייכל וואָוויק שוין
מיט זיינע הירושענדיקע שימלען?
און אפֿשר וועט ער לאָזן
איך זאָל רייטן
מיט'ן פּאָטיק צו דער מיל?
און אפֿשר
וואָשט ביים רינדל שוין,
יוסטענאָ אירע לאַנגע ליוונטן די וויסע
און איך וועל זען,
ווי ס'כוואַליען זיך אירע ראָזעווע,
אירע פֿולע בריסטן,
אַרויס פֿון לויזן העמדל—
און מאַכן וועל איך זיך,
אַז ביזע ניט,
אַז פֿאַרטאָן בין איך
ביים רינדל אין אַ שפּיל.

און אפֿשר וועלן זיך באַווייזן
משה'לע און מענדל
און מיר וועלן זיך ווי לאַשיקלעך צעטאַנצן
און שפּילן זיך אין קוציקעס
און אין צוגאָווע פֿערד!
און טאַמער וועט זי,
וואָס האָט די ערשטע תּאוּוה
אין מיין בלוט צערירט,
מיט איר קרוג צום רינדל קומען...
אין אַ פֿרימאָרגן אַזאַ זומערדיקן—
ווער ווייס—
טויזנט גליקן
קאַנען מיר אין דרויסן זיין באַשערט!

דער זומערדיקער דרויסן—
פֿאַר קינדער שטעטלשע
אַ ליכטיקער גן-עדן!
ס'האַט קיין שול ניט
און קיין חדר מיך געבונדן...
ס'האַט ניט געוואָלט זיך מיט דער זון צעשיידן
און מיט דעם חבר ניט,
ווען ס'האַט אין מערב זיך
די שקיעה אָנגעצונדן.

ליג איך—
ווען ס'צעוועקן מיך פֿאַרטאָג די אינדזל-פֿייגל—
און מיט צוגעמאַכטע אויגן
לאַז איך, ווי אַ פֿילם-באַנד,
די אַלטע בילדער פֿאַר זיך פֿליסן.
אַ שטילע מעלאַנכאָליע
שלייכט אַרטיין זיך אין מיין בעט
און די פֿייגל זינגען... זינגען...
ביז איך ווער פֿאַרזונקען ווידער
אין אַן אַמאָליקן,
אַ זינגלשן שלאָף אַ זיסן.

זומער-ניואַנסן

I

דער רויטער קאַרדינאַל
מיט דער פֿלאַמענדיקער ברוסט
רופֿט פֿונעם בוים-שפיץ זיין געליבטע.
ער וואָרט—
די גליענדיקע פֿליגל ענג-צונויפֿגעצויגן—
אַט-באַלד וועט זי,
ווי פֿון הימל אַ מתנה,
ווי דורך בלויער לופֿט
אַ פֿייל פֿון בויגן,
אַ פֿאַל טאָן לעבן אים אויפֿן ציטערדיקן צוויגל.
אויף אַ דינעם פֿלייטל
וועט דער זומער-ווינט
אויסשפּילן פֿאַר זיי די חתונה-מוזיק—
און איך וועל קיין מאָל ניט וויסן,
צי האָבן זיי,
די פֿלאַמענדיקע פֿייגל,
אַ באַגריף פֿון זייער גליק.
נאָר אויב געזאָנג און קלאַנג
קאָן זיין אַ מאָס פֿאַר פֿרייד,
דאַכט זיך מיר,
אַז דאָרט, אין זייער ריינער הייך,
ווייסן זיי באַשייד.

II

אויפֿן שוואַרצן סלופ-שפיץ,
 אין מיטן פֿון דער שוימענדיקער בוכטע,
 שטייט אַ ווייסע מעווע,
 ווי אַ טשאַקע אויפֿן קאַפּ
 פֿון אַ שטייף-אויסגעצויגענער שילד-וואַך.
 גאָוהדיק שטייט זי דאָרט—
 אין אַן איינזאַמקייט
 ווי אַן אומיסטן אויסגעזוכטע;
 נאָר איר האַלדז באַוועגט זיך מיטן ליכטן ווינט,
 מיט דעם וויג פֿון גרויע וועלן.
 קיינער קאָן זיך מיט איר איינזאַמקייט ניט טיילן,
 קיינער קאָן זיך אויפֿן סלופ מיט איר ניט שטעלן.

אַרום איר
 הויבן זיך און פֿאַלן
 אירע ווייסע שוועסטער-ברידער
 און זיי קוויטשען הונגעריק
 און זיי פֿלאַטערן און שרייען—
 און וווּ אַ קרישקע נאָר אין וואַסער,
 וואַרפֿן זיי זיך,
 מיט זעלבסט-מערדערישן וואַנזין
 אין די קאַלטע, אין די זילבערנע שפּרייען.

נאָר זי אַליין
 שטייט אויפֿן שוואַרצן סלופ
 פֿון רו און אַפּגעזונדערטקייט,
 אַ ווייסער ווירדע-זיגל,
 און איך ווייס ניט—
 זאָל איך זי באַוונדערן,
 צי מיט אַ שטיין אין אירע פֿעדערן
 פֿון דעם שוואַרצן סלופ
 אַ ריס טאַן אירע פֿליגל...

III

די זשומענדיקע זומער-לופט
 זינגט מיט קלאנגען אלערליי. —
 און מיר איז גוט
 און היימיש דאָ אין זאָמד ביים ברעג;
 כּוואָלט וועלן ווי אַ מעווע,
 זינלאָז זיך צעקוויטשען —
 גלאַט אַזוי פֿאַר פֿרייד,
 ווי אַמאָל אין מינע ווייטע,
 מינע קינדערישע טעג.

די כּוואָליעס שפּילן זיך אין רוגזה
 מיט אַ שטילער, מיט אַ לאַכנדיקער פּאַטשעריי,
 דינע ווינטלעך,
 דינע וואַלקנס
 און אַ דינער — איבער וואַסער-פּלאַך —
 אַ זיידן-דינער שפּריי.

דאָס הייסע זאָמד-מעל
 לאַשטשעט תּאוּוהדיק די הויט מיר.
 און קלאַנגען —
 ווי אויף צויבער-שלייערס אַזוי צאַרט זיך וויגן.
 איך ווייס ניט ווער —
 נאָר עמעצער פֿאַרטרויט מיר,
 אַז ס'האַט אַלץ זיך אָנגעהויבן
 אַזוי ווי דאָ —
 מיט אַ האַרמאַנישן,
 אַ ווּנדערלעכן ניגון.

IV

איך האָב ליב אים, מיין אינדזל,
 מיין זאַמדיקן ברעג;
 כ׳האָב ליב זיי
 די זומערדיק-לאַנגע,
 די זיס-באַנגע טעג
 מיט גאַרניט, חוץ מיט טראַכטן,
 חוץ מיט פֿאַרזשמורעטן טרוים
 פֿון קילע פֿרימאַרגנס
 ביז קילע פֿאַרנאַכטן
 צווישן הימל און ים
 און ענדלאָזן רוים.

די וועלט איז פֿאַרזונקען,
 די וועלט איז ניטאָ.
 מיין שאַטן—
 אַ זייגער אָן ציפֿער.
 אָן וויזערס, אָן שעה.
 דאָס האַרץ איז פֿאַרנומען
 מיט נעכטנס אַ סך—
 איך בלאַנדזשע ניט אום,
 איך וואַנדער בינאַכט.
 און וווּ מיין געמיט
 זאָל ניט טאָן מיך אַ פֿיר—
 בין איך אַ רויקער גאַסט
 ביי מיין אייגענעם מיר.

ניט שטענדיק אזוי
 איז מיר גרינג דאָס געמיט;
 ניט שטענדיק באַרויקט
 פֿון ים-ברעג דאָס ליד.
 ס'פֿירן צומאָל מיך
 די כוואַליעס, דער ווינט,
 ווי ס'פֿירט איבער שוועלן אַ בלינדן אַ קינד—
 איך ווייס ניט ווהין
 כיוועל זיך לאָזן פֿאַרפֿירן,
 ניט וואָס עס דערוואַרט-מיך
 ביי ווילד-פֿרעמדע טירן—
 און ס'מישט זיך אין מיר
 אַזאַ פּלאַנטער
 פֿון פֿרייד און פֿון פיין,
 פֿון וועלן שטאַרק— און שטאַרק
 ניט וועלן זיין...
 ווי ס'מישן זיך די זאַמדן
 מיט די זאַלציקע
 כוואַליעדִיקע שוימען.

אין דערפל

מינן שטאַלצע שוף

כ'האַב קיין מאָל מיניע פֿענצטער
צו דער העלקייט ניט פֿאַרהאַנגען;
כ'האַב קיין מאָל מיניע טירן
ניט פֿאַרשלאָסן צו דער פֿרייד.
כ'האַב מיטגעזונגען, מיט אַ האַרץ אַ פֿולן,
מיט די זינגער פֿון די גלייביקע געזאַנגען
און מיט זייערס ערלעכע
דאָס מאַרגן-ברויט
אויף פֿעלדער שטייניקע געזייט.

ס'האַבן די געוויטערס פֿון דער צייט
געשראַקן מיר,
נאָר ניט אָפּגעשראַקן
און דאָס וואָיען פֿון שאַקאַלן
ניט פֿאַרגליווערט האָט אין פּחד
דעם האַרץ-קלאַפּ פֿון מיין ליד.
עס האָט געטרייסט:
דער קלאַנג, דער ריינער,
פֿון די מזרחדיקע פֿרילינג-גלאַקן—
און ווי אַן אָדלער צו זיין באַרג-שפיץ,
האַט געטראָגן זיך אַהינצו,
מיט גלייביקייט באַפֿליגלט, מיין געמיט.

מיין חלום—
אַ שטאַלצע שוף מיט ריזן-מאַסטן—
האַט איבער כּוואַליעס באַאַנדיקע
געטראָגן זיך צום אויסגעבענקטן ברעג.

מיין חלום—

כאַטש באַשווערט געווען איז ער
ניט איין מאָל פֿון באַלאַסטן—
האַט ניט אַפּגעקערוועט פֿון זיין קורס,
איז ניט אַפּגעטראָטן
פֿון זיין צעבויטעטן, זיין גורלדיקן וועג.

מיין קאַמפּאַס איז געווען
אַ גליענדיקער שטערן:
די הויכקייט פֿון דעם מענטש.
די ווירדע פֿון מיין שטאַם.
כ׳האַב ניט געגלויבט,
אַז ס׳קאָן זיין גלי פֿאַרטונקלט ווערן.
כ׳האַב ניט געגלויבט,
אַז ס׳קאָן מיט אַשן בלוטיקע,
ווי מיט נעפלען רויטע בי זון-פֿאַרגאַנג,
זיך צודעקן זיין פֿאַקלדיקער פֿלאַם.

מיין חלום—

עס הענגען איצטער זיינע פֿאַנען שלאַפֿע,
ווי אויף פֿלייצעס מידע ס׳הענגען
אומעטיקע, גרויע לאַסטן—
און שווער-פֿאַרווונדעט פֿלאַטערן די פֿליגל
פֿון מיין גלויביקן, פֿון מיין פֿאַרליבטן ליד.

מיין חלום—

צעבויגן און צעקריפלט אויף פֿאַרדעק
עס ליגן זיינע שטאַלצע ריזן-מאַסטן—
און אויך אויף איר,
מיין חלום-שיף—
איז שווער,
יא, שווער צו זיין אַ ייד.

דאָס פֿרױדיקע ליד

איך האָב אים ניט ליב
אין האַרצן דעם ווינטער,
איך האָב אים ניט ליב
דעם פֿראַסט אין געמיט;
איך וויל אים אין מיר ניט
דעם אומעט פֿון קברים,
דעם טרויער פֿון צווינטערס...
איך וויל,
אַז ווי ווינטן פֿון פֿרילינג
זאָל רוישן מיטן ליד.

פֿון פֿרייד
קומט אָן גרינגער
דאָס ליד פֿאַר'ן זינגער.
אויף פֿליגל, אויף לייכטע,
מיט פֿאַרביקן פֿליטער,
עס טראַגט זיך,
עס פֿליט;
עס שמייכלען די ווערטער,
עס יובלט דער ניגון;
אויף זוניקע שטראַלן
צעטאַנצט קומט דאָס ליד.

דאָס פֿריידיקע ליד—
איך ווייס ניט פֿון וואָנען
עס קומט אומדערוואָרט—
עס קומט אָן אַ סיבה,
ווי ס'קומט אָן צומאָל
אַ קינדערש געלעכטער,
ווי עפעס אַ ליכט,
וואָס צעהעלט דאָס געמיט,
ווי אַ פֿלאַם וואָלט אין האַרצן
זיך פֿריילעך צעלאַכט...

דאָס פֿריידיקע ליד
איז ווי טוי פֿאַר'ן זינגער—
עס נערט אים,
עס שטאַרקט אים,
ווי רעגן דעם בוים
אַזוי גיט עס אים קראַפֿט;
עס בינדט אים צום לעבן,
עס בינדט אים צום מענטשן—
און צינדט אָן זיין טרויער אַפֿילו
מיט פֿערל,
מיט טוייקע פֿונקען,
וואָס בליצן
ווי פֿלעמלעך פֿון האַפֿענונג און גלויבן
און צעלויכטן
פֿון אומעט די גרויקייט,
פֿון טרויער
די פֿראַסטיקע נאַכט.

דאָס פֿריידיקע ליד—
איז עס אפשר אַ קינד פֿונעם טרויער?—
אַ וואַך-רוף צום זינגער אליין?—
אַן אָנשפּאַר, אַ גאַרטל
אין פֿלייץ
פֿון אַ ים מיט יסורים,
ווען דער טיפּסטער,
דער אייגענער צער,
אין פֿאַרגלייך מיטן וועלטישן גורל,
איז בידנע,
איז נישטיק און קליין—?

נאָר ס'קומט,
עס קומט אַן
דאָס פֿריידיקע ליד,
ווי גלאַקן-קלאַנג ריינער
אין אַ העלן פֿרימאַרגן,
ווען דער טראַט איז גרינג, ווי אַ פֿויגל,
און דאָס בלוט—
א יינגלש-צעזונגענער קוואַל,
באַרויבן פֿון דעם
וועט מיך קיינער!
ווי קרעלן,
צעבליט אויף דער ברוסט פֿונעם טרויער,
וועט עס מיין ליבשאַפֿט צום לעבן באַלויכטן,
וועט עס רוישן
ביז'ן טונקעלן סוף,
ביז'ן שטילן און שוואַרצן פֿינאַל.

אין מיין גאָרטן

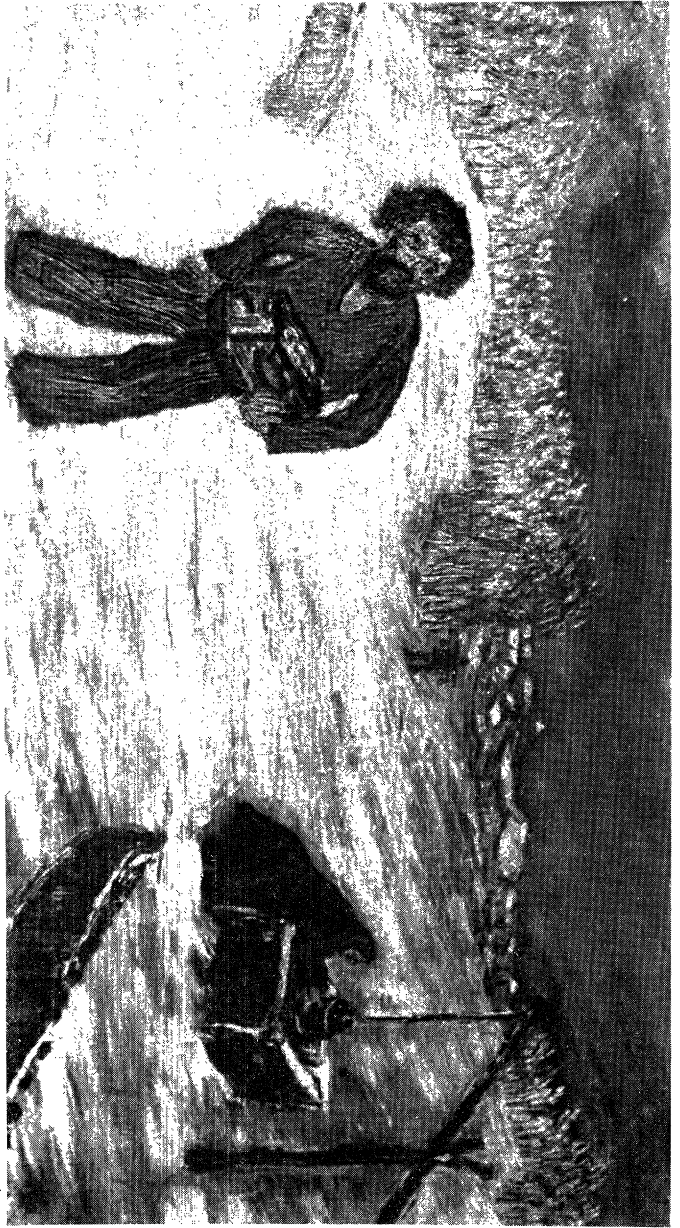
אין מיין גאָרטן
וואַקסן בלומען.
אַסיען טריפֿט פֿון בוים און קוסט.
ס'איז דער גערטנער נאָך פֿאַרנומען —
אים איז אייגן
יעדע בייט דאָ
און ער טוט דאָ וואָס ער מוז.

שפעט-האַרבסטיקע
דאָ זשומען צווייגן,
נאַקעטע און גרוי-צעקאַרבט.
איינגעגראַבלט אין דער קאָרע
זיצט דער ווינטער
אין שפעט-האַרבסט.

צו שפעט
שוין יערן אין די לאַגלען,
צו שפעט — —
די לידערדיקע שוים.
כ'קאָן קיין באַן שוין ניט דעריאָגן,
כ'זע פֿון באַרג-שפיץ ניט די זוים.

כ'וועל ניט לאָזן זיך אין וואַנדער — — —
צי עס ציט די ווייט,
צי ניט.
כ'האַב מיין גאָרטן ליב — — —
ווי אַנדערש? —
איצטער, ווען ער וויאַנעט,
ווי ווען ער האָט געבליט.

איצט איז האַרבסט,
די צווייגן זשומען,
באַלד וועט הויערן די רוי.
מיטן פֿראַסט
די נאַכט וועט קומען.
א שאַד,
וואָס ניט אַ יעדער שלאָף
זאָגט דעם מענטש א חלום צו.

מיר האָבן אַלע געזונגען

מיר האָבן אַלע געזונגען
דאָס ליד פֿון צאָרן און צער,
און פֿון קדיש דאָס ליד
און נקמה;
מיר האָבן אַלע
אין הערצער דאָס פֿייער פֿאַרהיט—
ניט געלאָזט עס אין טיכן פֿון טרערן פֿאַרלעשן
און נישט אין די ווינטן פֿון יאָמער;
דאָס פֿייער—
מיט האָס און מיט ליבשאַפֿט געשפּייזט—
דער נר-תמיד פֿון אונדזער געשיכטע!
אונדזער פֿאָן—
דער נביאישער גייסט
האָט גענערט אונדו!

מיר האָבן אַלע געזונגען
אונדזער ליד פֿון געוויין—
נאָר העכער נאָך,
העכער, דאָס ליד פֿון בטחון;
און דאָרט, אין דער געטאָ, —
דאָרט, אויפֿן שלאַכטפֿעלד—
איז איטלעכער שטיין
פֿאַר העלדן אַ דענקמאַל,
וואָס קאָן ניט פֿאַרגיין.
און ווער עס זאָל דאָרט ניט פֿאַרשוועכן די ערד—
וועט זי בלייבן אויף אייביק פֿאַרהייליקט;
וועט זי בלייבן—
ווי ט'ליד פֿון הירש גליק—
דאָס ליד פֿון אונדזער נצחון!

מיר האָבן אַלע געזונגען!
די צייט אַליין
האַט די פֿערזן געשמירט,
ווי עס זאָלן די ריטמען ניט קלינגען.
און יעדער אין האַרץ
האַט זיין ניגון פֿאַרהיט—
ס'האַט יעדער זיין אייגענעם, טיפֿן:
"איך בין אַ ייד!"

וועלן מיר זינגען
און ס'וועט דאָס געזאַנג נישט פֿאַרשטומען!
און דער,
וואָס עס טוט אים אויף גאַרניט ניט באַנג,
וואָס מיט שנאה, מיט בלינדער,
פֿאַרהילכט דאָס געזאַנג,
פֿאַרגיין וועט,
ווי פֿאַרגאַנגען עס איז אין בערלין
פֿון די המנס
דער בלוטיקסטער המן.

דער נס פֿון קיטאי

אַ מעשה שהיה אין גרויסן יאָרהונדערט :
ס'האָט דער הימל געשטוינט, ס'האָט די ערד זיך געוונדערט,
ווען איבער לענדער און ימ'ען איז ריקארדאָ געפֿלויגן
אַהין. וווּ ס'האָט מעכטיג זיין האַרץ אים געצויגן.

אַ, לומדים, חכמים, קומט און פֿאַרטייטשט עס—
וואָס ציט אים אַזוי צו די רויטע קיטאיצעס?
אַ, אַלטער קאָנפֿוציוס, און איר קלוגע פֿאַקירן—
וווּ זינען פֿאַרשוונדן די פֿייער-דראַגאָנען
פֿון דער פֿאַרבאָטענער שטאָט, פֿון די הייליקע טירן?
וווּ זינען פֿאַרשוונדן די שנאה, די סמ'ען
פֿון ריקארדאָ'ן אַליין בעת זיין פֿלי איבער ימ'ען?
איז ער געפֿלויגן, געפֿלויגן, אויף שטאַלענע פֿליגל,
מיט אַ שטאַלענעם האַרץ, מיט סודות פֿאַרזיגלט.
איבער טאָל, איבער באַרג, געפֿלויגן, געפֿלויגן—
ניט געפרוּווט האָט דער ווינט אים פֿאַרשטעכן די אויגן;
ניט געפרוּווט האָבן געטער,
די אַלטע מאַלאַכן,
פֿאַרשטעכן אַט-דאָס,
וואָס איז לאַנג שוין פֿאַרשטאָכן.

ניט זוכט אויף די קאַרטעס, ניט קוקט אויף די מאַפעס—
איר ווייסט שוין ניט היינט וווּ דאָס לאַנד וויעטנאַם איז.
ווער קען ניט די שוחטים פֿון דער בלוטיקער בוינע?
אַ ווונדער, אַ ניסים פֿון צייטן אַזוינע!—
פֿון דער צעוונדיקטער ערד, דער בלוטיק-פֿאַרברענטער,
ווער פֿון קיטאי צו דער ערד איז נאָך נעענטער?
פֿליט ער, ריקארדאָ, ניט ווייט פֿון זיין בוינע,
פֿליט ער—אַ פֿיינט—באַגריסן אַ שונא...
ווונדער, ווונדער פֿון צייטן אַזוינע!

זעלנער, שטייטס גלייך!
ניט ציטערט, ניט צאָרנט;
מיט שניי אויף שינעלן
מיט ביקסן פֿון פֿאַרנט!
קיין שאַרף מיט אַ שטיוול!
קיין צי מיט אַן אַקסל!
ווי סלופעס דאָ שטייט
מיט'ן פֿלי-פֿעלד פֿאַרוואַקסן!
זעלנער געטרייע, זעלנער געניטע,
כבוד ריקאַרדאָן!
אים און זיין סוויטע!
אַט איז ער אַרויס פֿון זיין באַפֿליגלטן היכל,

אַט שטייט ער, דער גאַסט, מיט אַ פֿאַרגליווערטן שמייכל.
ס'איז ניט דער מאַמענט פֿאַר ליכטקייט, פֿאַר וויצן:
עס שפּילט דער אַרקעסטער,
די קאַמערעס בליצן;
עס פֿלאַטערן פֿלאַגן—
ווי איז דאָס פֿאַלק?
מען פֿרעגט ניט קיין פֿראַגן...

“וועלקאָם!” ווילקאַמען!
ברוך-הבא אין קיטאַי!
עס טרייסלען די הענט זיך
ריקאַרדאָ און ענלאַי!
“און וווּ איז טסע-טונג?”
“ניטאָ זיך וואָס זאָרגן—
מ'עט מירצעשעם זיך באַגעגענען מאַרגן...”

אַלץ איז קאַרעקט, קיין ציטער, קיין וואַקל.
סיטראַגט יעדער זיין מאַסקע
פֿאַר'ן גרויסן ספעקטאַקל;
סי'האַלט יעדער פֿאַרגליווערט זיין סוד אין זיין שמייכל;
סי'האַלט יעדער פֿאַרשלאָסן
דאָס גאַלד פֿון זיין שכל.

די וועלט, אויף שפיצפֿינגער, וויל וויסן, וויל הערן—
וואָס וועט דער ווונדער, דער גרויסער, באַשערן?!

טעאַטער, פינג-פֿאַנג, ספֿאַרט און אַטלעטן.
רייד זיינען קאַרג, נאָר ברייט די באַנקעטן.
אַ טאַסט נאָך אַ טאַסט—
צום געזונט און סאַלוט!
און ריקאַרדאָ דערמאַנט דעם "לאַנגן מאַרשרוט..."
און ריקאַרדאָ ציטירט פֿון טסע-טונג'ס אַ ליד!—
סי'האַט עפעס טיף דאָ באַרירט זיין געמיט.
צי איז עס דער וויין,
צי דער גייסט פֿון באַנקעט?
איצט ווייסט מען: עס שלאָפֿט אויך אין אים ערגעצווו
דער פֿאַעט!
(ער ווייסט ווען צו זאָגן, וואָס ער זאָגט, ווען ער רעדט).
און געשפּראַצט פֿון זיין מויל האַבן
קווייטן, און צווייטן—
סי'האַט די וועלט, זאָנט ריקאַרדא, זיך היינט דאָ געביטן!
שטייט זי, די וועלט, אויף שפיצפֿינגער, און האַרכט
אויף יעדן ניואַנס, אויף איטלעכן שאַרף.

וואָס זאָגט מען אין דעלהי?
און פֿרײַך, וואָס זאָגט ער?
און ווי וועט עס ווירקן אויפֿן "רוסישן בער"?!
און וואָס וועט מען זאָגן
דעם פֿאַרטרוקנטן כאָן—
דעם וואָפֿן-ברודער!—
דעם גענעראַל פֿון טאַיוואַן?
און פֿאַר וואָס עפעס ציטערט העט-הויך אויף זײַן טראָן,
דאָס קליינינקע קעפל פֿונעם גרויסן נײַפֿאַן?
און פֿאַר וואָס— מיט בלוט פֿון בענגאַלס נאָך אויף צײַן-
אַפלאַדירט פֿאַקיסטאַן? ס'איז עפעס נײַט רײַן...

מען דאַרף אײַך נײַט זאָגן,
איר ווייסט דאָך מסתם—
וואָס פֿאַר אײַנעם איז ווײַן,
איז פֿאַרײַן אַנדערן סם;
וואָס פֿאַר אײַנעם איז מזל
און לעבן און ברויט—
איז פֿאַרײַן אַנדערן בלוט
און הונגער און טײַט!

ווער איז באַרופֿן צו מעסטן און וועגן,
פֿאַר וואָס ווער ס'איז "פֿאַר"
און פֿאַרוואָס ווער ס'איז "קעגן".
וואָס ס'זאָל די שפּילער נײַט האָבן באַווײַגן—
דאָס ווונדער איז קלאָר פֿאַר אַלעמענס אויגן:
מען פֿילט אָן די טעלער, די גלעזער. די שיסל—
האַרט בײַ דער בוֹינע, די באַמבעס און מיסלס!

"מען דארף עפֿעס זאָגן", מאַכט ריקאַרדאָ, "דער פרעס.."
 און ער קוקט אויף זיין שאַטן, רב היינעך בעל נס.
 "געוויס", זאָגט רב היינעך, און טוט אַ צי מיט דער פלייצע
 "אַ ייד, אַ למדן, גיט זיך שטענדיג אַן עצה...
 מיר מוזן געדענקען, אַז עס גייט אין די שטאַטן
 צום חודש-חדשים! צו אַ היסטאָרישער דאַטע!
 וועל איך זאָגן—אַזוי און פונקט און פֿאַרקערט,
 אַז יעדער פֿאַקט וועט פֿאַרבלייבן געאַכט און געערט;
 אַז מען מוז האָבן אין זינען דערביי אויך די צייטן,
 אַז וואָס נעכטן געווען איז
 קאָן מאַרגן זיך בייטן..."

"כ'פֿאַרלאָז זיך אויף דיר", זאָגט ריקאַרדאָ מיט רו,
 "ווער נאָך איז אַ מייסטער, אַ קינסטלער ווי דו!
 ניט יעדער קאָן טרעפֿן
 ווי איך האָב געטראָפֿן!
 בשותפֿות אין שפּיל. ווער קאָן אונז—נו, לאַמיר האַפֿן...

נאָר האָט עס אַ ריכטונג?
 צילט עס אויף פֿרידן—
 צי איז עס אַ צוג
 אין דער שפּיל אויף פֿאַרניכטונג?
 צי אין אַ ים אַ רויטן,
 וועט די וועלט זיך צעשפּאַלטן?
 צי איז היילונג און שלום
 אינעם ווונדער באַהאַלטן?

צי ווייסן זיי אויך ניט—די שפּילער אַליין—
 ניט ריקאַרדאָ, ניט היינעך,
 ניט טסע-טונג, ניט ענלאַי!
 נאָר סיי-ווי: ס'בלייבט גרויס
 דער נס פֿון קיטאַי!

ווען איך בין... ..

ווען איך בין פריילעך
און דערהויבן—
לאַכט די זון
אין מיינע שויבן
און פֿארקראַכן וווּ אין נאַרעס
ליגן אַלע מיינע צרות.

צי כ'בין שלאָפֿלאָז,
צי אַ מידער—
ס'פֿליסט אַ זיסקייט
דורך די גלידער
און ווי דאָס יינגל פֿונעם שטעטל
בין איך גרייט מיט דער לבנה
זיך אַ לאָז טאָן אין געוועטן;
בין איך גרייט אויף האַריזאָנטן
זען די ליכטיקסטע קאָלירן
און אפֿילו פֿון אַ בלינדן
לאָזן זיך אַהינצו פֿירן.

ווען איך בין פריילעך
און דערהויבן—
איז דאָס האַרץ מיינס
(ניט צו גלויבן)
פֿול מיט פֿלאַטערדיקע טויבן,
פֿול מיט זינגפֿייגל די בעסטע!
און די שוואַרצע,
די וואַראַנעס,
ציטערן דערשראָקן
און פֿאַרנורעט אין די נעסטן.

ווען איך בין פֿריילעך
און דערהויבן,
קאָן מיך קיינער ניט באַרויבן
פֿון דער בלויקייט אין זכרון,
פֿון דעם ליד
פֿון פֿאַראַיאָרן;
פֿון די גראָזן, פֿון די ברעגן,
ווי פֿאַרפֿלאַכטן מיט מיין טרוים-וועלט
איך בין פֿיבערדיק געלעגן.

ניט פֿון מינע ווונדער-סודות
קאָן מיך ווער עס איז באַרויבן,
ניט פֿון רייכן טרויער;
ניט פֿון אַלע מינע איכן,
ניט פֿון אַלע מינע וועגן,
וואָס איך בין זיי דורכגעגאַנגען;
ניט פֿון אַלע מינע פֿאַנגען,
וואָס האַבן מיך,
ווי שטאַרקע פֿליגל, —
מיטן שטורעמווינט געטראָגן
צו די נייע,
פֿרטיע וועלטן,
ווען איך,
מיט צוגעמאַכטע אויגן, —
אַ, ווי שייך איך בין געפֿלויגן! —
טאַקע נאָר ווי ס'פֿליען מענטשן
אין אַ ווונדערלעכן חלום.

ווען איך בין פֿריילעך
און דערהויבן—
טרייב איך אָפּ פֿון מיין געוויסן,
טרייב איך אָפּ פֿון אים די שטויבן—
אַלץ, וואָס ליגט דאָרט
טיף-דערשראַקן,
אינגעהורבעט, אומגעוואָסן
און פֿאַרשולדיקט און צעריסן;
אַלץ, וואָס שוידערט
ביים געדענקען,
ווייל מיט וואָסער כישוף-וואָסער
קאָן מען די נשמה וואָסן!
ווייל אין וועלכן צויבער-ברונעם
קאָן מען דאָס געוויסן שווענקען!

ווען איך בין פֿריילעך
און דערהויבן
לאָז איך זיך פֿון רויש פֿאַרטויבן—
אויף א וויילע, אויף א ביסל...
נאָר ווען דער קאַפּ ליגט אויפֿן קישן
און דער מוח הייבט אָן שפינען—
דעמלט זע איך יעדן שוידער,
יעדן בלוט-טראָפּ זע איך רינען
אויף אַלע שלאַכטפֿעלדער,
אַלע דזשונגלס, אַלע וועלדער.
אַ סייסמאָגראַף,
מיר דאַכט, דאָן ווער איך:
כִּיצטער אויף פֿון אַלע שרעקן,
יעדן ווייטן פיין-רוף הער איך
פֿון אַלע אָפּגענאַרטע
געזונטערהייט פֿאַרשפּאַרטע
איו די משוגעים-הייזער.

און פֿאַר מיין פֿאַלק דאָרט,
פֿאַר זיין לשון—
ווי די ליכטער פֿון זיין המשך
ווערן אַלץ מער אויסגעלאָשן,
ווי זאָל זיך מיין האַרץ ניט קאָרטשען,
ווען מיין לעבנס-פּולס, מיין יידיש,
ווערט "אַן אָפּשטאַם"— ניט קיין וואַרצל!

ווי זאָל איך רו געפֿינען,
ווען אַלץ,
וואָס האָט געהאַט אַ זיגען
און אַ גלויבן אַזאַ פֿעסטן,
און אַ צוזאַג
פֿול מיט שטראַלן—
איז פֿון אַלע ריינע הימלען
אין די בלאָטעס,
אין די זומפן
אַזוי שווער אַראָפּגעפֿאַלן.

ניין, ניט פֿריילעך,
ניט דערהויבן.
ס'הענגט אַ נעפל אויף די שויבן.
אפֿשר לאַכט די זון—
איך זע ניט!
אפֿשר לאַכט זי ווי, פֿאַרבאָרגן...
כיזאַג ניט:
גוטע נאַכט, בטחון...
נאָר איך זאָג אויך ניט: גוט מאָרגן.

פֿון אייביק אָן

פֿון בראשית אָן
איז הונגערדיק דער מענטש
נאָך ווונדער און נאָך גלויבן.
שטענדיק ווו באַווייזט זיך
אַ דערלייזער,
אַ ניסים-טוער,
אַ פֿלינקער אַלכעמיסט.
שטענדיק
זיינען דאָ די גלויביקע מיליאָנען—
פֿון די פרימיטיווסטע געצנדינער
ביז די ראַפֿינירטסטע "איזמען"
פֿונעם צוואַנציקסטן יאָרהונדערט,
פֿונעם איצט.

האַט ער, דער מענטש,
גלויבנס פֿון אייביק אָן פֿאַר זיך געפֿורעמט;
געבויט זיי,
און מיט בלוט זיי צעמענטירט;
שטענדיק— אַ נייעם גאַט געפֿונען
און, ווי אַ בוהיט אויף אַ רינג,
מיט בלומען אים באַפּוצט און קראַנצן
און אויף דער וועלט-אַרענע אים אַרומגעפֿירט.

יעדער גלויבן
האַט פֿון אייביק אָן דעם אַנדערן
מיט שפּאַט און שנאה,
מיט שפּרוכן הייליקע,
מיט תּפֿילות עקסאַרסירט...
און אַלע האָבן זיי
די וועגן פֿון דער מענטשלעכער געשיכטע

מיט דעם בלוט
פֿון אייגענע,
מיט דעם בלוט פֿון אַנדערש-גלויביקע
פֿאַרשמירט!

נאָר יעדער דור
האָט זיך צו זיינע געטער צוגעטוליעט
און ווונדער-מעשים פֿאַר זיי צוגעטראַכט.
יא, ס'האָט יעדער דור
אויך זיינע שטערן אָנגעצונדן
און די טונקלקייט באַשטראַלט אַביסל—
נאָר אַלע דורות—
אוי, אַזוי פֿיל דורות!—
האָבן אָנגעהורבעט
זייער חלק חשכות
אויף דער לאַנגער נאַכט.

ווירבלען נאָך די שוואַרצע נעפֿלען
אין די פֿעלקער-לאַבירינטן.
דער מענטש
האָט נאָך זיין ברודער ניט דערקענט.
פֿלאַמען צוקן,
ליכטער פֿאָכען אין דער פֿינצטער—
נאָר צווישן די "פֿאַרברידערטע" אפֿילו
איז אָנגעשוואַלן,
ווי אַ ים אין שטורעמווינט
די שנאה!
און מען אָטעמט פֿייער!
און מען גרייט זיך אויף פֿאַרלענד!

צי וועט מיר באַשערט זיין

עס ציט זיך,
עס ציט זיך די גאַלדענע קייט,
עס בלישטשען די גאַלדענע רינגען—
צי וועט מיר באַשערט זיין
פאַרבלייבן אַ בלישטש
אין דעם גאַלד פֿון יידישע זינגער?

די גאַלדענע קייט—
זי ציט זיך און ציט,
פֿון ווייט—
נאָך פֿון מרימס געזאַנגען.
מיר זיינען דאָך אַלע אין מדבר געווען
און זיינען, פֿון דור צו דור,
איבער פֿלאַמיקע זאַמדן געגאַנגען.

עס ציט זיך,
עס ציט זיך די גאַלדענע קייט.
פֿון אַייביק כמעט
איז איר קלינגען.
דער פּאַסטור אין גלי פֿונעם נגב
ביז היינט
האַט דאָס ליד פֿון פּאַרצייטיקע אבות
ניט אויפֿגעהערט דאָרטן צו זינגען.

עס ציט זיך,
עס ציט זיך די גאלדענע קייט.
מיר האָבן דורך פֿלאַמען
געשלעפט זי, געטראָגן.
זי האָט אונדז באַלויבטן
דעם פֿינצטערסטן וועג
און מיטן גאלדענעם בליאַסק
פֿון איר טרייסטנדיק ליבט
געשטאַרקט און געוועקט אונדזער ליד,
אונדזער גלויבן
אין ריינע פֿאַרטאַגן.

די גאלדענע קייט
זי ציט זיך און ציט
איבער לאַנגע, ווילד-שווערע צוריקן.
עמוס'עס מוט אין איר קלינגט
און דער מוט
און דער גרויסער בטחון
פֿון דעם זינגער פֿון אונדזער פֿאַרטיליקטן דור. —
דעם ליכטיקן,
יונגן הירש גליק.

עס ציט זיך,
עס ציט זיך די גאלדענע קייט
דורך פֿלאַנטער פֿון וואַרצלען
אין טיף פֿון יאָרהונדערטער לאַנגע.
סימוז גאַט אַליין
אַ פֿאַרווונדערטער זיין,
וואָס פֿון זיין פֿאַרבלוטיקטער ערד
עכ הייבן זיך צו זיין היכל
אונדזערע יידישע, הויכע געזאַנגען.

עס ציט זיך,
עס ציט זיך די גאלדענע קייט,
עס בליצן פֿון רינגען די פֿונקען.
אַ האַמער, אַ מעכטיקער,
האַט אונדזער גואל געשמידט
און דאָס אייזן פֿון אונדזער דויער
אין הייליקע פֿלאַמען געטונקען.

די גאלדענע קייט!—
דער גערינגלטער בונד!—
אייביק
זאָל זי אַ ריינע
אונדז בלישטשען און קלינגען!
און זאָל מיר באַשערט זיין—
זאָל זיין מיר באַשערט
צו בלייבן אַ בלישטש
אין דעם גאָלד פֿון ייִדישע זינגער!

דיין ליד

(אין אַנדענק פֿון אהרון קורץ)

האַסט געטראָגן זיך
אויף גרויסע פֿליגל,
האַסט די וועלט געמאַסטן
מיט אַ ברייטן שפּאַן,
האַסט קיינמאָל דיין האַרץ ניט
צום מענטשן פֿאַרריגלט—
דיין ליד איז אַ חבר, אַ וועכטער
און וועקער געווען
און שטענדיק דעם שענדער פֿון לעבן
אַנטקעגן געשליידערט רעם מענטשלעכן—
"נאָ פּאַסאַראַן!"

דיין ליד—
דער עקסטאַז פֿון דיין לעבן—
איז ווי דו אַליין,
הונגעריק געווען נאָך גליק און פֿרייד.
האַסט געוונגען
און געגעבן און געגעבן
און שטענדיק נאָך,
און שטענדיק מער
האַסטו מיט קלאַנגען זיך צעשוימט
און אַפֿילו אין דער טיפֿסטער מידקייט
פֿון דייע שווערע, לעצטע שעהען
איז דיין האַרץ,
ווי אַ רייכער סעודה-טיש,
מיט דיין דיכטערישער פֿולקייט
געוועזן אַנגעלאָדן און צו געבן גרייט.

ס'האָט דיין ליד געקלונגען
מיט די ריטמען פֿונעם צוואַנציקסטן יאָרהונדערט,
פֿון אַ צעבלוטיקטער,
צעממיתטער
צעבונטעוועטער צייט;
מיט די ריטמען פֿון אַן עפֿאָכע
פֿון די ווונדערלעכסטע ווונדער—
ווען ס'האָבן קרוינען—
טויזנטיאָריקע—
זיך אין בלאַטע און אין בלוט געקייקלט;
ווען דער מענטש
האָט זיך אַ הייב געטאָן
צו די שטערן אין די רוימען
און די סודות פֿון די הימלען
האָבן אויפֿגעהערט צו זיין אים ווייט.

ס'איז דיין ליד געווען—
דאָס ליד פֿון מיין באַבעס מאַמעליגע,
פֿון מיין זיידנס אָרעם שטיקל ברויט;
באָהאַלטן אין אים
האָט געציטערט
דער שטעטלדיק-היימישער ניגון...
נאָר ס'איז— ווי דיין "פֿיגאָראַ",
לאַנג שוין פֿון נעפל אַרויס
און האָט פֿון היימישער באַד
פֿונאַנדערגעבלאָזן די פֿאַרע
און מיטן שטאַל פֿון זיין העלן יאָרהונדערט
צו דער "גאַלדענער שטאַט"
זיך וועגן און בריקן געבויט.

ס'איז דיין ליד "געווען"
ניין! ס'איז דיין ליד פֿאַראַנען!
ס'איז דיין ליד געבליבן!
אַ דיכטערס וואָרט
פֿאַרגייט ניט ווי אַ הוילער קלאַנג.
האַסט מיט דיין האַרץ-בלוט
דיין נאָמען
אין גראַניט פֿון אונדזער צייט פֿאַרשריבן –
און לעבן וועסטו לאַנג אין אונדז!
און לעבן וועט
און קלינגען וועט
אויף דורות דיין געזאַנג!

פֹּזֶן נֶעֱכָטָן

טראַכט איך אַמאָל

מיין שטעטל געווען איז ווי שטעטלעך אַלע—
ס'איז אפֿשר נישט ווערט עס דערמאָנען אפֿילו—
אַ רעשיקער מאַרק-פּלאַץ; פֿאַרהאַוועטע יידן;
אַרעמע געסלעך, פֿאַראומערטע, שטילע.

אַ שטעטל אַ קליינס; אַ שטעטל ווי אַלע;
עטלעכע גבירים; עטלעכע פּאַנעס;
אַ "בורמישטש" אַ דיקער מיט שטרענגע צוויי וואָנסן,
שטאַלטנע רוטענער און ביזע מיעשטשאַנעס.

אַ שטעטל מיט בלאָטעס; מיט פֿאַרניאַרעטע קינדער;
מיט הונגער און דחקות— צו וואָס עס דערמאָנען...
נאָר שווער, ווייזט אויס, איז אַ מענטשן פֿאַרגעסן
די ערד, די פֿיר ווענט, וווּ זיין וויג איז געשטאַנען...

געדענק איך די געסלעך, געדענק איך די שכנים;
געדענק איך דעם ריח פֿון ליימענע דילן—
געדענק איך זיי אַלע, מיינע קינדהייט-חברים;
געדענק איך די פֿרייד פֿון געשלעגן און שפּילן...

געדענק איך: מייין חבר פֿלעגט קומען פֿון חדר
ווינטער ביינאַכט מיט אַ פֿאַרהויכטן לאַמטערן,
און אַ גאַנצע וואָך ציטערן פֿאַרן שבת נאָכמיטאָג,
ווען ס'פֿלעג זיין מלמד אים קומען פֿאַרהערן...

און איך פֿלעג אַ לאַז טאָן זיך דעמאָלט אויף ליושוועס
און די טיפֿקייט פֿון שנייען טאָפטשען פֿאַרשמייעט—
דער שבת פֿאַר מיר געווען איז אַ יום-טובּ—
מיט ווינט אויף די באַקן אין שפּילן פֿאַרטאַיעט.

אַפֿט פֿלעגט מיין טאַטע דורכן פֿענצטער אַ קוק טאָן
און שמייכלען צופֿרידן, און טאַקע אַמאָל זאָגן:
— מאָטיק, אַנו, כאָפּ די פֿיס אויף די פֿלייצעס,
אַנישט וועט דיך יאַנקע מ'חזירניקס דעריאַגן.

מיין טאַטע, אַ גוראַלניק, אַ שוואַרצער, אַ הויכער,
אַן פֿיאות, אַן ציצית, אַן שטריימל, אַן קאַפֿטן—
אין שטאַט פֿלעגט מען זאָגן: אַ געבילדעטער מענטש—
נאָר אַז ער האַלט נישט פֿון כשרות, דערפֿאַר קען מען האַפֿטן.

בין איך געוואַקסן אַזוי ביי מיין טאַטן דעם "דאַטש"
און געלערנט ס'געזאַנג פֿון די לערכן דערהערן:
געלערנט, אַז "גאַט איז אַלץ, די נאַטור—
און נישט אַזאַ וועזן, וואָס וויינט איבער שטערן.

האַב איך געלערנט בלויז עברית בעברית אַביסל
און קיין מאָל די באַנק נישט געקוועטשט אין אַ חדר,
נאָר פֿון "טראַדיציאָן" האָט מיין טאַטע דווקא געהאַלטן—
און פסח געפראָוועט מיט קינדער דעם סדר.

קיין רחבות איז קיינמאָל ביי אונדז נישט געוועזן—
אין דעם פרט האָט אין פסח זיך ווינציק געביטן—
נאָר "אל בנה" זינגען האָט מיין טאַטע געקאַנט,
כאָטש דעם סדר געפראָוועט ווי אַ גוי, אַן אַ היטל.

איז פֿרעמד מיר געבליבן דער גאַט פֿון מיין שטעטל—
כ'האַב קיינמאָל געדאַוונט אַנטקעגן מיין ווילן—
געוואָרן בר-מצוה מיט אַ האַלב יאָר צו שפעט—
האַט מיר מיין ברודער געוויזן ווי אַנצוטאָן תֿפֿילין.

ס'האָט אַפֿילו שטאַרק זיך געחידושט מיין חבר
און דערציילט עס זיין פֿאָטער דעם פֿרומען.
— אָן שולחן-ערוך! אָן מפֿטיר! — ווי הייסט?! ...
איז יענער מיט טענות צו מיין טאָטן געקומען.

נאָר סיי-ווי — קיין תּפֿילין האָב איך לאַנג נישט געלייגט
און דעם סוד נישט באַהאַלטן פֿאַר קיינעם.
דאָס געסל האָט זיך אַ שושקע נעטאָן
און ס'האַבן געשאַלטן די שכנים...

נאָר איך האָב מיין יינגלש לעבן געלעבט —
מיט אומעט, מיט שפּיל און מיט טרוימען —
ביז ס'האָט דער יונגלינג צעוועקט זיך אין מיר —
דאָס בלוט — אין ערשטן, אין זינדיקן שוימען...

אַה, ציטער פֿון ערשטן, געוואַגטן באַריר,
פֿון ערשטע, שפעט-נאַכטיקע שעהען...
אַ, ערשטע, דאָרניקע אייפֿערזוכט-פּיין,
ווען ס'האַרץ איז פֿאַרקראַמפֿט, ווי אין קלאַען! —

ס'איז היינע געוואָרן מיר דעמאָלט אַ פֿריינד,
ס'האָט גאָרקי גענומען מיך רעגן.
הייס האָט די בענקשאַפֿט געטאָן זיך אַ ריס
צו פֿרעמדע, פֿאַנטאַסטישע וועגן...

נישט איין מאָל האָב איך מיין רוקזאַק געפּאַקט —
אַפּשייד נישט איין מאָל גענומען...
ביז ס'האָט דער צייט-ווינט געטאָן מיך אַ שטויס —
און כּבֿין שוין צוריק נישט געקומען.

נאָר שווער איז אַ מענטשן פֿאַרגעסן, ווייזט אויס,
דאָס אָרט, וווּ זײַן וויג איז געשטאַנען.
אין פֿײַער פֿון הייסער, פֿון בראַנדיקער צײַט—
מוז מען, מען מוז זיך דערמאַנען...

טראַכט איך אַמאָל— סײַ איז אפֿשר נישט ווערט—
און פֿאַרליר זיך אַזוי אין מיין קלערן;
און בלאַנדזשע דורך פּלאַנטער פֿון יאָרן צוריק,
צו די שוועלן פֿון פֿרייד און פֿון טרערן...

וויזערס

שעה'ן האָס-געשוואָלענע,
אומענדלעכע,
שלעפּן זיך אין פֿאַבריק.
וואַרפֿן זיך הענט משונהדיק-ווילד,
טאַנצן פֿינגער אונטער לויערנדיקן בליק.

שאַרן זיך צוויי כמורנע וויזערס,
ווי שטומע וועכטער ביי אַ וואַנט.
קוקט מיר איינער אין די אויגן
און דער צווייטער היט מיין האַנט.

שניידן זיך אַריין מינוטן,
ווי שאַרפֿע בייטשן אין מיין הויט,
ווערט פֿון רוקנביין אַ בויגן—
פֿאַרגיסן אויגן זיך מיט רויט.

און די וויזערס היטן, מאַנען—
זיינען טריי דעם באַלעבאַס:
וויילסטו בליזבן ביי מאַשין—
טאַ יאַג אָן, יאַג אָן מאַס!

טאַנצן פֿינגער שנעלער, שנעלער!
קרימט זיך רוקן טיפֿער נאָך,
און די וויזערס, גרויזאַם, קאַלטע,
ציילן, ציילן יעדן שטאַך!

וויזערס!—

שטומע וועכטער!—

שאַרן ביסטערע זיך ביים וואַנט.

קוקט מיר איינער אין די אויגן,

און דער צווייטער היט מיין האַנט!

אין שטינג

עס האלטן טעג,
עס האלטן יאָרן מיך אין שטינג געפֿאַנגען.
די וואָכן שלעפּן זיך פֿאַרגראַטעט,
די שעהען הורבען זיך פֿאַרשטויבט און מיד.
איך וויג זיך צו דעם טאַקט פֿון די מאַטאָרן,
פֿון געצייג און פֿון מאַשינען-קלאַנגען—
אַ זינגער הערט אין אַלץ דעם ריטם פֿון געזאַנגען—
און איך הער אין זיי דעם אויפֿברויז
און די בענקשאַפֿט הער איך
פֿון מיין איינגעקאַרצערטן געמיט.

יאָ, מיך אַרט, מיך אַרט עס טיף, מיך אַרט עס שטאַרק,
וואָס פֿאַרקלעמט אַזוי די יאָרן זיינען,
וואָס די וועגן זיינען אָפּגעשלאָסן און פֿאַרצאַמט,
וואָס נאָך אַ מלבוש, נאָך אַן אָנביים
מוז איך אַליין זיך שלעפּן צו דעם מאַרק.
די טעג, וואָס זיינען צוגעטיילט אונדז, זיינען צוגעטיילט אונדז קאַרו
האַב איך פֿיינט דעם סדר,
וואָס האַלט אַזוי מיך איינגעשמידט,
וואָס האַט מיך צו אַ שטיקל ברויט אַזאַ פֿאַרדאַמט.

יעדן טאָג איך זע
די איינגעבויגענע, די אין שווייס-געטוקטע נאַקנס,
יעדן טאָג איך הער די אייגענע,
די ביסיקע, פֿאַרהאַרטעוועטע רייד:
צי גלייך-געווירעט זיינען נעט,
צי אין פעלץ אַריינגעשניטן אויסגשפיצטע צאַקנס—
סיי-ווי עס ווערט דער מענטש אין שאַפֿ פֿאַרשטויבט און אַלטגעבאַקן
און סיווערן ווי די פעל, די טעג צעפֿאַלמעסט

און אין אַ זאַק אַ גרויען,
אין אַ גרויסן פֿוטער-זאַק אַרײַנגענייט.

אַן אַטאַמיש-אַנגעלאָדענער,
אַ ווילקאָן אַ דראַענדיקער איז די ווייטע וועלט אין דרויסן.
יעדע רגע איז אַ פֿולווער-פֿאַס
און טויט ווערט צוגעגרייט מיט יעדן זייגער-טיק.
די עכאַס קומען אָן אַהער,
יעדער שפּירט, יעדער האָט די אַנונג פֿון דעם גרויסן, —
ניטאָ קיין אויסבאַהאַלט מער פֿון די וועלטלעכע צוזאַמענשטויסן,
נאָר ס'ווערט דאָ אַלץ ווי קערנער
אונטער מיל-שטיינער צעריבן
און אַרײַנגעזויגן אין דער ענגקייט, אין די שטויבן פֿון פֿאַבריק.

און איך אַליין,
ווי אַלע דאָ, ווי מינע האַרעפּאַשנע וויזאַוויען,
ווער אויך אַזוי צעברעקלט,
ווער פֿון דער ענגקייט צעקאַליעטשעט, און צעדריבלט און צעדרויבן
דערעסן זײַנען מיר די מאַנאַטאַנע,
די אייביקע, די וואַכעדיקע מייען.
דאָס לעבן איז מיר אויף אַ קורצער צייט אַנטליען —
און געבן וויל איך עס דעם מענטש;
און געבן וויל איך עס ניט דעם,
וואָס האָט מיך פֿון מיין איך אַוועקגערויבט.

זײַנען אַפֿט דערפֿאַר
פֿון טרויער-פֿעדים אויסגעשפּונען מינע לידער.
אין מיין שטייג, דער זשום-און-שטויבן-שווערער,
איך זוך, דורך יאָרן-לאַבירינטן,
איך זוך צו זיך,
צום פֿריידיקן געזאַנג דעם וועג.

איך ווייס: מען שלעפט די וועלט שוין צו דער שחיטה ווידער!
איך ווייס: מען הרגעט און מען קוילעט מינע ברידער!—
וואָס-זשע איז אַזוינס די מידקייט פֿון אַ זינגער?
וואָס-זשע איז אַזוינס די לאַסט פֿון מיינע טעג?

זאָג איך: שוויג.

דו בעסער שוויג.

נאָר מיט דעם שוויגן ווערן מיינע טעג נאָך גרויער.

עס פֿליסט די צייט.

עס ליגט אויף וויעס, עס הורבעט זיך אין מיר דער שטויב.

יעדער טאָג— די זעלבע קלאַנגען,

די זעלבע גראַטעם אין דעם זעלבן מויער.

ווי אַ וואָלף אַ מידער ליג איך איינגעקאָרטשעט און איך לוייער,—

און ווי דורך אייזן-טריבעס די מאַשין,

הער איך זיך דורך ציינער-העשען—

ס'איז רויב! ס'איז רויב! ס'איז רויב!

שיס!

דאכט זיך פֿעל, פּראָסטע פֿעל.
דאָ אַ פּליכל, דאָרט אַ ריס.
נאָר קוים סאַרטירט און צוגעשניטן,
איז— "נאָ, אַפּרייטאַר, שיס!"

"אַט אַזוי, דעם "טענשאַן" האַרטער,
מאָך די צאַקן גלאַט און דין.
"מעניטינג": פֿלעכט נישט איין קיין הערלעך
און פֿאַרקראַפּע נישט דעם "סיס".

"אויב גענייט, זאָל זיין געפֿאַרן,
די מאַשין זאָל גיין "לאַיק העל".
שלעכטע צייטן! אַן "אַפּרייטער"
מוז היינט זיין אי גוט אי שנעל".

שיס, אַפּרייטער, ניי וואָס גיכער!
און דאָס קול איז שפיציק-דין—
ווער איך באַלד אַ כּישוף-מאַכער
און ס'צעזינגט זיך מיין מאַשין.

שאַרף דאָס מעסער, "פינטשער" שפיציק,
שנייד, און פּלינק די האַר פֿאַרשאַר.—
אויב גענייט, זאָל זיין געפֿאַרן...
קריגסט באַצאַלט דערפֿאַר!

"פלענטי פֿערד פֿאַראַן אין מאַרקעט"
סיקול פֿון באָס איז גיפֿטיק-זיס.
ליג-זשע איינגעלייגט אין דרייען,
פֿרעג קיין שאלות נישט און שיס!

דאכט זיך, פעלצן, טויטע חיות,
אָבער, ברודער, סאַראַ ציין!
יעדער צאַקן אין דעם לעדער—
קאָן אַ ביס טאַן ביזן ביין.

יעדער צאַקן אין דעם לעדער
לאָזט אַ שראַם אויף דעם געמיט—
אָפּרייטער, חבר מיינער,
ווייסט דאָך ווי עס ברייט.

וועט אַ טאַג פֿאַר אונדז נאָך קומען,
כ'ווייס עס, חבר, אויף געוויס.
נאָר דערווילע... נאָר דערווילע
שיס אָפּרייטאַר— שיס!

טויזנט-לאַנדיק, טויזנט-שפראַכיק

וויפֿיל וויטקייט אין דעם רוף פֿון אַ סירענע—
וויפֿיל ענגקייט אין אַ וואָלקן איבער גאָס.
און איך— אויך איך בין נאָך פֿון יענע,
וואָס קוקן אָפֿט מיט אומעטיקע ברעמען,
מיט פֿאַרבענקטקייט מאָדנע-שטומער
אויף האַריוואָנטס אַ העלן פֿאַס

כֿיאהב ליב פֿון שטאָט דעם גאָסן-פּלאַנטער,
דעם רויש, דעם אימפעט, דעם ווירואַר.
ס'איז, די גרויע שטאָט מיר אייגן ווי אַ חבר נאָענטער,
וואָס ברענגט מיט זיך—
ליבשאַפֿט פֿריידיק-וואַרעמע,
און פֿינטשאַפֿט אויך צומאָל
און צאָרנדיקן זשאַר.

נאָר טוט אַ צי אַמאָל די אָפֿנקייט פֿון שליאַכן,
און טוט אַ ריס דער האַריוואָנט— בלאַ אַזוי און לייכט...
שטיי איך שטום— איך וויל די אויגן ניט פֿאַרמאַכן,
ביז עס נעמט ווי פֿריסיק בריִען
און עס ברעכט דער בליק זיך—
ציטערדיק אַזוי און פֿייכט.

אַנטלויפֿן וויל איך דאָן פֿון די הימל-קראַצערס, פֿון די סקווערן:
אַנטלויפֿן פֿון גערודער פֿון די פֿליכטן— אין פֿון קאַמף.
שווער איז דאָן דעם וואַנדער-גלוסט צעשטערן,
וואָס ציט און לאַזט זיך נישט פֿאַרווערן,
וואָס דריקט אויף דעם געמיט אַזוי
און פֿאַרהילט אים, ווי אין נעפל-שווערן דאַמף.

ס'איז מיין בענקשאַפֿט, ווי מיין ליבשאַפֿט, נישט טונקלדאַכיק,
נאָר אַ ליכט-געוועב אַזאַ פֿון פֿונקן-העלן בלענד ;
טויזנט-פֿאַרביק, טויזנט-לאַנדיק, טויזנט-שפּראַכיק—
איז מיין ליבשאַפֿט טויזנט-פֿאַכיק—
איז צו אַלץ,
וואָס שיין און ליכטיק,
איז דאָס בענקען מינס געווענדט.

משה אין מדבר

לאַנגע יאָרן, שווערע יאָרן
און עס פֿלאַמט ניט אויף קיין דאָרן,
און דאָס לאַנד, דאָס צוגעזאָגטע,
ווי ס'טוט מילך און האָניק פֿליסן,
שטייגט ניט אויף פֿאַר די געפלאָגטע,
פֿאַר די מידע קינדער יעקבס—
פֿון דעם מדבר-לאַנד דעם וויסטן.

און עס פֿירט דאָס פֿאַלק דער לערער,
דער וואָס האָט דעם ים געשפּאַלטן,
דער, וואָס פֿון דעם פֿעלדז דעם קאַלטן
וואַסער האָט אַרויסגעשלאָגן,
וואָס האָט פֿון הייסן מדבר-הימל
פֿאַר זיין פֿאַלק דעם מן געקראָגן;

דער, וואָס מיט דעם נביא'ס אויגן,
מיט דעם האַרץ פֿון אַ באַפֿרייער,
האָט געזען, אַז דאָס ווערק וועט שווער זיין,
און געוויסט: ס'וועט קאַסטן טייער!

און דאָס פֿאַלק נאָך ניט דערפֿילט האָט,
ווי די גנאָד פֿון אויסלייז לויבן,
און נאָך דעם ברויט פֿון פּרעהס קנעכטשאַפֿט
אַ יללה אַנגעהויבן.

פֿונעם לערער אַלע נסים,
אַלע ווונדער שוין פֿאַרגעסן:
גיב אונדו, משה, קריק מצרים!
וואַסער גיב און ברויט צום עסן!

און מיט בלוט פֿאַרסטמט פֿון מורא,
און מיט רייד און בייזע טאַטן
האַבן טיילן פֿון ישראל
זיך פֿאַרזינדיקט קעגן משהן,
האַבן טיילן פֿון ישראל
זייער קנעכטיש האַרץ פֿאַרראַטן.

איז אַ טאַג אַזא געקומען,
און דאָס זאַמד האָט זיך צעראַיעט
און אַ ווינט, ווי חיות ווילדע,
איבער מדבר האָט געוואָיעט.
אויף די בערג פֿון שוואַרצע וואַלקנס
האַבן דונערס זיך צעריטן
און ווי פֿלאַמענדיקע בייטשן
האַבן בליצן, צאָרז-העלע,
ס'האַרץ פֿון הימל אויפֿגעשניטן.

איז דאָס פֿאַלק, פֿאַרשטאַרט פֿון פחד,
אויף דער מדבר-ערד געלעגן
און בלויז משה איז געשטאַנען—
מיט דער באַרד פֿון ווינט צעפֿאַכעט,
מיט דעם בליק פֿאַרטיפֿט אין חלל,
ווי ער וואַלט דאָרט ביי די וואַלקנס,
ביי דעם דונער עפעס פֿרעגן.

און דאָס פֿאַלק האָט אויפֿגעציטערט,
ווען דורך ברויז פֿון דעם געוויטער
משה האָט גענומען שפּאַנען,
מיט אַ טראַט אַן איינגעשפּאַרטן
צו די בערג די וואַלקן-שווערע
און באַפֿוילן מיט אַ צייכן,
אַז דאָס פֿאַלק זאָל אונטן וואַרטן.

און ווען משה האָט באַוווּזן
זיך צוריק דורך כמאַרע-קנוילן,
האָט דאָס קול זיינס האַרט געקלונגען—
אַז ס'האָט אַזוי דער האַר באַפֿוילן:

יעדער זכר פֿון דער עדה—
פֿון דעם יינגלינג ביז דעם אַלטן—
דער, וואָס נאָר דעם כח האָט
אַ גראַבאָניזן אין דער האַנט צו האַלטן,
זאָל נאָך היינט, ביז זון-פֿאַרגיין,
אַ קבר גראַבן זיך אַליין
און ער זאָל קיין וואַרט ניט פֿרעגן,
נאָר ביים אַנקום פֿון דער נאַכט
אַליין אין גרוב אַרײַן זיך לייגן.

און פֿון דער עדה יעדער זכר,
יעדער זקן, מאַן און בחור,
האָט זיין קבר אויסגעגראַבן
און ניט געפֿרעגט, נאָר יענעם אָוונט—
אונטער שווערע הימלען, טריבע—
האָבן שווייגנדיק געלייגט זיך
אַלע אין די גרייטע גריבער.

און ווען עס איז די זון באַגינען
איבער מדבר אויפֿגעשטיגן,
זיינען טויטע אין די קברים
דריטלעך צוויי געבליבן ליגן—
אַלע יענע, וואָס געזינדיקט
האָבן זיי מיט רייד און טאַטן,
אַלע די פֿון שרעק פֿאַרסמטע,
וואָס זיי האָבן זייער שוואַכמוט,
זייער קנעכטיש האַרץ פֿאַרראַטן,

און איין דריטל פֿון די קברים
מיט דעם טאָג איז אויפֿגעשטאַנען—
יענע מוטיקע און פֿעסטע,
יענע, פֿון דעם פֿאַלק די בעסטע—
און צום לאַנד, דעם צוגעזאָגטן,
משה איז מיט זיי דערגאַנען.

אַזוי דערציילט אַן אַלטע מעשה,
נאָר די מעשה איז יונג געבליבן!
דורך דעם דורותדיקן וואַנדער
האַבן יעקבס מידע קינדער
איבער וועלטן די לעגענדע
מיט דעם האַרץ-בלוט אויפֿגעשריבן.

ס'איז דער גאַנג נאָך ניט פֿאַרענדיקט—
נאָר דער מדבר היינט איז בלוטיק
און ווי דעמאָלט— און ווי שטענדיק!—
איז אַ שווערער דער געראַנגל,
און ס'דערגייען בלויז די שטאַרקע,
די, וואָס זיינען פֿעסט און מוטיק,
די, וואָס לאָזן זיך ניט צאַמען—
ניט ביים ראַנד פֿון טויט אַפֿילו,
די, וואָס איבער אַלע פֿלאַמען
פֿון דער וועלט, דער שרפֿה-שוואַרצער,
שלאָגט ביי זיי דער לעבנס-ווילן.

ס'וועט דאָס פֿאַלק ניט שטאַרבן

איבער אַלע ראַנדן, איבער אַלע ברעגן פֿלייצט דער טרויער.
פֿון אַלע זייטן—פֿראַסט, וואָס בושעוועט, וואָס שרפֿעט דאָס געמייט.
אויף יעדן ברעג—אָזוי פֿיל פיין, אָזוי פֿיל פֿינצטערניש און לוייער,
אָזוי פֿיל הפֿקרדיקע שטיינער
אויף דעם וואַנדערער דעם אייביקן—דעם ייד!

וונדן, אַלטע, טיפֿע וונדן אינעם האַרצן רייסן.
אונדזער בלוט אין דורות איינגעשניטן האָט אַ גליענדיקן קאַרב.
ווער נאָך, ווי מיר, האָבן אויסגעלערנט זיך: ליפֿ אויף ליפֿ פֿאַרבייסן,
ווען ס'האָבן מעסערס פֿאַרן האַלדז געפֿאַכעט
און דער שונא האָט גערעוועט: שטאַרב!

ס'איז נישט צו פֿאַרגעסן! נישט צו פֿאַרגעבן!—
כ'פֿאַרשרייב מיין נאָמען נישט צו יענעם קולט!—
ס'האָט האַרטקייט, ס'האָט וואַרטן געלערנט אונדז דאָס לעבן...
נאָר וויי צו אַ וועלט, וואָס וואַרט אויפֿן מערדער!
וויי צו דער פֿינצטערער קראַפֿט פֿון געדולד!

און איצט איז יאָרהונדערטער פֿון גרייכן צו די שטערן—
דער רוים און די טיפֿקייט—אין מענטשלעכן צאָם,
און ס'מישן מיט בלוט זיך נאָך יידישע טרערן;
און ס'שווימט אום מיין פֿאַלק—פֿון פֿעלקער פֿאַרשטויסן—
אַליין אויף צעבויטעטן ים.

ווי דראָנגען שווערע—דאָס כוואַליעקע בדומען—
אַ פֿאַלק אויף אַ שיף! עס לעכצט: אַ שטיק ערד!—
און ס'שרייט צו די הימלען דאָס וועלטישע שטומען,
און ס'רעוועט דורך רוימען אַן עכאָ פֿון דורות:
פֿאַר—ווע—רט!

וון איז דער אַררט אין מבול-געפילדער?
וון איז דער שטיין, דער פֿעלדזיקער ריף?
ס'שווייגט די וועלט! דער שטורעם ווערט ווילדער—
און ס'רייסט זיך דער טויט צו מיין פֿאַלק אויף די כוואַליעס,
און ס'וואַרפֿט זיך אין אַנגסטן די שוף!

נישטאָ, נישטאָ קיין שטיק פֿעלדז פֿאַרן אַנקער.
פֿאַר דער שוף, דער צעלעכצטער, נישטאָ איז קיין פֿאַרט.
בלוט נאָר, פֿאַרניכטונג, אין ווילדקייט אין קראַנקער.
פֿאַר מיין פֿאַלק— צו כוואַליעקע טיפֿן פֿאַרמשפט—
עס האָט נישט די וועלט קיין פֿאַספֿאַרט.

יאָ, עס ברענען ווונדן, טיפֿע ווונדן נאָגן.
ס'שניידן דורות, ס'שניידט די צייט נאָך פֿאַס נאָך פֿאַס—
צי וועט דאָס שווייגן פֿון דער וועלט שוין אייביק צו די הימלען שלאָגן?
צי וועט אַ פֿאַלק שוין אייביק אַזוי שווימען
איבער פיענע איבער כוואַליעקער פֿון האָס?

עס צוקט דער גוף פֿון פֿויסטן-קלעפֿ צעשונדן,
עס העלט די צאָרן-טרער אויף בלוטיקן געזיכט.
נאָר אונדזער לעבנס-דראַנג— דער באַנדאַזש פֿאַר אַלע ווונדן—
האָט שטענדיק אונדז פֿאַרויסגעפֿירט
צו באַגינענס אַנדערע, צום מאַרגנדיקן ליכט...

פֿאַרמשפט? יאָ. נאָר ס'וועט דאָס פֿאַלק נישט שטאַרבן!
מיט ציין און נעגל ס'וועט זיך קלאַמערן אין לעצטן שטיק פֿאַרענטש.
וויפֿל בלוט עס זאָל נישט רינען פֿון די שאַרבנס—
ס'וועט אַ פֿאַלק נישט אונטערגיין!
ס'וועט אַ פֿאַלק נישט נאָכגעבן דער חיה אינעם מענטש!

אין נאכטיקן שפיגל

וויפל פֿרעמדע שוועלן אין אַ מענטשן!
וויפל וויטקייט הינטער נעפלדיקע טירן!
פֿון דער נאָכט— דער שטיל-אין-זיך פֿאַרזונקענער—
כילאָז זיך פֿון די סאַמעט-אַרעמס אירע
אין די סודותדיקסטע לאַבירינטן פֿירן.

אַזוי פֿיל לעבנס ציטערן אין האַרץ פֿאַרבאַרגן
און האָבן מורא זיך אַליין געפֿינען...
אין די פֿאַרשנדיקע שפיגלען
פֿון דער טונקלקייט דער שטילער—
וויפל שווערער איז אַליין אַנטרינען...

טרעפֿט— איך פֿיל אַזאַ געדראַנג אַ ווילדן
טיף אין זיך; אַזוינע פֿרעמדע קולות שרייען;
פֿון דער טיפֿקייט רייסן זיך געשטאַלטן,
שטייגן אויף
אין נעמען זיך באַפֿרייען:

דער ציניקער מיט מידן רוקן,
דער העלד, וואָס שטורעמט איבער ערד און ימען.
צווישן ביידן—
אַ שנאה, אַזאַ מעסערדיקע, קאַלטע—
יעדער פֿון זיי וואַרט איך זאָל דעם אַנדערן פֿאַרדאַמען...

דער אייפֿערזיכטיקער, מיט אַש-קאַליר אין פנים,
דער ליבהאַבער; מיט רויטן וויין אין אויגן.
ביידע לאַכן:
— ווען וועל איך אַרויס דער זיגער?
— ווען וועל איך זיך אויפֿהערן פֿאַר זיי צו בויען?

כיזע: דעם טרום, די ווייסע ליפן זינע;
דעם פֿילאָזאָף— דעם אומעטיקן שאָטן—
ביידע קוקן זיי אויף מיר דערשראָקן—
ביידע ווילן וויסן:
— צי זינען זיי אין מיר געראָטן.

דער מערדער, דער מיט דעם ברוטאָלן, נידעריקן שטערן;
דער ריכטער, מיט די גליענדיקע אויגן-שפיזן—
אין דער גרויזאָמקייט דער סטאַישער פֿון זייער שוויגן:
— ביידע וועלן זיי זיך נאָך אויף מיר פֿאַרמעסטן...
— ביידע האָבן זייער קראַפֿט נאָך ניט באַוויזן...

דער דיכטער— אין אַ ווינקל, ווי אין לויער—
קוקט אויף מיר מיט אַ פֿאַרזאָרגטן שטערן:
ער וואָרט איך זאָל די האַנט אים געבן,
איך זאָל דאָס זינגענדיקע שוויגן זיינס—
איך זאָל עס טיף אין זיך דערהערן...

סיזנינען קיל די סאַמעט-אַרעמס פֿון דער נאַכט.
אין דער טונקלקייט דער שטילער— סאַראַ טיפֿע שפיגלען!
אַזוי פֿיל פֿרעמדע שוועלן אין אַ מענטשנס האַרץ!
הינטער געפֿלדיקע טירן—
אַזוי פֿיל סודותדיקע זיגלען...

אין טעג פֿון דערשיטער

ווי פֿיבערדיק עס קאָנען ווערן טאָג-און-נאַכט!
פֿון פֿיין— ווי איבערפֿולט די שווערע מאָס!
יעדער נערוו צערירט פֿון טויזנטער פֿאַרדאַכטן,
אַ טרויער נאָגט און לאַזט נישט קיל באַטראַכטן—
נו, און איצטער... נו, און ווייטער וואָס...

שווער היינט האַפֿערדיק די וועלט באַזינגען;
נישט גרינג היינט געפֿיל באַהעפֿטן מיט פֿאַרשטאַנד.
אין שעהען, אין רגעס געשפּאַנט ביז צעשפּרינגען—
ווי נעמט מען די קראַפט דאָס געמיט צו באַצווינגען,
דעם שווינג פֿון אַ זיכערער פען אין דער האַנט...

און איך האָב לאַנג, שוין לאַנג מיין וועג געפֿונען—
איך ווייס ווי ס'גיט דער מענטש דער מענטשהייט זיך אַוועק.
נישט מיין גלויבן, נישט מיין האַפֿענונג איז צערונען—
איך ווייס אויף וועלכע האַריוואַנטן ס'לויכטן מיניע זונען,
נאָר אויך די העלסטע גייסטער קענען וואַלקנדיקע טעג...

זאָל זיין ס'איז געמיט, דער אייביקער שפּאַלטער,
נאָר פֿינלעך איז היינט צו זיין אַ פּאַעט.
דער קאַפּ מוז זיין ניכטער, אַ מייסטער אַ קאַלטער.
אַ דיכטער מוז אויך זיין אַ גוטער פֿאַרוואַלטער
און מעסטן און וועגן אַלצדינג, וואָס ער רעדט.

ווי נעמט מען אַ וואָרט דעם פּלאַנעט צו צעווייגן?
אַ וואָרט, וואָס זאָל אויפֿברוין יעטוועדנס האַרץ!
דערשראַקן די וועלט— און אין פנים געשפּיגן!
פֿאַרדעקט מיט אַ טרער דעם גרויליקסטן ליגן—
און פֿאַרוואַרפֿן אַ פּאַלק אינעם וויסטסטן אַזאַרט!

אָ, נעכט מיינע וואַכע, מיט האַרצבלוט אין אויגן,
מיט ווילדן קאָשמאַר-געוויטער צעהעלט:
— זאָל זיין ס'האַט פּחדנות אַריבערגעוויגן?
— זאָל זיין ס'איז ביז סוף שוין די פעטליע פאַרצויגן?
— וווּ ביסטו, אָ מעכטיקסטע פּויסט פֿון דער וועלט?

שעהען אַזוינע — זיי שטיגן און שווינדן.
טיפּ אין מיר ווייס איך: עס ציטיקט די קראַפֿט.
נאָר ס'קומען אָן טעג וואָס שניידן און שינדן—
און שווער איז דאָס האַרץ, דאָס צעשויבערטע, בינדן
מיט די שטריק— דעם פאַרשטאַנד— וואָס אין האַפֿט.

מיר איז שווער, מיינע טעג זינען— לויער...
מיינע נעכט מיט קאָשמאַרן-געוויטער צעבליצט—
עס פֿרעסט מיך אַ ביזער, אַ גליקער טרויער,
די בלוטיקע ווונד ווערט טיפֿער און רויער—
מיין האָס איז ביז דינסטע ניואַנסן פאַרשפיצט:

מיין האָס!— איך האָב אים נאָך קיין מאָל פאַרלאָרן!
פונקט ווי כ'האָב קיין מאָל מיין ליבשאַפֿט פאַרשוועכט.
זיי זינען ביי מיר פֿון איין וואַרצל געבאָרן—
אַ פֿלאַמיקע רויו און אַ שטעכיקער דאָרן—
זיי זינען מיין וואַפֿן! מיין זיג אין געפֿעכט!—

שוין אזוי פֿיל נעכט

שוין אזוי פֿיל נעכט אז איך בין וואָך,
שוין אזוי פֿיל מאָל
געציילט די ברעקלעך פֿון די שעהען—
אין יעדן ברעקל קלאַמערט אַ געדאַנק,
אין יעדן ברעקל— גריזשענדיקע קלאַען.

מיין ליד גייט אויף ביים גלי פֿון פּאַפּיראַס,
מיין וואַכער חלום
נאַגט ביז ליכטיקע פֿאַרטאַגן.
איך פֿלאַטער אויף— אַ מידער אַלבאַטראַס—
און לאָז זיך פֿון די בלאַע נאַכט-ווינט-כוואַליעס טראַגן.

וויפֿל לענדער האָב איך אויסגעמאַסטן שוין אזוי—
ס'ציטערט דאָך אזוי פֿיל פיין אויף מיניע פֿליגל!—
אין ווינט, אין יאָמערדיקן, הער איך דאָס געוואָי
פֿון מיין צייט—
דעם בלוט-באַפֿאַרבטן ווונדער-שפיגל.

דער זייגער ברעקלט שטיקלעך פֿון דער נאַכט—
יעדעס ברעקל איז אַ נאָדל אַ צעגליטע—
וויפֿל מאָרדן, וויפֿיל גרוילן ווערן איצט פֿאַרטראַכט—
אין יעדן ברעקל—
וויפֿל פיין אין טורמע מאַאַביטער...

אין יעדן ברעקל— וויפֿל טרערן, וויפֿל שרעק—
דאָרט וווּ הונגער איז דאָס איבערבעט און קישן...
צי ליגט נישט וואָך איצט, אין אַ פּוילישן, אַ ווייטן העק
מיין אַלטער טאַטע, אַ פֿאַראייניגטער, און שעמט זיך
פֿון אַן אויגן-קנייטש אַ טרער אַרויסצוווישן?

די נאַכט איז לאַנג. מיין חלום— אַזאַ מידער—
פֿלאַטערט אינעם פּולס, אין פֿיבער פֿון סעקונדן.
ביים גלי פֿון פּאַפּיראַס ס'גייען אויף אין מיר די לידער—
מיינע שטילע, מיינע הייסע לידער—
מיינע ליבעס... מיינע ווונדן...

נאָכן טויט פֿון יאָסל קאָטלאַר

באַרג-פֿרישע ווינטלעך. ליכטיקע נאָכט.
ווייסע נעפלען, דורכזיכטיקע, שוועבן.
איך צי איין די לופֿט ווי אַ פֿרישן געטראַנק,
איך זינג אַזאַ פֿריילעכס פֿון "מונטערגאַנג"
און גוט איז מיר שפּאַנען צום טאַקט-פֿונעם ליו
און גוט איז מיר— יונג זיין און לעבן.

אומרו און אומעט— פֿינצטערער צווילינג—
ענגקייט פֿון שטוב האָט געטריבן.
דורך שלאָפֿלאַזע נעכט און פֿאַרביטערטע טעג
געזען בלוז: מיין חבר אין בלוט אויפֿן וועג—
און שאַרף ווי אַ חלף און שטומפֿיק ווי שטיין,
האָט פֿיין מיך צעשניטן, צעריבן.

אַ חברס געזיכט, זיין שטים, יעדער זשעסט—
פֿאַרקריצט זיך, בלייבט פֿאַר די אויגן.
דער טויט לאָזט זיין שאַטן. טרייבסט אים— דו מוזט—
נישט דערמאָסטן ביים לעבן, ווי נאָענט— נישט געוואָסט:
די אייגענע ליבשאַפֿט, דעם חברס פֿאַרנעם,
זיין אַרבעט, דעם מענטש— נישט דערווייגן.

בלייבט אומקום-קאָשמאַר— אַ ראַק אין געמיט—
שלעכט ווערט, ענג ביז דערווידער,
נאָר שטאַרק איז דאָס לעבן. עס גייט זיך זיין גאַנג.
און גוט איז אַזוי, עס טוט מיר נישט באַנג.
וואָס צער ווערט געלייטערט אין שפּאַן פֿון פֿאַרשטאַנד,
וואָס טרויער פֿאַרגיין קאָן אין לידער.

שפילן די ווינטלעך. ס'איז קיל און ס'איז פֿריש.
איך טראַכט פֿון דעם חבר דעם ליבן,
זינע פֿריילעכע לידער; נישט אומעט-פֿאַרפרעסט—
איך זינג זיי, איך קלער, דערוועג און דערמעסט:
דער זין פֿון זיין לעבן— זיין אַרבעט, זיין ליד—
דער זין! דער טויט האָט דעם זין ניט צעריבן.

נאָך דעם טויט פֿון גאַרקין

שטיל.

די זון גליט הייס אַראָפּ
אויף גאַלד פֿון רייפֿן קאַרן;
אַ לערכע זינגט אין בלאָער טיף,
אין ווייטן רוים פֿאַרלאָרן.

איך זיך ביים ראַנד פֿון קאַרן-פֿעלד,
דאָס שטעטל פֿלאַך צופֿוסנס;
איך לייען אַ בוך—
אַ פֿרעמדע וועלט, אין דייטשער שפּראַך—
איך לייען אַ בוך פֿון רוסן.

פֿון בלאַט צו בלאַט—
דאָס אויג איז פֿייכט,
דאָס אויג איז אָנגעצונדן—
און ס'וויינט דאָס האַרץ, און ס'לאַכט דאָס האַרץ—
און ס'פֿליען, ס'פֿליען שטונדן.

ס'ווערט אָוונטיק.
דאָס קאַרן רוישט.
דער זון, דער זון—
וואָס טוט ער...
איך אַטעם שווער, דער פּולס גייט שנעל—
איך לייען
גאַרקיס "מוטער".

יונג אַזוי — אַ קינד כמעט —
און גאַרקי איז געקומען
און ביים שטילן קאַרן-פֿעלד
אין יענעם הייסן זומער-טאַג
מיך פֿאַר דער האַנט גענומען...

און יענער טאַג —
שוין לאַנג צוריק —
ווי איז דער טאַג פֿאַרשריבן?
אַזוי פֿיל טעג פֿאַרגעסן שוין,
און יענער יונגער זומער-טאַג —
ער איז אין מיר פֿאַרבליבן.

האַב איך געוויינט, אַ שטילע טרער,
נאָך גאַרקין,
נאָך מיין לערער.
זיין לעבן — פֿון זיין "קינדהייט" אָן —
איז דורכגעגאַנגען פֿאַר מיין אויג —
אַ לאַנגער וועג,
אַ שווערער.

איך האָב געטרויערט מיט דער וועלט
און מיט דער וועלט
באַנומען:
עס גייט דער טויט זיין קאַלטן וועג
און פֿרעגט נישט:
מעג איך קומען...

וואָס איז דאָס פֿאַר אַ טויט...

וואָס איז דאָס פֿאַר אַ טויט,
וואָס לויערט אומגעדולדיק
און גראַבלט אַזוי כיטרע
אין מיין שוועל און טיר? —
דעם שטילן, אַלטן טויט
בין איך נאָך גאַרניט שולדיק;
דער קלוגער, אַלטער טויט —
ער האָט נאָך צייט צו מיר.

אַט-יענער שטילער טויט,
וואָס קומט אין אַוונט-שעהען,
ווען ס'פֿאַלן שוין די וויעס
פֿון מידקייט צו אַליין;
ווען מאַט פֿון לאַנגן וועג
דאָס האַרץ וויל רוען... רוען...
אַט-יענער שטילער טויט
איז ערלעך און איז ריין.

ער קומט נישט שטאַל-געפֿאַנצערט,
ווי אַ העלדן-ריטער,
און נישט ווי אַ מאַגנאַט
אין פֿראַק און שטייפֿן העמד.
פֿון בראשית אָן —
ער איז אַ פֿראַסטער שניטער
און פֿרעמד איז אים דער אַנשטעל,
און ליגן איז אים פֿרעמד.

איז וואָס איז דאָס פֿאַר טויט,
וואָס לויערט פֿאַר מיין פֿענצטער,
וואָס גראַבלט אַזוי כיטרע
אין מיין שוועל און טיר?—
אַט טראַגט ער אַ צילינדער,
אַט קוקט ער דורך אַ שפּענצער
אַט בין איך אים "אַ פֿריינד"
און ער— אַ רעטער מיר...

ער האָט אַזוי פֿיל הענט,
ער האָט אַזוי פֿיל פֿינגער,
אַזוי פֿיל העלפֿערס האָט ער
און אַזוי פֿיל רייד;
אַזוי פֿיל בוימל רינט
פֿון אַלע זיינע צינגער,
און יעדע צונג מיך לאַשטשעט:
איך זאָל זיך מאַכן גרייט...

און יעדע האַנט מיך מאַנט,
און יעדער פֿינגער וואַרנט,
און יעדער העלפֿער שלעפט—
איך זאָל וואָס גיכער גיין...
און אַט טוט ער אַ בליאַסק
באָוואַפֿנט און געשפּאַרנט
און אומגעדולדיק, ביטרע,
באָוויזט ער זיינע ציין.

ווער איז ער, דער מאַסקירטער,
אין פֿרומקייט און אַנטריסטונג?
איך זע אין זיינע אויגן
אַזאָ קאַלטן פֿלאַם,
איך זע דעם לוסט-מאַרד דאָרט
איך זע אין זיי פֿאַרוויסטונג,
עס גליט אין זיי פֿאַרראַט,
עס שפּריצט פֿון זיי מיט סם.

איך זע באַגנעטן גלאַנצן
אין טיף פֿון די שוואַרצאַפּלען,
און פֿעלדער טויט-פֿאַרזייטע,
און שטעט, וואָס ליגן וויסט;
איך זע אויף שווערדן-שפּיצן
עופֿה'לעך זיך צאַפּלען,
און גאַלד-מטבעות שווימען
אינעם בלוט, וואָס פֿליסט...

די האַק פֿון הענקער זע איך
און דעם באַנקיר'ס צילינדער;
די פֿעטע יונגען זע איך
פֿון דער בערזע-וועלט;
איך זע דעם שדים-טאַנץ
פֿון יענע וועלטן-צינדער,
וואָס האַבן אַט-דעם טויט
אין זייער דינסט געשטעלט.

זיי האָבן אים פֿאַרטראַכט,
זיי האָבן אים דערצויגן,
און ס'אור-געזעץ פֿון טויט
צעבראַכן מיט געוואַלט.
איצט קלאַפט ער אין מיין טיר
און וואַרט מיט זשעדנע אויגן,
און סטראַשעט מיט רציחה:
"נישטאָ קיין אויסבאַהאַלט!"

און וווּ איך ווענד דעם בליק,
ביי אַלע פראַסטע שוועלן,
זע איך אים פֿאַרלויפֿן
דעם אַלטן טויט דעם וועג.
און ס'יאַגט מיט אים אַ סוויטע
געדונגענע געזעלן
און אַלע ווילן איינם:
דעם סוף פֿון מיניע טעג.

אין ס'קימען מיר אַנטקעגן
אַלע מיט מתנות—
ווער עס ברענגט אַ ביקס,
אַ טשאַקע, אַ מונדיר:
זיין זאָל איך אַ העלד
אין שטורמען דורך סכנות:
און שטאַרבן זאָל איך יונג—
און אַ כבוד זיין
וועט דער טויט פֿאַר מיר!

דער, וואָס קומט

כ'האָב צופֿיל שוין טעג פֿאַרלאָרן,
שוין פֿאַרלאָרן צופֿיל יאָר,
מיט דעם פֿלוך פֿאַר מיין געבאַרן,
מיט דער קללה פֿאַר מיין דור.

כ'זע זיך קלאָר, ווי אין אַ שפּיגל,
אַז איך קוק אויף מיינע פֿריינט—
אַ צעשטשערבעט, ליידיק קריגל,
מיט עקזאָטיק-בליאַסק באַשיינט.

שווער דעם אָנשטעל צו פֿאַרמיידן
אין אַ סביבה וואָס איז לער—
צירט מען זיך מיט אייגן ליידן,
ניאַנטשעט מען פֿון האַרץ די טרער.

כ'האָב געפֿאַלמעסט זיך אין לידער,
כ'האָב געכליפעט אין מיין פֿערז;
כ'האָב פֿאַרשנירט זיך אין האַרמידע
פֿון אַ לעבן אַ פֿערווערז.

מאַטע לאַמפּן, וואַכע נעכט.
ענגקייט פֿון באַהעמען-קרייז...
לידנשאַפֿטן; צאַרט געשלעכט—
הינטער פֿאַזע: גליווער, אייז...

נישט מען וואַגט אַליין זיך פֿרעגן.
נישט מען נעמט זיך אויף פֿאַרהער.
ס'זיינען פֿלאַך די אין-זיך-וועגן;
נאָר ביים גאַנג דער אָנשטעל: שוועו

פֿון מיין פֿרייד וואָס איז געוואָרן,
פֿון מיין יונגן לעבנס-דראַנג—
אויסגעלאָשן מיט די יאָרן,
ווי פֿאַרנעפֿלט זון-פֿאַרגאַנג.

האָב איך אָנגעטאָן אַ שמייכל—
ציניש-ליכט און קאַלט ווי שניי.
און מיין וועלט, מיט טיפֿן שכל,
האָט געזאָגט: נשמה-וויי...

אַ, מיין וועלט!— ווי איך באַנעם איצט—
אַלץ פֿאַראַיידלט, אַלץ פֿאַרגלעט;
פֿון דעם רויסטן שטורעם-אמת
ווערט ביי איר אַ מינועט.

כִּי האָב דערפֿילט: ס'אַ לאַנגזאַם שטאַרבן—
פֿילאַזאָפֿיש...ראַפֿינירט...
ס'גלאַצט פֿון אַלץ אַ טויטן-שאַרבן—
און מיין שרעק האָט מיך שאַקירט.

לאַנגע, איינזאַם-גראַע טעג,
איינגעהילט אין טרויער-טשאַד.
נאָך דאָס לעבן זוכט אַ וועג—
ס'פֿעלט דער מוט צו לעצטער טאַט.

כאָטש אַן אַנהאַלט ערגעץ, עפעס...
כִּי האָב געזוכט אַן אויסרייד בלויז:
האַסט אַ לעבן— טראָג עס, שלעפֿ עס,
זוך אַן אינהאַלט פֿאַר זיך אויס.

איין געדאנק האָט קראַפֿט געגעבן:
סימוז דאָך זיין אַן אָנהאַלט וווּ...
וואַרף זיך אין געדיכטן לעבן—
אפֿשר ליגט אין שטראַם די רו.

כ׳האַב געהאַט דאָך בלויוז איין ווינקל
ציניש ווייטער אַלץ פֿאַרלאַכט;
מיט אַ קלוגן אויגן-פֿינקל
פֿון דער וועלט אַ תל געמאַכט...

און דורך טויט-מחשבות קראַנקע
כ׳האַב דערפֿילט אַ מאַדנע גלוט—
אַזא דורשט נאָך העלע קלאַנגען.
אַזא לעבנס-דראַנג אין בלוט.

און אַ פֿרייד אַ פֿרילינג-ווילדע,
האַט אַ פֿלייץ געטאַן אין מיר;
ס׳האַט צו מענטש געצויגן ווידער,
נאָר וווּ קלאַפט מען אַן אין טיר.

בין איך וואַך אַרומגעאַנגען,
אַלע חושים האַרט ביי דר׳ערד—
וויפֿל לויטער-העלע קלאַנגען
וויפֿל אויפֿברויז כ׳האַב דערהערט!

דורך די טעג געהיט די סקווערן,
און פֿאַרטיפֿט די נעכט אין בוך—
צי דען טאַקע—אַלץ צעשטערן...
אַ, ווי האַרב דער איבערברוך!

כ'האָב די צייטן דורכגעשניטן,
כ'האָב געפֿיבערט און געזוכט;
לאַנג געגאַנגען אין דער מיטן—
און מיין שוואַכמוט שטיל פֿאַרפֿלוכט.

נאָר דער לעבעדיקער אמת
אויף די סקווערן האָט געברויזט—
און, איך ווייס נישט, נאָר געשען איז:
כ'האָב אַ הויב געטאָן מיין פֿויסט.

איין מאָל, אין צעשויםטער מענגע,
ווען ס'האָט מעכטיק זיך צעשאַלט
פיער דעגייטערס פֿלאַמיק-שטרענגע
ליד פֿון רויטן פֿאַנען-וואַלד.

כ'האָב אין גאַנצן זיך צעבונדן
מיט דעם קלינגען פֿון מיין קעל
יעדע האַלבקייט איז פֿאַרשוונדן—
כ'האָב געזונגען שטאַליק, העל.

און באַרוישט בין איך געבליבן
לאַנג נאָך שטיין דערנאָך אויף סקווער—
ס'האָט מיין פֿויסט זיך דאָ פֿאַרשריבן—
כ'האָב געוויינט מיין הייסטע טרער...

און פֿאַרברענט די ספֿקות אַלע
האָט מיין טרער אין יענעם טאָג,
מיינע אין-זיך-רעשטלעך וויאַלע,
אַפגעשווענקט פֿון צווייפֿל-וואַג...

כּהָאָב דּעֶרְהֶעֶרֶט אַ קוואַליק שֶׁלֶאָגן,
טִיף-אַרִיִינְגֶעֶהאַרְכֶט אִין זִיךְ—
אַזאַ ווּנְדֶער-לִיכְטִיק טאַגן!
אַזאַ קִלִּינְגֶען—דאַס בִּין אִיךְ!

פֿרימאָרגן אין סאָבוויי

וואַקלען קערפּערס שוואַכע
זיך צום רעדער-טאַקט
און פֿינגער, ווי פֿליגן אויף שויבן,
דראַפּען זיך
בלאָנדזשען, זוכנדיק אַן אָנהאַלט אין דער לופֿט.

וויעס מידע קלעפּן זיך
פֿון נעכטיקע און אייערנעכטיקע
ניט דערשלאָפֿענע נעכט
און צעשווימענקייט פֿון וואַרעמע געלעגערס
ליגט אויסגעשפּרייט אויף פֿאַרחושכטע געזיכטער.
קעפּ פֿאַרהאַרעוועטע הוידען זיך
אין זיצנדיקן דרימל,
הענגען טעמפּ נאָכגעלאָזטע צווישן אַקסלען
און, ווי ביי שלאָפֿנדיקע פֿערד,
ריסן זיי צו דר'ערד זיך פֿאַרעקשנט.

אין דלאַניעס, וואַגיקע און גרינגע,
ציטערן פֿרישע צייטונגס-בלעטער
און עס אַמפּערן זיך אויגן
מיט די שוואַרצע, טאַנצנדיקע שורות.
אַ טיפֿער, ברייטער גענעץ
פֿאַרשלינגט מיריאַדן דריבנע אותיות
און לאָזט זיי ליגן
אומפֿאַרדייטע
אין אַ ווינקל ערגעץ
פֿונעם דרימלענדיקן מוח.

קום!

די שטאָט— מיין האַמערדיקער פּולס,
מיין הייסער אָטעם—
מיר דוכט— די שטאָט איז שטום.
ווייט, אויף שטילע פּאַלמען-שאַטנס,
אויף באַזילבערט-בלאַסע בערגלעך
מיין בענקשאַפֿט מורמלט— קום...

נעכט— אַזוינע ציטערדיקע:
יאַסמין אין דער לופֿט—
איז דער שווינג פֿון מינע לידער
דאָרטן ערגעץ אינגעדערעמלט—
און די דורשטיק באַנגע ווייטקייט
רופֿט...

כּיהער די טריט נאָך פֿון צוויי מענטשן—
עפעס לאַשטשען זיי דעם וועג.
צי בין איך דאָס דאָרט געגאַנגען
אין די שפעטע אָוונט-שעהען
ביי דעם ליכט פֿון אויגן-ווייסלען,
העל, ווי דרום-טעג?

מיר דוכט— אַ טרער אַ ווייסע בלישטשעט
אומעטיק, פֿאַרלירן, צאַרט—
לאַנגזאַם נידערן די וויעס,
און אַ שמייכל אַ פֿאַרבענקטער
טוט אַ בליץ מיט ציין מיט ווייסע—
און ער ווערט פֿאַרשטאַרט.

טוט מיר באַנג נאָך יענער ווייטקייט,
טוט מיר באַנג נאָך יענעם ליכט—
מיידל, בויגעוודיקע, צאַרטע,
צווישן טויזנטער חברים,
ווען עס לויכטן פֿריידיק אויגן—
זוך איך שטענדיק דיין געזיכט.

איז די שטאַט— מיין פולס, מיין אָטעם—
איז די שטאַט פֿאַר מיר אָפֿט שטום.
ערגעץ דרעמלען מינע לידער
ווייט דאָרטן אויף די פּאַלמען-שאַטנס—
ציט עס מיך צו יענע בערגלעך
די פֿאַרבענקטע שטילקייט ברעכן מיט אַ פֿעסטן: קום!

עס טרעפֿט אַמאָל

איך הער דעם פֿרילינג דורך אַ שויב—
אַ שטיל פֿאַרבענקטער ווינט.
וויפל, וויפל פֿרילינגס שוין...
די צייט—פֿאַרבלוטקט—
רינט...

כ'קאָן די פֿרייד און כ'קאָן זי גוט:
כ'האַב זי ליב, די פֿרייד—
כ'בין נישט פֿון די, וואָס וויינען שטיל
צוליב דער שיינקייט פֿון אַ טרער,
אַן עכאַ, וואָס פֿאַרגייט;

נישט פֿון די, וואָס אימהדיק
זיי צערטלען זייער גאַרב—
כ'האַב פֿיינט דעם זעלבסט-פֿיין אין אַ מענטש,
וואָס קנייטשט דעם שטערן אַזוי לאַנג,
ביז וואַנען ס'בלייבט אַ קאַרב.

נאָר ס'טרעפֿט אַמאָל אַ נאַכט, עס טרעפֿט,
אַ האַרבער אומעט וואַרגט—
כאַטש רייס דאָס האַרץ אַרויס
כאַטש הייל אַרויס אַ לעצטן פֿלוך—
און דריי זיך אָפּ דעם קאַרק.

אין אַזאַ נאַכט—וואָס וויל דער ווינט;
וואָס וויל דער צאַרטער פֿרילינג-רויש—
די נאַכט איז לאַנג—דער פֿרילינג רוישט—
איך ליג מיט קריצנדיקע ציין,
מיט פֿויסט אויף האַרץ פֿאַרביילט.

אַרום פאַרקל

ס'איז שווערמוטיק און גרוי היינט אַרום פאַרקל,
שלאַבערדיקע, ווי פֿון מידקייט, הוידען זיך די פּאַלמען-צווייגן;
אויף פֿיכטן גראָז, די אויסגעשטרעקטע מענער—
אויך אַזוינע אומעטיקע—
קוקן אויף די וואַלקנס, רויכערן
און שוויגן.

אַן אַלטער שיכור שעלט די ליידיקייט פֿון פֿלעשל.
אַ פֿרוי וואַרפֿט קערנער צו די טויבן איר צופֿוסנס.
פֿון דער בוכטע ווייעט אָן אַ ווינטל
מיט געזאַלצנקייט פֿון שטורמישן פּאַסיפֿיק
און פֿאַרטראַגט אַהער פֿון שוף-סירענעס
דומפיק-שרעקנדיקע גרוסן.

אויף אַ באַנק, אינמיטן פאַרקל, זיצן "סטיוועדאָרס" און רעדן
פֿונעם סטרייק, וואָס האָט גענומען אַרום האַפֿן זיך צעווייגן.
ס'לאַכט דער בלאַנדער שווער מיט העלע אויגן,
קוקט אויף זיינע שווערע פֿויסטן
און אַזוי, פֿאַר זיך אַליין,
פֿאַרציט ער שטיל אָן אַלטן "וואַבלי"-ניגון.

ביים ראַג, דאָס יונגע גאַסן-מיידל שמינקט די מידע ליפֿן.
אַ פֿראַנטל ווינקט— זי ענטפֿערט מיט די ברעמען.
און ביידע גייען זיי פֿאַרביי דעם אַקסן-קאַרק—
דעם "קאַפּ"—
וואָס שמייכלט כיטרע וויסנדיק,
בעת זי ענטפֿערט: "ניין, ווינציקער וועט זי נישט נעמען..."

איך זע: אַ צייטונג-יינגל לויפֿט אַדורך דאָס פּאַרקל—
מיט פֿאַרטערטע אויגן קוקט אים נאָך אַ הויקערדיקער זקן—
—עקסטער-עי!"

נאָר ס'אַרט דאָ קיינעם נישט דעם יינגלס שרטיען.
בלויז די טויבן, נעבן אַלטן דענקמאַל, פֿלאַטערן
און צעפֿליען זיך דערשראָקן.

איך קוק צום שפיץ אַרויף פֿון אַט-דעם דענקמאַל, דעם מאַסיוון,
צו דער יונגפֿרוי אויבן מיטן נעפטון-נאַפל אינעם לאַרבֿער-קראַנג
ס'דאַכט זיך—

צום רום פֿון עפעס דאָרט אַ טויטן אַדמיראַל—
וועט זי זיך באַלד פֿאַר אַלעמען פֿאַרנויגן
און זיך אַוועקלאָזן אין אַ גראַציעזן, נעפל-שלייערדיקן נימפֿן-טאַנץ.

און מיר איז אויכעט עפעס נעפלדיק פֿון שווערן דרויסן,
און כ'שפּאַן אַרום דאָ לאַנגזאַם און געדריקט.
כ'טראַכט, אַז אין אַ טאַג אַזאַ אַ כמורנעם, אין אַקטאַבער,
אין אַ גאַליציש בלאַטיק שטעטל,
האַב איך צום ערשטן מאַל
דאָס ליכט פֿון אַט-דער וועלט דערבליקט.

ס'איז האַרבסט, אַלץ אַרום איז, דאַכט זיך, אַזוי פּריקערע.
יעדער איינער איז אין זיך אַליין פֿאַרגאַפֿט.
בלויז די "סטיוועדאַרס", די העלע יונגען,
רעדן פֿריילעך אויף דער באַנק דאָרט,
לאַכן ברייט
און אַטעמען-מיט קראַפֿט.

דער קיך-טיש — מיין וואַרשטאַט

דער זייגער קלאַפט — טיק-טיק... טיק-טיק...
די נאַכט איז שוין מיט שעהען זאַט.
איך זיץ מיט אַנגעשטרענגטן בליק
ביים שמאַלן קיך-טיש — מיין וואַרשטאַט.

ס'הויכט אַ קילקייט פֿון די ווענט.
די שזיבן קלירן ליכט אין ווינט.
די מידע אויגן — ליכט-געבלענדט.
פֿון צאַרטן פענשפיץ פֿליסט דער טינט

אויף ווייסער לערקייט פֿון פּאַפּיר,
וואָס זייגט אויס גיריק יעדן טראָפּ
און, דאַכט זיך, מאַנט און מאַנט פֿון מיר —
ווען ס'שטעלט מיין האַנט זיך פּלוצים אָפּ...

ווען ס'בלייבט ווי מיט אַ האַלמע-סקריפּ
מיין ליד פֿאַרהאַקט אין מיטן גאַנג
און איך — מיט ציין אויף אונטערליפּ,
ווי מיט שפּאַרן-שפיצן אין געדאַנק.

דערנאָך, ווען כ'האַב שוין צוגעמאַכט
מיין פען מיט שטיל-פֿאַרפרעסטן פֿלוך —
דאַן נעמט מיך קיל אַרום די נאַכט
און ס'שווייגן ריזלט ווי אַ סקרור.

שטיי איך לאַנג ביים פֿענצטער נאָך
און קוק אַרויס אויף פּוסטער גאַס,
דאָס האַרץ אין מידן ראָספּאַלאַך,
די מידע אויגן-ווינקלען נאָס.

דאן שעלט איך יענע האַרבע טעג,
וואָס שטייען אינעם ברויט-געפֿעכט,
וואָס קומען אום אין דעם געיעג,
און לאָזן מיר די מידע נעכט...

צו אַ מױדל

סױוואָלט גרינג געווען דיין פֿרישקײט צו באַזינגען—
דיין העלן אויגן-שטראַל,
דיין יונג געזיכט אין שוואַרצער לאַקן-פּראַכט צעבליט,
ווייל שײן ביסטו און אומגעצוימט,
ווי שײן עס איז אַ הירש, אַ קרעפֿטיק-יונגער,
ווייל ווייך ביסטו און צאַרט אַזוי,
ווי דער נאַקלאַנג פֿון אַ נאַגנדיקן ליד.

ווי באַנג מיר טוט, וואָס בלוטלאַז זײַנען ווערטער:
וואָס כִּ׳הער די הוילקײט זײערע,
ווי רעגן-טראַפּנס אויף געצעלטס אַן אַנגעשפּאַנטן דאַך;
ווי באַנג מיר טוט, וואָס כִּ׳לאַז דיך צווישן פֿרעמדע—
אין זײער נאַענטקײט דיר פֿרעמדע—
ווייל פֿרעמד קאָן ווערן אויך דאָס נאַענטסטע:
דאָס אײגנטע קאָן אויפֿהערן פֿאַרשטיין דיין שפּראַך.

ווי שאַרף דער שניט. אַט-באַלד— מיר וועלן זיך צעשיידן.
מיר דוכט—
ס׳בליבט אַ ליד אין מיר, אַ נישט-דערזונגנט, אַפּגעריסן—
ס׳וועט מוזן זײן.
כּ׳וועל שטיין פֿאַר דיר מיט דורשט אויף ליפּ:
שוויגנדיק, אין פֿרייד פֿון לעצטן האַנט-באַריר,
אין אַפּשײד-אומעט ציטערדיקן אײנגעביסן.

איך טראַכט: ווי גרינג עס לאָזן רייד זיך טיטשן.
איך טיטש אליין—
אַזוי פֿיל יאָר— און די ציטיקייט אין מיר— נישטאָ.
ווי אַ יונגל, דורשטיק ביי דעם שוועל פֿון לעבן,
שטיי איך נאָך, פֿאַרחידושט אין מיין בענקשאַפֿט,
און אין מיט צו וויטע צילן
טוליע איך זיך צו דעם אַצינד: צו אַן איינציק צאַרטער שעה.

פֿון ליבע האָב איך זעלטן, זעלטן ווען געזונגען.
צי זינג איך איצט?—
דו ווייסט. איך דאַרף קיין ענטפֿער דיר נישט געבן.
כיזאָג בלויז איינס:
סיפֿיבערט העל מיט דיר מיין הינט.
און גוט איז מיר און ביטער-ויס
אַ פֿיבערדיקער שפּאַנען דורכן לעבן.

פֿון יענעם טאָל

בלאָער הימל,
פֿייגל-שמעטער,
ענדלאָז-כוואַליענדיקע גאַלדיקייט פֿון ווייץ,
דער קייזער-שטראָז דער גראָער
איבער גרינע היגלען קלעטערט,
אומעטיקע שניטער-לידער
נאָגן מיט אַ שווערן, מיט אַ באַנגן רייץ.

אַ קאַסע בליצט
אין בלאָ-געטופטער קאַניעשינע;
אַ ברוינע פֿויערטע;
אַ פֿליוזשיק;
אַ פֿאַרדייווערט פֿערד.
אַ רייטער יאַגט;
אין ווינט—אַ שטרויענע טשופרינע;
אַ בענקשאַפֿט שלאָגט, אַ צייטיקע,
פֿון זאַנגען,
פֿון דער דופֿטנדיקער ערד.

אין פֿלאַכן טאָל—
דאָס שטעטל, האַראָדענקע.
די בידנעקייט
מיט גאַלד פֿון זומער-זון באַשפּריצט.
דאָס טייכל—די טשערוואַנע—
ביים בית-עולם,
די בלאָע סקאַלעס בלויז געדענקען—
אין מצבות אין צעקרוימטע,
וויפֿל בלוט און וויפֿל טרערן
סיזיניען איינגעקריצט...

אויף סטרילשטשער וועג— די קאפליצע די קליינע ;
דער סאָביק-טיך, דאָס וועלדעלע ביים ראַנד ;
דער קאָשטשאַל-שפיץ ;
דער דאָך פֿון דער געמיינדע—
כאָטש נעם דאָס גאַנצע
און פֿאַרדעק עס
מיט אַ דלאַניע פֿון דער האַנט...
און העט— ביים שטעטל צוקאָפּנס—
צווישן סעדער,
ווי אַ פֿעסטונג,
דראַענדיק און שוואַרץ—
דאָרט, וווּ ס'גייען אום דעוֹשראַקענע, מיט היט אין הענט,
די בלאַפעס—
דאָרטן שטייט דער אַלטער, ליובאַמירסקישער פּאַלאַץ.

און טיף,
אין דעם געפֿלעכט פֿון געסלעך—
די גרויסע שול, דאָס בית-מדרש און די קלויז ;
דאָס שטעטעלע—
וואָס פֿון דער נאָענט
איז עס אַזוי איינגעהויקערט-העסלעך—
און פֿון דער ווייטנס
זעט עס אויס אַזוי נעט-געווירעט,
זעט עס אַזוי שיין-אידיליש אויס.

אין אַט-דעם פֿלאַכן טאַל
האָב איך מיין ערשטן חלום אויסגעשפּונען ;
ביי דער קאָפּליצע,
צום ערשטן מאָל
באָרירט אַ יונגפֿרויס ליפּ,
אין יענעם טאַל—

אין עכא אין דער אייביקייט אנטרונען—
איז מיין מאמען נאכגעגאנגען צום בית-עולם
מיין פארשטיקטער, קינדערישער בליפ...

געווען איז דאס אין אסיען-אווונטן אין לאנגע,
ווען איבער שטעטל— ווי א טיפע ים-נאכט—
איז די פֿינצטערניש געלעגן—
דעמאלט האט מיין פחד
אויסגעטרוימט א וויזיע
פֿון לאמטערנעס טויזנטער צעהאנגען—
פֿון א ליכטיקייט,
וואס זאל זיך שפיגלען
אין דער בלאטע פֿון די אסיענדיקע וועגן.

אין יענעם טאל— אין האראדענקע—
האב איך צום ערשטן מאל
געגארט
דעם סוד פֿון האריזאנט—
און אויב א קינד קאן האבן א ציל פֿאר בענקען,
האב איך געבענקט ביז קאלאמיי אזש—
און ווייטער
האב איך בענקען נישט געקאנט...

אין יענעם טאל
האב איך צום ערשטן מאל די פֿרייד באנומען;
צום ערשטן מאל
באנומען האב איך דארט דעם גרויל.
די פֿרייד—
ווען ס'איז מיין טאטע— אזא שטאלטנער—
פֿון אמעריקע געקומען!

די שרעק— מיט איין יאָר שפעטער—
ווען ס'האָט אַ קאָזאַק
אַנגעשטעלט אויף טאַטנס שטערן אַ פּיסטויל...

ס'האָט דער קאָזאַק דאָן מיין טאַטן נישט געשאָסן—
נאָר מיטן גרויל
האָט אויך דער ערשטער האָט
געטאָן אין האַרץ ביי מיר אַ שפרונג.
דערנאָך, ווען ס'איז אין יענעם טאַל
דאָס בלוט אין טייכן שוין געפלאָסן—
האָב איך אויפֿגעהערט אַ קינד צו זיין—
האָב איך אויפֿגעהערט צו טראַכטן יונג...

און קאַלאַמיי
האָט אויפֿגעהערט צו זיין דאָס ווייטסטע..
און די גרויסע שול איז אויך געוואָרן קליי
צו די האַריזאָנטן—
צו די וועגן, צו די שטויביקע, געקרייצטע-
האָט דער טויט אַ זעץ געטאָן אין שויבן
און מיט בלוט אין אויג באַפּוילן:
גיין!

און ווען דער טאַג פֿון צוריקקער איז געקומען
און די נאַקעטקייט פֿון קוימענס
האָט אַ שוואַרץ געטאָן אין אויג—
איז די בענקשאַפֿט שוין געווען פֿאַרטרוקנט אויפֿן גומען
און דאָס האַרץ דאָס יינגלשע
איז געווען שוין האַרבער רויג...

איז ווייט — ווי קאלאָמיי אַמאָל —
מיר איצט מיין האַראָדענקע
און דאָס, וואָס איז פֿאַרבליבן נאָך,
איז שאַטנדיק און בלאַס.
נאָר פֿאַרנעפלט ווי עס איז,
וועל איך עס שוין געדענקן —
די באַנגיקייט פֿון ווייטע פֿעלדער,
מיין ערשטע פֿרייד,
די קאַפּליצע,
דעם ערשטן אויפֿציטער פֿון האַס...

טראַכט איך איצט
פֿון יענעם טאָל דעם פֿלאַכן —
ווייטע, שווערע, פֿרעמדע טעג.
נאָר וועלן וואָלט איך נאָך אַמאָל
מיט אַ שטילן גרוס
מיין טאַטנס טיר פֿאַרמאַכן...
און אַפֿשר
צו דער קאַפּליצע אַ וואַנדער טאָן
אויף סטריטשער וועג...

וועלן וואָלט איך נאָך אַמאָל
אַריינזאָפּן אין זיך
די ביטערקייט פֿון יענע נויטן,
די אַרעמקייט
צופֿוסנס פֿון דעם פֿירשטלעכן פּאַלאַץ,
דאָס לעבן דאָרט, דאָס ייִדישע,
פֿון דעקאָגראַם און לויטן —
דעם לעבן דאָרט
מיט הייסן אויג
פֿאַרקוקן דעם אין האַרץ.

א נאַכט אַזאַ

געווידמעט מיין פאָטער

איך געדענק אַ נאַכט אַזאַ,
אַ ווינטער-נאַכט מיט פֿראַסט און שניי,
מיט קאַנאָנען-בליץ, פֿאָדקאָווע-קלאַפּ
און ווייט-פֿאַרשטיקטן פחד-געשריי.

ס'האָט טויט אין אַט-דער נאַכט געשפּרייזט
איבער פֿעלדער, מיט בלוטיק-צעשטשערבעטער קאָסע.
פֿון ליבער וואַרעמע, וואָס ער האָט געשניטן,
האָט געקאָפּעט אַ רויטע, אַ וואַרעמע ראָסע.

אין שטוב ביי אונדז אַ דערשראָקענער קאַנעץ
האָט אין אַ ווינקל פֿאַרציטערט געברענט .
און מיט פֿאַנטאַסטישע שאַטן-געשפּענסטער
באַלעבט די פּוסטע, צעשפּריונגענע ווענט.

די מאַמע איז אַ בלייכע ביים טישל געזעסן
מיט בלאַ-ווייסן שטערן, די אויגן פֿאַרמאַכט ;
ביים קראַנקן-בעט פֿון מיין עלטערן ברודער
איז געשטאַנען דער טאַטע און פֿאַראומערט געטראַכט.

און מיר, די קינדער, ביי הרובע פֿאַרקילטער,
האַבן אַרויסגעהאַרכט צו דעם אומרו פֿון נאַכט.
ס'האָט געדרייט זיך דער ברודער אין בעט און געוואָרפֿן
און מאַדנע פֿון פֿיבער גערעדט און געלאַכט.

ס'האָבן הינט און שראָפּנעלן איבערן דערפֿל געוואָיעט
און בהמה-גערעוו האָט זיך געריסן פֿון שטאלן;
ביי יעדן ברום פֿון קאַנאַן האָבן שויבן געציטערט,
זינען שיעור נישט די ווענט איבער קעפּ איינגעפֿאַלן.

ביי יעדן ברום פֿון קאַנאַן האָבן זיך אויגן צעפּראַלט
און בלוט איז פֿאַרגליווערט געוואָרן. — —

און טויט אויפֿן פֿעלד האָט געשטשירעט די ציין
און פֿריילעך געשניטן זיין קאַרן.

כישטוי פֿאַר דיר

כישטוי פֿאַר דיר דעם קאַפּ געבויגן,
מיט אַ פּינלעך-שווערן, מיט אַ שולדיקן געמיט.
דער האַלדז— ווי מיט אַ שטריק פֿאַרצויגן,
עפעס בריען אַזוי פּריסיק-הייס די אויגן...
און איך ווייס נישט— זאָל איך רעדן,
צי אַ שוויגנדיקער ווענדן מיינע טריט...

זייט ביי זייט אַזוי פֿיל יאָרן דורכגעמאַסטן.
געוועזן טעג פֿון ווילדער, פֿרילינגדיקער פֿרייד.
ס'ליגן נאָך אויף אונדזער לעבן נישט קיין ראָסטן,
נאָר וואָס עס קאָן אַן אָפּשייד-רגע קאָסטן—
דאָס פֿילן מיר, דאָס ווייסן מיר...
דאָס קען מען נישט דערזאָגן מיט קיין רייד.

מענטשן זאָגן, אַז איך פֿלאַטער דורכן לעבן—
אַ פֿאַרביקער, אַ ווינטיקער; איך רו נישט— נאָר איך יאָג.
אמת איז: איך ציל נישט גלייך— איך טרעף נאָך אַקט דערנעבן—
כ'ווייס אָבער: כ'קאָן, כ'וועל נאָך עפעס געבן,
כאַטש שווער איז מיר מיט ווירעס מעסטן,
כאַטש ערגעצווו דערדינט מיר נישט מיין וואָג.

איך פֿלאַטער, יאָ, נאָר נישט מיט גרינגע פֿליגל.
מיין אומרו איז זיגזאַגיש, שטעכנדיק און האַרב.
מיין טיר איז אַ סאָלידע. לויז איז נאָר דער ריגל,
און מיין גרונטשטיין— נישט געלייגט פֿון ציגל...
דערפֿאַר בין איך אין לעבן דינעם
דער איינציק קרומער שטריך, דער איינציק טיפֿער גאַרב.

וויפֿל מאָל האָב איך געמיינט שוין— כ'בין פֿון זיך אַנטלאָפֿן.
נישט געמיינט אַפֿילו— בלויז געוואָלט...

און וווּ איך בין אַוועק— האָב איך זיך דאָרט געטראָפֿן;
איז דאָס לעבן מיט פֿאַר מיר און פֿאַר דער וועלט געבליבן אַפֿן
און פֿאַרן ווירבל, פֿאַר דער ווינטיקייט פֿון מיטע יאָרן—
כ'האָב ביז איצטער שוין אַ סך, אַ סך פֿאַר זיי באַצאָלט.

וויטל שווער און שלעכט און ביטער איז מיר וויסן:
כ'בין דאָס ווונדפֿלייך פֿון אַ נאָענט, אַזאַ נאָענט האַרץ!
ס'שניידט זיך איין ווי מעסערס אין געוויסן;
מען ווערט דערפֿון אַליין אַזוי צעריסן—
און מען בלאַנדזשעט אום אַ הילפֿלאָזער אין לאַבירינטן
פֿון מחשבות שאַטנדיקע, פֿון אַ נס— פֿון עפעס אומדערוואָרטס.

שטיי איך פֿאַר דיר איצט דעם קאָפּ געבויגן,
און ס'פרעסט אַ שולד-געפֿיל— עפעס מאַנט אַזוי און עפעס נאָגט.
איך ווייס— דו קוקסט אויף מיר נישט מיט קיין שנאה-אויגן—
כאָטש ס'דאַכט זיך מיר: כ'זע די ברעמען דינע קאַלט-פֿאַרצויגן,
פֿיל איך אָבער: מיר וועלן זיך נאָך חבריש באַגעגענען
און מיט שטילע ווערטער זיך דערזאָגן, וואָס מיר האָבן זיך ביז איצטער
נישט דערזאָגט.

דער וועג אַרויף

יאָרן, חדשים
און טעג— —
ס'אָ שווערער
אַ שווערער דער וועג.

יעדער טאָג איז אַ באַרג,
יעדע רגע אַ שטיין— —
נישט יעדער איז שטאַרק,
נישט יעדער קאָן גיין.

איינער ווערט מיד,
א צווייטן פֿעלט מוט,
נאָר דער, וואָס אים ברייט,
דער גייט שוין ביז בלוט.

יעדעס יאָר איז אַ גאָרן
און טרעפֿ אַלע טעג— —
גייט אַ רגע פֿאַרלאָרן,
יאָגט מען אָן זי אין וועג.

דער באַרג-גייער ווייס:
ס'איז ווייט ביז צום שפיץ—
ס'קאָן נעפל און ווינט,
ס'קאָן טייטן אַ בליץ.

איז נעמט ער נישט קריכן
אויף צופֿעליק גליק— —
ער באַנאָגלט די שיק,
פרוויט האַקנס און שטריק.

און קלעטערט ער שוין,
איז מיט פֿריידיקן גלי—
ער ווייס אַז זיין לויך
וועט קרוינען די מי.

דער אויפֿשטיג פֿון זון
פֿון נאַכטיקער נעסט
איז ווערט די סכנה,
איז ווערט דעם פֿאַרמעסט.

נאַכקלאַנג

ס'איז נאָך ניט אַנטשוויגן און נאָך ניט אַנטדרימלט
דער אומרו פֿון פֿרילינג,
פֿון יינגלשן טראַנס.
עס פֿיבערט אין בלוט נאָך דאָס פֿרעמד-אומבאַשטימטע,
עס נאָגט נאָך אַ בענקשאַפֿט אַ קרענקלעך-צעקרימטע
און ס'ציט נאָך—
עס ציט
צו ראַמאַנס.

ווי בין איך געוואָרן, ווי בין איך געוואַקסן,
ווי האָט זיך רעבעליש
צעברויזט מיין געמיט?
ביי ריח פֿון רויכוואַרג, אויף שטאַטישע סקווערן,
אַן לאַנדישע טויען, אַן שימער פֿון שטערן
האָט זיך צעבונדן,
האָט זיך צעפֿיבערט
מיין ליד.

נאָר ערגעץ אַמאָל— אין פֿאַרגאַנגענהייט וויטער—
אַ פֿרילינגדיק ווינטל
האָט אַ סטרונע צערירט...
און כ'קאַן ניט פֿאַרגעסן, און שווער איז דערשטיקן
אין בריאַזג פֿון מאַטאַרן, אין זשום פֿון פֿאַבריקן—
דער נאַכקלאַנג, דער צאַרטער
וויברירט...

איז אַ זיסע די בענקשאַפֿט—נאָר ביטער דאָס בענקען
מיט אומזין פֿון יינגל
און רייפֿקייט פֿון מאַן.
איך וואָרג מיין ירושה אין פֿויסטן פֿאַרקלעמטע,
איך קוק אויף מיין אומרו מיט אויגן פֿאַרשעמטע
און שלאָג זיך—
און רייס דעם בוריאַן.

אין אַ ווינטער-פֿאַרנאַכט

אין דרויסן יאָגט אַ האַרבער ווינט.
ס'איז ווינטערדיק און גראָ.
אין שטוב איז קאַלט.
די פֿענצטער זיינען פֿראַסט-פֿאַרהויכט.
איך טראַכט:
וואָס טו איך דאָ...

ס'איז ווייט מיין היים—די ריזן-שטאָט.
כ'טראַכט—און ס'איז מיר שווער.
איך בענק נאָך נאָענט-הייסן קרייז,
נאָך רויש
פֿון ברייטן סקווער.

די בענקשאַפֿט נאָגט—איך נעם אַ בוך—
די לידער זיינען ווייט.
איך לייען מיט אַ פֿרעמד געפֿיל—
אַ הייסן האַרץ-קלאַפֿ כ'זוך אין זיי,
כ'זוך אין זיי—מיין צייט.

די שורות זיינען מאַדנע-הויל—
די פֿערזן זיינען גלאַט.
ווי די שויבן—גראַ-פֿאַרהויכט—
די ווערטער קוקן קאַלט אויף מיר,
קוקט קאַלט אַיעדעס בלאַט.

ליד נאָך ליד— און מיט אַ דראָזש
איך האָב דאָס בוך פֿאַרמאַכט.
אין דרויסן יאָגט דער האַרבער ווינט.
כ'קוק אַרויס דורך טריבער שויב—
ס'וועט זיין אַ קאַלטע נאַכט.

דער ריט

1.

זינט יענעם טאָג,
זינט יענער שעה, ווען איך האָב דיך באַגעגנט—
די גוטע שעה;
די שעה, וואָס איז מיר אַזוי אַפֿט פֿאַרהאַסט!—
האַט אַ בענקשאַפֿט זיך מיר נאַכגעשלעפֿט
אויף אַלע מיניע וועגן:
אַ ליכטיק-גראַע, אַ שווערע, אַן אומעטיקע לאַסט.

אמת, האָסט ניט איין מאָל מיר מיט גאָלד באַהויכט די שעהען.
נאָר וויפֿל טעג האָט מיך דער פֿראַסט געטראָפֿן פֿון דיין גליק!
דו האָסט געגעבן, יאָ,—
און קריק אַרויסגעריסן דאָס געגעבענע מיט זשעדנע קלאַען
און מיט סם מיט ביטערן דאָט גאָלד באַשפרענקלט,
און צעבראַכן האָסטו אַלץ
און מיט רייד מיט גאַליקע צעריסן און צעפֿליקט.

אַ, איך ווייס:
דיר דאַכט זיך: ס'איז דיין גויל ניט קיין גרינגער.
איך ווייס:
דו האָסט דעם זעלבסטפֿיין ליב כמעט ווי זיך אַליין.
דו ווינסט אויף יעדן מינדסטן שניט,
אויף יעדן קלעם אין פֿינגער,
און טייטשסט אַריין אַזוי פֿיל אומעט,
אַזוי פֿיל טיפֿקייט
אין דיין איינזאַמען, דיין טרוקענעם געוויין.

דערפֿאַר האָסטו דאָס רעכט פֿאַר זיך גענומען
מיט עסיקדיקן גיפֿט
פֿאַרדעקן זי, די קאַרגע זיסקייט פֿון דיין געבן, פֿון דיין דנאָ.
דו ביסט מיט זיך און זיך אַזוי פֿאַרנומען!
נאָר איך האָב דיך באַגעגנט
אין דיין בעסטער,
אין דיין אויפֿגעשטראַלטסטער,
אין דער גוטער—דער פֿאַרהאַסטער שעה!

און ענג און ענגער
איז מיין קנופֿ צו דיר געוואָרן—
ווי אַ שווערער כישוף-האַמער וואָלט אַריינגעהאַמערט
אין מיין האַרץ אַ ניט.

דיין סם האָט אויפֿגעפֿרעסן,
האַט צעגריזשעט מיטנע יאָרן—
נאָר פֿון דיין צווייִקייט די קאַרגע זיסקייט
האַט ווי מיט קייטן מיך צו דיר פֿאַרשמידט.

איז אַ בלוטיקער
דער ריס איצט אין מיין לעבן.
נאָר קומען, קומען האָט דער ריס געמוזט.
אַ מענטש איז אויסגעוועבט
פֿון טויזנטער געוועבן—
אַ זעענדיקער בין איך בלינד געווען,
און דאָס, וואָס איך האָב וויסן ניט געוואָלט,
ווייס איך, אַז שטענדיק האָב איך עס געוויסט.

וועל איך די שעה, די לויטערע,
די שעה וועל איך געדענקען.
נאָר אויסטאָן פֿון זיך וועל איך מוזן
די בענקשאַפֿט—די שווערע, די אומעטיקע לאַסט

אין דיין אייגן גיפֿט
וועל איך דיין צווייקע געשטאלט דערטרינקען.
בליטבן זאל דאָס העלע בלויוז—
און גאַרניט, גאַרניט, וואָס איז מיר אַצינדערט נאָך פֿאַרהאַסט.

נו, גוט, איך ווייס: איך וואָב פֿאַרלאָרן;
איך האָב געבלאָנדזשעט אויף אַ פֿרעמדער ערד.
כ׳האָב באַצאָלט מיט האַרבע יאָרן.
כ׳וועל ניט זאָגן: ס׳איז באַשערט...

אַ מיראַזש האָט מיך געצויגן,—
אַ מיראַזש און גאַרניט מער.—
נאָר פֿאַרמאַכט האָב איך די אויגן
און זיך קריק ניט אומגעקערט.

געלאָזן הינטער זיך אויף וועגן
אַלץ, וואָס איז געוועזן איך—
אַפֿשר ניט קיין גרויס פֿאַרמעגן,
אַ בינטל, אפֿשר, אינגעבונדן אין אַ היימיש-אַלטער ציך;

נאָר ס׳איז מיניס געווען וואָס בינטל,
מיניס דאָרט יעדעס אַלטע העמד—
אָוועקגעוואָרפֿן און פֿאַרפֿאַלן!
כ׳בין זיך אליין געוואָרן פֿרעמד.

ס׳האָט אַ קאַלטע זון געבלענדט מיך,
ס׳האָט אַן אויג אַ קאַלטע געבלענדט.
כ׳בין געגאַנגען ווי אַ שיכור
מיט פֿאַרויסגעשטרעקטע הענט;

מיט אַ בענקשאַפֿט אַזאַ ווילדער,
מיט אַ שרפֿה אינעם בלוט;
ס'האַט אַ יערער קלאַפֿ פֿון פּולסן
מיך געטריבן, ווי אַ קנוט.

כ'האַב געהעשעט, אַ פֿאַרשמאַכטער,
כ'האַב פֿון פֿיבער הייס גערעדט;
כ'האַב גערעוועט און געשאַלטן—
און געלאָפֿן אין געוועט

איבער הרודע-האַרטע יאַרן,
איבער דערנער-שאַרפֿע טעג—
ביז איך בין אוועקגעפֿאַלן
אויף דעם פֿרעמדן, קאַלטן וועג.

דער אַרום געווען איז פֿינצטער—
פֿינצטערער די נאַכט אין זיך!—
עפעס גראַבלט אינעם האַרצן
ס'איז דער טויט! דאָס רופֿט ער מיך!

מיד בין איך און איך וויל רוען...
אויסגעלאָשן...אומבאַשיצט...
כ'וועל אים לאָזן... זאָל ער נעמען...
ניין, איך וויל ניט... ניין, ניט איצט...

און איך עפֿן אויף די אויגן:
ס'איז אַ וועלט נאָך אַלץ פֿאַראַן!
יאַ, איך מוז נאָך און איך קאָן נאָך
און אין וויל נאָך גיין אין שפּאַן.

מיט דעם גאַנצן הייסן לעבן
און זיין שווערן נויט-באַגאַזש;
כיוויל דאָס פֿיבער מינסט פֿאַרלעשן,
כיוויל פֿאַרמעקן דעם מיראַזש;

כיוויל אַליין זיך קריק געפֿינען
דאָרט, וווּ ס'איז מיין זיים, מיין ערד...
כיוועל זיך דאָרט אויפֿסני פֿאַרפֿלאַנצן—
ווויל אַזוי איז מיר באַשערט.

היימלאָזע קינדער

אַלט-קלוגע אויגן,
פֿאַרוואַרלאָזטע קעפּ,
צעוואַרפֿן, פֿאַרפלאַנטערט
אין גאַסן-געוועב.

היימלאָזע קינדער,
צעזייטע אויף סקווערן,
ברוק-געוויקסן,
פֿון פֿאַרשאַלטענע מאַמעס
באַגאַסן מיט טרערן.

היימלאָזע קינדער,
אונטער פּלויטן פֿאַרלוירן,
אונטער שטיגן צעדרייטע,
גייען אויף
אויף טרוקענע
אַספּאַלטישע בייטן;
וואַקסן זיי קרומע,
וואַקסן זיי שיפֿע,
דערוויילע נאָך שטומע
אויף גאַסן צעגליטע;
וואַקסן—און בלייבן
אויף אייביק
צעברייטע.

היימלאָזע קינדער
מיט פֿאַרשוויגענע ווונטשן,
קיינמאָל געשטילטע;
טונקעלער צוזאָג
אויף תּפֿיסות פֿאַרפֿולטע!
און אפֿשר אַ צוזאָג
אויף ליכטיקע צייטן
גייט אויף
מיט זיי
אויף אַספּאַלטישע בייטן.

האַרבסט

סיאיז האַרבסט פֿאַר מיר
נישט בלויז אַ שפּיל
פֿון גליענדיקע פֿאַרבן,
נישט בלויז פּראָלאַג פֿון גיגאַנטישן שטאַרבן.
האַרבסט פֿאַר מיר —
איז אַנזאָג אויף נאַסע, ברודיקע טעג;
טעג אָן אַרבעט,
טעג פֿון שטיין אויף זעקסטע עוועניו-ראָגן
און זיך שלאָגן מיט אומעט
פֿון פֿאַרלויירענע שעהען

מיינט האַרבסט פֿאַר מיר:
שישטייט האַרט ביי דער טיר
אַ לאַנגער ווינטער,
מיט צווינטער-שטילקייט אין וואַרשטאַטן:
מיינט — זמן פֿון וואַרטן.
וואַרטן מיט צעצונדענע בליקן,
מיט קליידער פֿון רעגן צעווייקטע,
ביי פֿאַרשלאָסענע פֿאַבריקן.

איז האַרבסט פֿאַר מיר
נישט שפּיל בלויז
פֿון רויט-גאַלדענע קאַלירן.
האַרבסט פֿאַר מיר
איז קלאַפּ
אין טויט פֿאַרהאַסטע טירן!
איז נאַכגיין,
אַ דערשלאָגענער און מידער,
אין די טריט
פֿון אַרבעטסלאָזע ברידער!

האַרבסט—

פֿאַר מיר

איז אָנזאָג אויף נאַסע, ברודיקע טעג,

טעג אָן ארבעט,

טעג פֿון שטיין אויף זעקסטע עוועניו-ראָגן

און זיך שלאָגן מיט אומעט

פֿון פֿאַרלאָרענע שעזען.

ביי דער מאַשין

באַלד הורקענדיק,
באַלד גלאַטיק-דין,
גראַגערט, זשומעט די מאַשין.
היין און קריק די נאָדל שנעל—
שוואַרצע פֿאַדעם העפֿט די פֿעל.
הענט פֿאַרהאַריקט, רעדל בלאַנק—
וועמען אַרט דאָ פעלץ-געשטאַנק...
וועמען אַרט דאָ שווייס און ברוד—
האַסטו אַרבעט—
איז דיר גוט.

נישט דו טראַכסט
און נישט דו רעדסט—
נאָר געשאַסן, נאָר געזעצט!
נאָך אַ צינגל, נאָך אַ פֿעל...
"נאָך נישט פֿאַרטיק—וואַטאַהעל!!"

טיף אין בלוט—אַ ריס, אַ בריי;
טוען הענט זיך אַ צעפֿלי;
טוט זיך מאַטאָר אַ צעברום
און די ליפֿן—שטום.
נאָר געשאַסן, נאָר געזעצט—
נישט דו ענטפֿערסט,
נישט דו רעדסט.
נאָך אַ נאָט
און נאָך אַ צאַק
און די נאָדל פּלוצים—קנאַק!

מיט די ציין— אַ קריץ, אַ שטשיר,
 געכאַפּט אין האַנט דעם שרויפֿנציער,
 שנעל דאָם שרייפֿל אויפֿגעדרייט—
 טראַכסט— ס'איז עפעס נישט גענייט...
 כאַפּסט אויף זייגער שנעל אַ קוק:
 נישט געמאַכט אים היינט גענוג.
 "מיסטער הוירש!— אַ נאָדל, פּליז!"
 און דערווייל— אַ שטרעק די פֿיס
 געכאַפּט אַ בליק צום "קאָטער"—טיש
 און מיט האַנט דעם שווייס אַ וויש.
 "האַקסט די נידלס— טאָסטע, נו"—
 ברענגט דער באַס אַ נאָדל צו—
 "היינט די פֿערטע"— שרייט ער ביז—
 "ס'ט האַבן, באַי, אַ גוטע קייס!"

פֿלינק די נאָדל איינגעשרויפֿט—
 ברומט דער מאַטאַר שוין און לויפֿט.
 הין און קריק די נאָדל שנעל—
 שוואַרצע פֿאַדעם העפֿט די פֿעל.
 הענט פֿאַרהאַריקט, רעזל בלאַנק—
 וועמען אַרט דאָ פעלץ-געשטאַנק,
 וועמען אַרט דאָ ברוד און היץ—
 בלויז מאַשין, בלויז רעזל-קריץ,
 בלויז די פֿעל און בלויז די נעט—
 בלויז נישט זיין אַ רגע שפעט.
 — וויפֿיל מאַנטלען? —
 — פֿרעג נישט, שיס! —
 ביז עס טוט אין האַרץ אַ ריס,
 ביז עס טוט אַ פּלאַץ דער "סטראַפּ"—
 די געדולד— פֿון מענטש אין שאַפּ—
 און די נויט— דער שטאַרקסטער באַס—
 טוט פֿון מויל אַ ריס דעם שלאָס:

בלייבן די מאַשינען שטיל,
ס'ליגן פֿעל אויף טיש און דיל,
ס'שפּאַנט דער באָס אַרום אין כּעס
און ער האַרכט אַראָפּ אין גאַס.
ער איז בלייך, דער באָס, ער שווייגט.
— מיסטער הוירש, וואָסי?
— מען סטרייקט...

דאָס לעבן — — יאָ!

ניין,
ס'איז מיטן האַרץ ניט קיין זאָרגלאַזער פּוֹיגל,
וואָס פּלאַטערט און יובלט מיט לידער
אין קלאַר-בלויע לופֿטיקע ווייטן.
נאָר כּיבין אויך ניט פֿון יענע,
וואָס זאָגן,
אַז די וועלט
וועט שוין קיין מאָל ניט טויגן,
אַז דער מערדער — דער קין אין מענטשן —
קאָן ניט
און וועט זיך ניט בייטן.

כּוועל קיין מאָל ניט זאָגן ווי זיי —
פֿון תּכּריכים די אייביקע וועבער —
אַז פֿון לעבן דער לעצטער סך-הכל
איז טרויער, איז אָפּגאַנג, איז שטאַרבן.
זיי זענען צו שוואַרץ פֿאַר מיין האַרץ,
זיי זענען פֿון פֿרייד
די באַגרעבער,
זיי זעען די פֿינצטערסטע סטעזשקעס,
זיי זעען די טונקלסטע פֿאַרבן.

יאָ, איך קען אויך דעם טרויער —
ער איז קיין מאָל געוועזן מיר פֿרעמד —
ער איז אין זון-ליכט אין העלן פֿון לעבן
דער אומפֿאַרמיידלעכער, שטענדיקער שאַטן,
נאָר ער האַלט מיטן געמיט ניט אין קייטן,
ער האַלט מיך ניט אייביק פֿאַרקלעמט,
און ער האָט מיט זיין שטיוול דאָס האַרץ מיננס
אויף בית-עלמין-שטויב ניט צעטראָטן.

ווייל וואָס קאָן זיין פֿון אומקום—
פֿון גאַרניט—פּוסטער נאָך און האַרבּער?
און וואָס קאָן זיין נאָך טויטער,
ווי דעם פֿונק פֿון לעבן טייטן אין זיך אַליין?
און וואָס, וואָס קאָן זיין נאָך בעסער
פֿאַר די צעשטערער, פֿאַר די וועלט-פֿאַרדאַרבער,
ווי די האַפֿענונגלאָזיקייט, דער גליווער פֿון געליימטקייט
פֿון יענע, וואָס זאָגן צו דעם לעבן—ניין!

פֿלאַטער איך ניט יובלדיק
אין די לופֿטיקע, די בלאַע ווייטן.
מיין האַרץ איז צו דער האַרטער ערד,
צו דעם אומעט און דער פֿרייד פֿון מענטש פֿאַרשמידט.
און דער מענטש איז ניט קיין קיין!
עס באַנניט זיך די וועלט און וועט אין גאַנצן זיך בניטן!
און ניט דער טויט וועט אויסלייזן פֿון טרויער,
און ניט דער קאַלטער רידל-שאַרף פֿון דעם באַגרעבערישן ליד.

שפאָניש וויגליד

שלאָף מיין קינד, מיין זון, מיין שיינער,
סיפּאַלט די נאַכט שוין צו.
סיפּלאָפּט דיין טאַטע אויך שוין, קינד מיניס—
איביק איז זיין רו.

ער, דיין טאַטע, איז געפּאַלן
קעגן נאַכט—מיין קינד;
דאָרט, וווּ ס'איז זיין בלוט געפּלאָסן,
האָט געוויינט דער ווינט.

דאָרט, וווּ ס'איז זיין בלוט געפּלאָסן,
פּאַשען נישט קיין שאַף—
אויף דעם פּעלד דאָרט ראָבן שרייען—
שלאָף-זשע, קינד מיניס, שלאָף.

ס'איז דאָס ליכט אין שטוב פּאַרלאָשן—
ברענט דיין מאַמעס בליק—
שלאָף, זי וועט אַ ליד דיר זינגען,
וואָכן בני דיין וויג.

שווער און פּינצטער איז דער הימל—
נאָר דיין מאַמע וואָכט:
בייזע פּייגל, קינד מיניס, רויען
איבער אונדזער דאָך.

בייזע, ווילדע פּייגל, קינד מיניס,
מיט אַ וויסט געשריי—
און זיי וואַרפֿן פּלאַם אויף שטיבער:
ס'פּליט דער טויט אין זיי.

יענע ביזע פייגל שלאָגן,
היטן אונדז פֿון שרעק,
מיט פֿיל טויזנט טאַטעס, קינד מיניס,
דיין טאַטע ז'אויך אַוועק.

שלאָפֿט ער איצט שוין אויכעט, קינד מיניס—
אייביק איז זיין רו—
מאַנען חשבון, זון מיין שיינער,
פֿאַר זיין בלוט וועסטו!

אַן אַרבעטלאַזער

שלאַפּלאַזע

ציען זיך לאַנגע ווינטער-נעכט.
פֿון וואַנען אַזאַ אומרו אין געהירן?
נערוון צוקן אין צעשפיזלטן געפֿעכט:
צעפּאַלאַשעטע געדאַנקען
קרייצן זיך און גאַלאַפּירן.

פֿאַר מיין פֿענצטער קנאַקט די קעלט.
פֿראַסט קלעפט האַרט אויף מיין געלעגער.
דורך אַ וואַלקן-ריס אַ העלער שטערן קוועלט.
מיט אומעט-קלאַנג מיט הוילן
פֿאַלן שעהען נאַכטיקע פֿון טורעם-זייגער.

כּיהער: פֿון שטאַט דאָס זיזיעריקע כּריפען;
די הויכבאַן רוישט איבער גאַס פֿון "וואַגאַבונדן";
דורך דינער וואַנט— אַן איינגעהאַלטן כּליפען,
און ס'שלייכט די נאַכט אויף דריבנע טריט
פֿון קאַלטע גרויזאַמע סעקונדן.

אויפֿשטיין וועל איך מאַרגן שפעט.
כּיוויס— איך האָב זיך נישט צו וואָס צו איילן...
איינגעקנוילט אין שמאַלקייט פֿון מיין בעט—
קעגן זיך אַליין
וועל איך די אַרבעט-אַפּגעוויינטע פֿויסטן ביילן.
מיטאַג-צייט וועל איך זיך פֿאַרפֿלאַנצן ביים ווינט-געבייטשטן ראָאָ
און "פֿאַרברענגען" דאָרט מיט מיינע גוטע ברידער—
אַפֿשר וועט דאָס זיין מיין גוטער טאָג...
און טאָמער נישט— איז מאַרגן... מאַרגן...
ס'איז אַ ראָג, וואָס שטענדיק קומט מען צו אים ווידער...

ביינאכט, אין שטומער פיין,
צעבייס איך ווידער מיינע ליפן
און הער: ס'פאלן פֿונעם טורעם-זייגער
שעהען... הוילע קלאַנגען.
דורך דינער וואַנט— אַן איינגעהאַלטן כליפען,
און איך— אַ טייך אַן אויפֿגעשוואַלענער ביז איבערגיין—
האַלט דעם אויסברוך אין מיין פֿויסט געפֿאַנגען.

אין איינזאמע רגעס

כיהאב פיינט מיין הארץ אין זיך—
דאָס ווילדע-יינגל—
כיהאב פיינט אין זיך דאָס ברויזיקע געמיט.
ווי טיף איך בענק צו מאָל
נאָך יענער שטילער גבורה—
דער פאַרזוניקייט פֿון טאַלן,
מיט בערג אַרומגערינגלטע, מיט אייביקן גראַניט...

איך קען זי נישט, די רו פֿון יענע גרונטן—
קאָן זיין, אַז כיהאָב זי קיין מאָל נישט געזוכט.
מען זאָגט:

די ערד איז דאָרטן פֿעט און זאַפֿטיק,
און לאַזט אַ רעגן זיך פֿון בערג אַרונטער—
ווערט די רויקייט נאָך העלער,
צייטיקט זיך נאָך גאַלדענער די פֿרוכט...

איז גוט זיי אפֿשר, יענע מענטשן,
מיט הערצער איינגעשמידטע אין אַ פֿעלדזן-ראָם.
נאָר איך האָב נאָך פֿון יענע קאַלטע בעכערס נישט געטרונקען:
פֿון מיין געמיט
עס צינגלט נאָך,
עס ריטט זיך נאָך דער אומגעצוימטער פֿלאַם.

טרעפֿט—מען שוילט זיך אויס אַ מאָל
פֿון אַלע שלייערס,
וואָס עס האָט דער מענטש שוין צוגעוווינט
צו טראָגן זיי אויף זיך;
פֿון פנים פֿאַלט אַ מאַסקע נאָך אַ מאַסקע—
און פֿרעמד און קיל מען טוט אַ פֿרעג:
איך?!

און ס'טוט אין שפעטער נאָכט
אין האַנט דער פּאַפּיראַס אַ ציטער ;
דאָס אויג ווערט הייס ;
עס טוט די ליפּ אַ צוק...
אַ רגע בלויז מיט אינוואַמקייט—
דעם קאַלטן שפיגל—
און אַראָפּגעלאָזט די וויעס—
און אויף גלאָז אַ הויך :
— גענוג !

נאָר גוט איז, גוט אַ מאָל
זיך אַפּוואַשן פֿון אַלע גרימען,
און ס'רויע האַרץ
אַ נעם טאָן אויפֿן שפיץ פֿון אַ לאַנצעט.
אַ רגע בלויז—
ווי שנעל די יאָרן רינען!—
אַ רגע בלויז—
און באַלד, אַט באַלד וועט ווערן שפעט...

ס'איז שווער

אויף שליפן מיניע זילבערט שוין פֿאַרדעכטיק וווּ אַ האָר.
ס'קלעמט די נויט: ס'שטויסן, ס'רופֿן פֿליכטן.
ס'איז יעדע פֿליכט— אַ פֿליכט, פֿאַרוואַר!
נאָר יעדער טאָג אַ ברוכשטיק איז,
אַ ברוכשטיק פֿון אַן איינט, וואָס לאָזט זיך נישט פֿאַרריכטן...

ווי טייכן בורענדיקע אין ז'ער טיף,
פֿליסן מיינע טעג און וואָכן.
מיט יעדן טאָג— געלייטערטער ווערט מיין באַגריף:
און יעדן טאָג— ווי מאַדנע ס'קלינגט—
איך ווער אַלץ מער צעבראַכן.

די שאַפּ דריקט שווער, דריקט האַרט, דריקט קאַלט,
ס'האַרץ בלויז בלייבט צעצונדן.
כ'בין פֿון די וואָס רופֿן: האַלט!
וואָס וואַרפֿן זיך אַריין אין שלאַכט—
און שלאַכטן לאָזן ווונדן...

ס'איז שווער צו גיין מיט ליד און ביקס
און שלעפּן נאָך אַ וואָגן.
ס'בלייבט דאָס וואַרט אין האַרץ דערשטיקט
און ס'לאָזט דער אָפּגעהאַקטער קלאַנג
פֿון ליד זיך נישט דעריאָגן.

אַ טאָג פֿון מי— דער אָוונט קומט
מיט בלי אין קאַפּ, אין גלידער.
טיף אין בלוט— עס מאַנט, עס ברומט...
די מירקייט פֿרעסט די וואַכע געכט—
און גריזשעט אויף די לידער.

פֿאַרײַער בײַ דער אַרבעט

צערעוועט זיך אין שאַפּ דער זײַגער,
נאָך אַן אײַנזאַם אויסגעטיקטער נאַכט;
קלינגט ווי אַ זעג אַ טעמפע,
טרוקן-כריפענדיק זײַן אַכט!

וואַרפֿט זיך יעדער אויף זײַן אַרבעט,
כאַפט מען מעסער און פּײַנצעט,
קלאַפט מען זשאַווערדיקע טשוועקלעך,
שפּאַנט מען פֿעל אויף נאַגל-ברעט.

ווערן מײַנע הענט בײַ דער מאַשין
צוויי דעספּאַטן, צוויי באַצווינגער;
דערמאַנען מיך אין גוט-מושטירטע זעלנער
דעמאָלט מײַנע פֿלינקע פֿינגער.

ווערן מײַנע הענט בײַ דער מאַשין
צוויי עלעקטרישע פֿליגל;
ווערט מײַן רוקן ווי אַ מולטער
און עס ווערט מײַן גוף אַ וויגל.

פרעס איך שווער אויף אײַזערנע טרעטערס
ציטערן אונטער פֿאַרטעך מײַנע קניעס;
פֿאַלן צו אויף קורצע רגעס
מײַנע אָנגעשטויבטע, מידע ווײַעס.

ווערן מיט די שעהען מײַנע אויגן
צוויי טײַכן אָנגעהויכט מיט רײַטן נעפל;
פֿלײַען הײַן און הער ווי שיפֿלעך
מײַנע ווילדע אויגן-עפל.

רײסט דורך פֿענצטער זיך אַרײַן אַ ווינטל,
פֿלײען פֿון געזימסן האָר, ווי היישעריקן,
לײגן זיי זיך בײַסנדיק אויף פנים,
גראַבלען זיי אין האַלדז און שטיקן.

זאַפט אײַן מאַשין אין זיך מיין יעדן אבר,
בלויז די הענט באַוועגן זיך ווי פֿליגל.
באַפֿאַלן מיך צעבונטעוועטע לידער—
לידער— ווי די הייסע ציגל!

זינג איך מיט פֿאַרמאַכטע ליפֿן,
זינג מיט גאַרגל צוגעשפּיליעט:
זינען מינע לידער רויטע קרעלן
אויף צעגליטע אַדערן געסילעט.

זינען מינע לידער רויטע קרעלן,
וואַלט איך וועלן זיי אין מיטן שאַפֿ צעזייען:
זאַל זיך יעדער מיט זיי צירן,
זאַל זיך יעדער מיט זיי פֿרייען.

וואַלט איך וועלן אויפֿן קול זיך דאָ צעשרייען,
ווי עס שרײַען די עלעקטרישע מאַטאַרן;
ווי זיי וואַלט איך געוואַלט מיט פֿונקען שפּריצן
און אויסרעווען אין שאַפֿ מיין הייזעריקן צאַרן.

פֿרילינג אונטער דער בריק

אונטער דער בריק.
אונטער דער בריק.
אונטער דער שטאָטישער,
שטיינערנער בריק—
אויבן די טראַמען—
אַהין און צוריק.
רעדער אויף רעלסן—
קליק, קליק, קליק,
אַהין און צוריק,
אַהין און צוריק.

און אונטער דער בריק,
אונטער דער בריק,
אונטער דער שטאָטישער,
שטיינערנער בריק—
מענטשן
מיט אַדערן— טרוקענע שטריק.
מענטשן
אונטער דער בריק!

יעדן אַן אָפטייל,
יעדן אַ שטיק
פֿינצטערן חלק
אונטער דער בריק,
אונטער דער בריק!

געלאַטעטע טירן,
אויף לופטיקע שוועלן,
קוימענס, געשטיקלט פֿון ראַסטיקן בלעך,
זשיפען מיט בלאַס-בלאַען,

גוססן דעך,
שטעקן די רויכיקע צונגען אַרויס—
אויס—אויס—!
מיר לעשן זיך דאָ אויס,
ווי לעצטער זייגער-טיק—
אונטער דער בריק.
אונטער דער בריק.
אונטער דער שטאַטישער,
שטיינערנער בריק!

אונטער דער בריק!
און אויבן—
די טראַמען
אַהין און צוריק.
אַהין און צוריק.
רעדער אויף רעלסן—
קליק, קליק, קליק.
אַהין און צוריק:
אויטאָס און פֿורן
מיט סחורות געפֿאַקט!—
און אונטן:
אַ פֿרילינג-צעפֿאַרעטער טראַקט.
און אונטן—
בערגלעך, הורבעס מיסט
האַבן ליכטיקן פֿרילינג
מיט אַווער באַגריסט:
האַבן פֿאַרהויבן די פֿאַלעס
פֿון שניי און פֿון פֿראַסט—
און באַהאַלטענע ריחות
אויף ווינטן צעלאָזט;
אויף וואַרעמע כוואַליעס
עיפּוש צעשיקט—

אונטער דער בריק,
אונטער דער בריק,
אונטער דער שטאָטישער,
שטיינערנער בריק.

אונטער דער בריק!
און ווייטער—
דעכער און הייזער
אין שליערס פֿון רוך;
הימל-קראַצער
אין לופטיקער הייך;
קופּאָלן, וואָס בליצן,
ווי גאַלדענער שטויב—
ליכטיקע עדות
פֿון מאָרד און פֿון רויב,
ליכטיקע עדות
פֿון געגנבעטן גליק
ביי די,
וואָס הויזן דאָרט
אונטער דער בריק.
אונטער דער בריק.
אונטער דער שטאָטישער,
שטיינערנער בריק!

ס'איז פֿרילינג!
ס'איז פֿרילינג!
ס'איז זיס און ס'איז גוט!
אַ בענקשאַפֿט,
אַן אומרו,
אַ ברויזן אין בלוט,
עס וועקט זיך דער מענטש
און עס וועקט זיך די ערד.

קנאַספּן און גראָזן—
עס וואַקסט און עס ווערט!
די זון האָט פֿאַר אַלע
אַ שמייכל, אַ בליק—
נאָר נישט פֿאַר די מענטשן
אונטער דער בריק.
אונטער דער בריק.
אונטער דער שטאַטישער,
שטיינערנער בריק:

יעדן אַן אָפּטייל,
יעדן אַ שטיק
פֿינצטערן חלק
אונטער דער בריק.

אונטער דער בריק!
און אויבן—
מען הערט נישט
פֿון רעדער אויף רעלסן דעם קליק,
עס לויפֿן די טראַמען נישט
היין און צוריק.
נאָר עפעס דאָרט אויבן—
אַ קראַך נאָך אַ קראַך,
ווי טויזנטער האַמער-קלעפּ איבער אַ דאָך;
ווי טויזנטער פֿיס
אין ברויזיקן טאַקט.
און מענטשן פֿון לעכער—
אַרויס אויפֿן טראַקט!
און מענטשן
מיט אַדערן— טרוקענע שטריק, —
קוקן אַרויף,
אַרויף אויף דער בריק:

פֿאַנען און קעפּ
און שטורמישע לידער,
מען ווינקט און מען רופֿט:
אַרויף צו אונז,
ברידער!

סיאיז פֿרילינג!
סיאיז פֿרילינג
און שוימיק דאָס בלוט!
אַראָפּ פֿון די טראַקטן!
אַוועק פֿונעם ברוד!
אַרויס פֿון די לעכער!
אַרויף אויף דער בריק!
און קיין מאָל שוין מער נישט
אַרונטער צוריק!
און קיין מאָל
שוין מער נישט געבויט זיך אַ שטוב—
אונטערן לעבן—
אַ פֿינצטערע גרוב.
קיין מאָל שוין מער נישט
אונטער דער בריק.
אונטער דער שטאַטישער,
שטייערנער בריק—
קיין מאָל
שוין מער נישט,
קיין מאָל צוריק!

עס מאַנט מיין וועג

די מוטנע, די פאַרנע, די זיסלעכע טעג;
דער חלום-פאַרשלייערטער וואַנדער—
מיך ציט ער נישט מער, דער ראַמאַנטישער וועג
צום שוויסיקן, הייסן באַנאַדער...

איך בין שוין פֿון יונגוואַלד, פֿון דעמער אַרויס,
פֿון פֿליסטער, פֿון באַנגיקייט צאַרטער,
איך לעב אין אַ וועלט, וואָס ווירבלט און ברויזט,
וואָס ווייעט מיט ניכטערקייט האַרטער.

איך פֿיל שוין די שווערקייט פֿון זומער אין זיך—
עס הענגען שוין פֿולע די זאַנגען—
אויף וועג מיניעם מאַנען איצט האַרטע צוויי שיך—
געגאַנגען... געגאַנגען... געגאַנגען!

וויל איך—אַפֿילו אין ליד מיניעם זאָל
געפאַנצערט מיט שטאַל זיין מיין בענקען,
אַפֿילו אין זיסטן עקסטאַז זאָל מיין קול
נישט אין זומפיקער ווייכקייט זיך טרינקען.

דער קאַמפּאַס—מיין טראַכטן—קיל אין מיין האַנט,
האַט דעם כישוף פֿון יונגוואַלד צעבראַכן—
וויל איך נישט מער יענעם פאַרנעם באַנאַנד,
דאָס פֿאַרזינקען אין וואַרעמע מאַכן...

פֿון שיכורן בלאַנדזשען—איך קען שוין צו לאַנג
דעם גאַנצן, דעם לעצטן סך-זיכל...
כִּיבין מיד שוין פֿון נעפל-פֿאַרשלייערטן גאַנג,
בין מיד שוין פֿון שלאַבער און וואַקל.

גיב מיר דעם קלאָרן, דעם שנייִקן באַרג,
דעם פֿראַסטיקן אָטעם פֿון וויכער —
וועל איך גיין קעגן ווינט מיט פֿאַרעקשנטן קאַרק,
וועל איך ציל-באַוווסט שפּאַנען און זיכער.

וועל איך זיך באַוואַפֿענען מיט שטעקן און שטריק,
דעם רוקזאַק אויף פלייצע פֿאַרוואַרפֿן —
און כּוועל שוין די אויגן נישט ווענדן צוריק;
כּוועל יעדן חוש פֿאַר מיין וואַנדער-וועג שאַרפֿן.

איך וויל, אַז מיין זומער צום האַרבסט וועט דערגיין,
זאָלן ליגן אין גאַרבן די זאַנגען.
צי צווייַק מיין וועג איז, צי גיי איך אַליין —
די שיך מינע מאַנען: — געגאַנגען!

פֿרייד פֿון אַרבעט

וואָכן, חדשים, אַ יאָר— און אַריבער!
איך האָב שוין פֿאַרגעסן דעם ריח פֿון פֿעל.
צו קאָן איך נאָך "שיסן", צו קאָן איך נאָך נייען—
ס'פֿעלט שוין דער צוטרוי צו אייגענע פֿינגער,
פֿון פֿאַכמאַן דער זיכערער שטעל.

כ'האָב געבענקט שוין נאָך מידיקייט פֿון אַ טאָג אַרבעט אַ שווערן,
געבענקט נאָך דעם ריטם, דעם הודיען פֿון שאַפּ;
און אויב מ'קאָן בענקען נאָכן "פֿראַסטן" אין לעבן—
האָב איך געבענקט, יאָ, געבענקט,
נאָך דעם טעם פֿון— אַ דזשאַב...

נישט מיט קיין בענקשאַפֿט פֿאַרשפיצט-ראַפֿינירטער,
נישט מיט דעם צאַרטן געפֿיל פֿון פֿאַעט—
נאָר האַרט און פֿאַרביסן, אויף ראַגן פֿון בירזשע,
מיט אַ פֿלוך אויף די ליפּן, פֿון מידע פֿאַרטאָגן
ביז אומרו פֿון שפּעט-נאַכטיקן בעט.

אַ וואָכעדיק-טרוקענע, אַ שטעכיקע בענקשאַפֿט,
ווי שטויביקע דערנער אויף אַ האַרבסטיקן קוסט;
און ווייט קאָן זי טרייבן און ציען די בענקשאַפֿט—
מיט הונגער-גריף ביינערדיק-האַרטן אויף גאַרגל,
מיט פֿראַסטיקער לאַגיק: דו מוזט!

איז פֿריידיק געווען און גוט יענע שעה,
ווען כ'האָב מיניע הענט אַ צעפֿיר געטאָן שנעל,
ווען ס'האַט זיך צעזשומעט פֿאַר מיר די מאַשין
און ס'האַט צווישן פֿינגער, כאַטש שטייף נאָך פֿון רו,
מיט האַסטיקן אימפעט גערוקט זיך די פֿעל.

א וואָך— און אַ וו-אָך— און אַ ח-ו-דש...
די טעג אין שאַפּ זיינען לאַנג—
אין די גלידער צעלייגט זיך אַ מידקייט,
אַ הוילקייט, אַ פוסטקייט אַ שווערע
פֿאַרנעפלט, פֿאַרטעמפט דעם געדאַנק.

איך פֿריי זיך נישט מער מיט מיין אַרבעט.
כ'קאַן נישט. כ'האַב קיינמאַל געקאַנט!
אַז אַלץ וואָס אין מיר ווערט צעריבן—
ווי קאַן איך זיך פֿרייען מיט אויפֿטו,
מיט זינלאָזן טאַנץ פֿון די הענט.

כ'פרוווּ ביי דער אַרבעט אָפֿט טראַכטן—
מיט ריטמען איז פֿול דאָס געמיט—
ס'רייסן זיך שטילע מאַטיוון,
ס'רייסט זיך מיין האָס און מיין ליבשאַפֿט—
ס'רייסט זיך צום אויסדרוק מיין ליד...

און שעהענווייז ווערט אַלץ צעברעקלט,
אין נאָרל-שטעך גייט אַלץ צו-גרונט...
איך ניי מיט אַ ווילדער רציחה,
מיט ציינער ביז ווייטיק פֿאַרקלעמטע:
איך ניי— צו פֿאַרנייען אַ ווונד.

כ'פֿרעג ביי מיין שכן דעם נאַגלער,
כ'פֿרעג ביים אַפֿרייטאַר: ס'איז וואָר,
האַסט ליב דאָס געניי, די מלאכה?...
מיט אַ פינטל פֿון אויג אויף דעם באַס-צו
ער ענטפֿערט: אויף אים, אויף אים אַזאַ יאָר!

איז ווי קאָן איך מיין אַרבעט באַזינגען—
ווי קאָן איך זיך פֿרייען מיט דעם,
וואָס לאַזט מיך אָן אויסגעהוילט-טעמפּן,
וואָס יאָגט מיך— און וואַרפֿט מיך צום סוף
צוריק אין די אַרעמס פֿון הונגער, צוריק אינעם פֿויסטיקן קלעם.

איז דערפֿאַר מיר מיין אַרבעט אַ שונא—
און זינג איך פֿון איר— איז מיט גאַל!
און זינג איך פֿון איר— איז פֿאַר יענע,
וואָס ס'שפּאַרט אויך אין זיי די רציחה,
וואָס ס'טליעט ביי זיי אויך באַהאַלטן
פֿון שנאה דער טויטלעכער שטראַל.

דו און איך

דו און איך—
איך ווייס נישט ווער מיר זענען;
נישט וועלכע קראַפֿט ס'האַט מיך אַ וואָרף געטאָן צו דיר.
כ'פֿיל—די אַלטע ווונדן ברענען,
מיין יעדער נערוו
ווערט וואָך ביי דיין באַריר.

דו שוויגסט.
דיין שוויגן איז אַ ליגן.
און רעדסטו—וואַקסט דער ליגן זיך פֿאַנאַנד.
כ'לאָז זיך פֿון דיין שוויגן,
כ'לאָז פֿון דינע ווערטער זיך פֿאַרוויגן—
איך מאַך די אויגן צו—און זע נישט
די טונקלקייט פֿון ראַנד.

מיך קענסטו נישט.
דיך טאָר איך נישט דערקענען.
אין טיפֿסטער נאָענטקייט—
איך בלייב דיר אַזוי פֿרעמד.
אין דינע אויפֿגעשטראַלטע אויגן—
אַזאָ קאַלטקייט זע איך ברענען,
אַז דו אַליין, יאָ, דו אַליין
וואַלסט זיך פֿאַר איר געשמט...

ס'יערט פֿון דורות שוין אין דיר
אַזוי פֿיל שוועסטער-זאָמען.
אויף יעדן אמת דינעם
גייט די פֿאַלשקייט אויף ווי אַ בוריאָן.

דו ביסט דער המשך
פֿון אַן אַלטן, אַלטן נאָמען...
און איך—
דער נאַר, דער בלינד-פֿאַרליבטער— דער מאַן...

איך ווייס:
אַ נאַכט, אַ שאַטן-שווערע נאַכט וועט קומען.
דיין בלייך געזיכט וועט שטיין פֿאַר מיר צום לעצטן מאָל.
אַנטקעגן דיר—
מינע ליפּן וועלן אויך מיט ליגן שטומען...
און וועל איך רעדן—
וועלן ווערטער זיין ווי קאַלטער שטאַל.

שטיל וועל איך דערנאָך און איינזאַם שפּאַנען.
טראַכטן, אַז טײַטז טײַטז ווי שוין געווען גענוג.
טראַכטן—
סיינען שוועסטער דינע
נאָך אַ סך, אַ סך פֿאַראַנען
און אַז איך וועל קיין מאָל, קיין מאָל שוין נישט ווערן קלוג...

דאָס לעבן מאָנט

דאָס לעבן מאָנט!
און כ'האָב עס ליב, כ'האָב טיף עס ליב
דאָס אייביקע, דאָס מאָנען פֿון מיין זיין,
און דאָס, וואָס רויעט נאָך כאַאָטיש אין מיין בלוט—
מיך שרעקט עס נישט,
ווייל לאַנג האָב איך זיך שוין דערקענט
און אַ פֿאַרליבטער שפּאַן איך אינעם שטראַלן-רעגן,
אין דער בלענדיקייט פֿון אַ צעגליטן מאַרגן-שיין.

דאָס לעבן מאָנט!
טויזנט הונגערס זינען וואָך,
טויזנט הונגערס גריזשען דאָס געמיט.
און דער, וואָס לייטערט אויס אין זיך
דעם גרויסן לעבנס-גלוסט, —
ביי דעם זינען די בענקשאַפֿטן אַ גאַרטן,
ווי די בייטן זינען אָן בוריאַן,
ווי זיי זינען שטענדיק ריין און ציכטיג און צעבליט.

דאָס לעבן מאָנט!
און גוט איז דעם, וואָס האָט אין זיך די קראַפֿט
פֿון די מאָנונגען צו שטילן דעם ווירוואַר.
אַזוי פֿיל כאַאָס קנוילט זיך אין אַ מענטשנס האַרץ—
און וויי איז דעם,
וואָס קאָן פֿון פּלאַנטער נישט אַרויס!
און וויי איז דעם,
וואָס קאָן ניט ווערן איבער זיך אַליין דער האַר!

דאָס לעבן מאַנט!
און שטענדיק איז צום מענטש,
און שטענדיק צו זיין גליק דער ריינער דראַנג.
און דער, וואָס קען דעם הונגער נישט צום מענטש,
ביי דעם איז הויל און מדבר'דיק אין האַרץ
און ס'קאָן אים נישט דערגרייכן שוין
נישט חלום און נישט וואָר,
נישט פֿון דער וועלט דאָס לויטערסטע געזאַנג.

דאָס לעבן מאַנט!
און גוט איז דעם, וואָס שפּאַנט אין ליכט
און האָט אַ ציל און ווייס ווהיין עס איז זיין טראַט געווענדט.
און אויב דער גוף איז מיר,
און אויב דער וועג איז שווער
און באַרגיק אויב ער איז און לאַנג—
ער גייט אַלציינס פֿאַרויס;
אים פֿירט דער קאַמפּאַס פֿון אַן אינערלעכן בלענד.

דאָס לעבן מאַנט!
און ביי דעם, וואָס קען די ליבשאַפֿט,
איז דאָס האַרץ אַן אָפֿנס און די אַרעמס זינען אָפֿענע און גרייט—
און זיי דריקן הייס צו זיך
דעם טרויער דעם געלייטערטן פֿון מענטש,
דעם פּאַטאַס פֿון זיין בלאַנדושען—
זיין אייביקע, זיין קוואַלנדיקע בענקשאַפֿט,
זיין ציטער און זיין שווימענדיקע פֿרייד.

דאָס לעבן מאַנט!
און כ׳האַב עס ליב, כ׳האַב טיף עס ליב,
דאָס ענדלאָזע, דאָס מאַנען פֿון מיין זיין!
און דאָס וואָס רועט נאָך כאַאָטיש אין מיין בלוט—
מיך שרעקט עס נישט,
ווייל לאַנג האָב איך זיך שוין דערקענט
און אַ פֿאַרליבטער שפּאַן איך אינם שטראַלן-רעגן,
אין דער בלענדיקייט פֿון אַ צעגליטער מאַרגן-שיין.

אין לעצטע רגעס

(צו דער צווייטער יאָרצייט פֿון י. גרינשפּאַן)

אין אָפּענעם פֿענצטער— א מילדער פֿאַרנאַכט,
צעיובלט פֿון קינדער-געשרייען.
אַ ראַדיאָ שפּילט. ס'פֿלאַטערט פֿאַרבי די קאַרניז אַ טויב.
ס'ציטערט אַ זונשטראַל, אַ לעצטער, אויף שויב—
אַ לעבן לעשט אויס זיך אין ווייען.

אַ בעטל. צופֿוסנס— אַ פּנימ אַ בלייכס;
אויגן— צעשראַקענע, גרויסע—
און מיר— דרײַ חברים אין אָפּענער טיר—
שטומע, דערשיטערטע, קוקן דורך איר,
אויף אים— אונדזער חבר, דעם גוסס.

ווי שווער איז פֿאַרגעסן אַ גסיסה-זיפֿץ,
דעם לעצטן כליפֿ— דעם פֿאַרניכטער—
דאָס האַרץ גיט אַ ריטש— אַ פֿאַרווונדעטער בער—
ס'ברענט אין געמיט אַזאַ בלוטיקע טרער—
געשטאַרבן— דער חבר, דער דיכטער...

אַרום ליפּן נאָך גליווערט אַ שמייכל;
די אויגן שטאַר— ווי פֿאַרטראַכט.
ס'טראַגט זיך געלעכטער פֿון פֿענצטער דערנעבן;
דער ראַדיאָ שפּילט; ס'הורזשעט דאָס לעבן—
האַב איך צאַרט זיינע אויגן פֿאַרמאַכט...

און כ'האָב געקוקט אויף זיין וואַקסענעם פנים,
געקוקט אַזוי שטיל, אַזוי לאַנג:
ווי יונג, ווי גרויזאַם פֿאַרשניטן!
ווי ביטער, ווי בלוטיק געליטן—
עס טוט דיין גוף שוין נישט באַנג...

“צי בין איך אויך אַ בלעטל אין סוף-זומער...”
ניין, דו ביסט “ערב” אַוועק...
וואָר—האַטט אומעטיק אַפֿטמאַל געזונגען,
נאָר ס'האַט זיך דיין ליד ערשט צעשוונגען
מיט שטורעם, מיט אויפֿבליץ פֿון העק.

איך קוק אויף זיין וואַקסענעם פנים—
אַזאַ קלוגס, אַזאַ ביטערס און צאַרטס—
ס'כליפעט פֿון ווענט אַזאַ טרויער;
דער דעמער אין פֿענצטער ווערט גרויער—
און ס'כליפעט, עס כליפעט דאָס האַרץ...

מינן זומער-געליבטע

I

אה, איז אָט ביסטו!
זיי באַגריסט, מיין מאַשינקע!
שוין לאַנג ניט געזען דיך,
דיינע שטאַלענע גלידער שוין לאַנג ניט געשפירט.
האַסט געבענקט שוין מסתמא
נאָך מינע פֿינגער די פֿלינקע,
נאָך מיין גלעט, נאָך די הענט,
וואָס האָבן דיין קאַפּ, דעט גלאַנציק-לאַקירטן,
מיט הייסער געניטקייט שוין לאַנג ניט באַרירט.

נו, קוק מיך ניט אָן
מיט דיינע שטאַלענע ציינדלעך,
מיט דיין זשערנעם פֿאַרושאַווער,
מיט דיין פֿאַראומערטן ראָסט.
כ׳בין דאָ! כ׳בין מיט דיר!
און-באַלד וועסטו שלינגען דעם האַריקן אַווער
פֿון פעלצן, באַלד וועט די נאָרל
זיך ווידער צעטאַנצן
און אין אַ ווילדן געיעג וועסטו ווערן צעלאָזט.

כ׳האָב אויך שוין געבענקט,
כ׳האָב אויך שוין געזשאַווערט—
האַסט אויך, מיין מאַשינקע,
געפֿעלט מיר צום גליק!
כ׳האָב זיך מיט ווינט פּוסט-און-פּאַסנעם
צו לאַנג שוין אויף הונגעריקע ראַגן גע׳חבר׳ט
און זשערנע געקוקט צו די הויכע פֿענצטער
און געווסט, אַז דו וואַרטסט דאָרט

אונטער האַריקע שלייערס
מיט דער געטרייער געוויסהייט, אַז כ'וועל קומען צוריק.

אה, מיין לאַנג-יאַריקע,
מיין זומער-געליבטע!
איך ווייס: דאָס האַרץ דינסט איז טויט,
איז פֿאַרגליווערט אָן מיר;
דינע ווינטערס און פֿרילינגס
זינען אינזאַם-באַטריבטע.
און רירט דיך ווער אָן—
איז בלויז אויף אַ ווילע,
בלויז דיך אַ רייץ טאָן,
בלויז דיר דערמאָנען, אַז איך בין ניט מיט דיר.

כ'וואָלט וועלן געטריי זיין,
כ'וואָלט וועלן דיך האָבן
יעדע וואָך פֿון דעם יאָר,
יעדן טאָג פֿון דער וואָך;
כ'וואָלט וועלן מיט פֿעל און מיט אויל
דיך שפּייזן און לאָבן,
און גרינגער געווען וואָלט דעמאָלט מיין גורל—
כאָטש זשערנע ביסטו, מיין לאַקירטע געליבטע,
און שטענדיק דו מאַנסט נאָר—
ניט גענוג, איך וויל נאָך—

נאָר ס'האַלט אַ יעוונוך דיך
אַ פֿעטער געפֿאַנגען
אונטער וואָלן פֿון פעלץ-האַר—
אים אַרט ניט מיין פּיין,
אים אַרן ניט דינע,
ניט מינע פֿאַרלאַנגען!
וויל ער— איז גיט ער אַ צווייטן דיך איבער!

מעג מיין בענקשאַפֿט נאָך דיר
מיין פֿאַרדאַרבן אויך ווערן,
מעג זי מיין אומקום אויך זיין.

נאָר אַט בין איך!
מיט שאַרפֿשטיין, מיט מעסער;
אַט איז דאָס קענדל
מיט שמאַלציקן אויל.
כיבין גרייט! די פֿעטקייט זאָפּ איין
זאָלסט יאָגן זיך בעסער—
און פיעשטשע זיך ניט
און רייס ניט דעם פֿאָדעם!
און דו, מיין מאַטאַרל,
העלף אַרויס, זיי ניט פֿויל!

כאַפּ אויף דעם אַרומיקן טעמפּאַ,
דעם רודער,
מיט דיין עלעקטרישן שטראָם
צינד אָן מיניע הענט—
כימוז גוט זיין און שנעל
ווי מיין שכן, מיין ברודער,
ווי ער מוז איך ווערן
צעפֿלאַמט און צעפֿיבערט,
ווי ער מוז איך ווערן פֿון אימפעט פֿאַרברענט.

עס מעסט מיך אָן אויג
מיט חשד און מיט לוייער—
צי וועל איך באַווייזן
דאָס וואָס פֿאַראַיאָר...
דאָס פנים איז כיטרע
און גלאַנציק און זויער—
איז רויש, מיין מאַטאַרל, אין הייסן אַרקעסטער!

און זינג, מיין מאַשינקע,
זינג, מיין געטויינע, אין צעהודזשעטן כאָר!

ס'איז הייס, ס'איז צעפאַרעט,
ס'איז זומער אין דרויסן;
ווי אַ ריזיקער אויוון
די שטאַט איז צעגליט.
נאָר דאָ אין פּאַבריק,
מיט פֿעל אויף די שויסן,
כאַפט מען דעם אַיזעם פֿון "וואַקאַציעס" לאַנגע,
און פֿון ברויט עם גייט אויף דאָ
אין זאַלציקע שווייסן
דאָס זעלבע, דאָס אַלטע, לאַנגיאַריקע ליד.

איז אַט, מיין מאַשינקע,
פֿרעס זיי, די פעלצן!
ציינדלעך, איר זשעדנע,
שלינגט האַסטיק, שלינגט שנעל—
כיבין האַרט פונקט ווי איר—
כיוועל פֿון היץ ניט צעשמעלצן.
זאַפּ איין דאָס אויל און זינג, מיין מאַשינקע!
ס'איז גוט דיר, זיי גליקלעך, וואָס דיין האַרץ איז אַ שטאַלנעס,
איז גוט דיר וואָס דו האַסט אַן איזערנע פֿעל.

אין מדבר

שטיל. אַ פֿראַסטיק ווינטל ריזלט דורך פֿאַרנאַכט ;
די פרעירי ליגט אַ טונקל-אומעטיקע—פּוסטע.
איך גיי אַן אינזאַמער, אַ פֿולער מיט פֿאַרדאַכט
אויף יעדן ריר,
יעדן שאַרך אין טרוקנקייט פֿון ווינטערדיקע קוסטעס.

דער גראַעך שליאַך—מיט וויסן שרונט אין מיט—
פֿאַרלירט זיך אינעם דעמער, ווערט מיט אים פֿאַרשוועמען.
אויף האַרטן אַספּאַלט—כּיהער בלויז מיטע טריט
און איבער מיר—
טעלעגראַפֿן-דראַטן דרינדזשען מיט אַ סודותדיק-פֿאַרבנעקטן זשומען.

איך גיי געשווינד מיט אַנגעשטרענגטן בליק,
ווי ס'גייט אַ מענטש אין טונקלקייט אויף פֿרעמדע וועגן.
געזאָגט האָט מיר אַ פֿאַרמער מיט אַ ווייל צוריק :
שוין שפעט. בעסער איז—
מיט מענטשן זיך ביינאַכט דאָ נישט באַגעגענען...

נאָר איך האָב בלויז אַ רוק געטאַן אויף נאַקן דעם קאַשקעט,
געדאַנקט און מיט אַ שמייכל אים די האַנט געגעבן.
ער האָט מיך אַנגעקוקט. געענטפֿערט קורץ: "יו בעט"—
און צוגעגעבן—
"אַ מענטש, פֿאַרשטייסטו, האָט נישט מער ווי איין און איינציק לעבן

ס'איז גרויס די אינזאַמקייט פֿון מדבר ;
די אינזאַמקייט פֿון הימל און פֿון ערד.
און נעמט די טונקלקייט נאָך איינוויגן די ווייטן.
ווייעט אַן אַ ליידיקייט אַזאַ פֿון אַלע זייטן,
ווערט דאָס האַרץ פֿון אַזאַ אומרו,
אַזאַ נאָגעניש באַשווערט.

טויזנט גריבלענישן הייבן אן זיך שלענגלען דורך געהירן.
בילדער, לאַנג-פֿאַרגעסן, שווימען פּלוצים אויף.
אין טריט—ווי עכאָס ווייט-פֿאַרלאָרן—
קלינגט דומפיק שרעק פֿון קינדער-יאָרן,
אין יעדן קוסט, אין יעדן שאָטן
לעבט אַן אַלטער פּחד אויף...

און ס'שטייגט אַ זיסקייט נעפלדיק פֿון די קאַשמאַרן—
בענקשאַפֿטן, חלומות פֿון אַ קינד—
אַ זשעסט; אַ בליק; אַ פנים—אַפּגעריסן—
אַ מאָטיוו אַ צאַרטער הייבט אַן קלאַנגלאָז פֿליסן,
גיסט זיך מיט דער הוילקייט דאָ צוזאַמען,
מיט דעם אַוונט-טונקל און פֿאַרשווינדט.

כ'האַב אין אַט-די בילדער זיך פֿאַרלאָרן.
פֿאַרגעסן: ס'איז אַ מדבר—כ'בין אַליין.
ערשט ווען ס'האַט אויפֿגעטויכט אַ מענטש פֿאַר מיר אין דעמער,
האַב איך אַ פֿיל געטאַן מיין מעסער
און מיט האַנט אין קעשענע אויף קלינגל
בין איך געבליבן פֿאַר דעם פֿרעמדן שטיין.

ס'האַבן אויפֿגעגליט פֿאַר מיר צוויי אויגן,
אַ מעסט געטאַן מיך פֿרעגנדיק און שנעל.
כ'האַב געהערט: ס'האַרץ מיינס האַמערט.
געזען: אַ ווייס געזיכט, די ליפּן צוקן
און, פּונקט ווי איך, ער שטייט פֿאַרגליווערט,
רירט זיך נישט פֿון שטעל.

הָאָב אִיךְ דִּי הֶעֱנֵט פֿון קעשענע אַרויסגענומען,
געהערט— ער פֿרעגט מיך וואָס, ער רעדט.
אַ פֿאַרשעמטער פֿון דער גרייטקייט פֿון מיין מעסער,
הָאָב אִיךְ פֿאַר דעס פֿרעמדן זיך פֿאַרלוירן
און אַן ענטפֿער אויסגעשטאַמלט:
"שור— אַי גאַט עי סיגאַרעט."

מיר הָאָבן ביידע אין איין שוועבעלע פֿאַררויכערט,
אַריינגעצויגן טיף, גיריק און מיט האַסט;
ער האַט מיך אָנגעקוקט אַ ווילע
און מיט אַ שמיכל אָפּגעאַטעמט.
ווי עס אַטעמט אָפּ אַ מענטש,
אַ באַפֿרייטער נאָר-וואָס פֿון אַ שווערער לאַסט.

דערנאָך איז גוט געווען צו גיין אין צווייען;
מיר הָאָבן זיך פֿון אונדזער הויקער-גליק דערציילט.
די לבנה איז איבער פֿרעירי אויפֿגעגאַנגען
און גרינגער האַט זיך איצט די ווייטקייט אויסגעשיילט

זיין שטים האַט יוגנטלעך געקלונגען,
נאָר גערעדט האַט ער מיט ערנסט, מיט באַדאַכט:
— ער האַט עס פֿינט, דאָס שלײַען זיך אויף וועגן,
דאָס לעבן אָן אַ טאָג און אָן אַ נאַכט.

ער האַט נישט ליב די פֿראַכט-וואַגאַנען
און שווער איז אים דאָס בעטן פֿאַר אַ "ליפֿט";
עפעס קאָן ער זיך קנין אַרט געפֿינען—
"ענד סאָו— עי גאַי סיגאַטאַ שיפֿט..."

מיר רופֿן זיך שוין "על" און "מאַרטי"
און פֿלאַנעווען שוין— איינשפּאַרן אַ בעט.
די "קרעקערס" הָאָבן מיר שוין אויפֿגעגריזשעט,
אויסגערויכערט ביזן לעצטן ציגאַרעט.

פֿון דערווייטנס האָט אַ שטעטל זיך צעפֿינקלט—
האָב איך געוואָלט פֿאַרשנעלערן דעם גאַנג;
נאָר על האָט מיך אַ צי געטאָן ביים אַרבל—
כִּיהאָב געזען: עפעס ראַנגלט ער זיך מיט אַ פֿינלעכן געדאַנק.

מיט שולדיקייט האָט ער געקוקט אין מיניע אויגן,
געזאָגט: "אי געס— עי גאי קען נעווער טעל..."
ער האָט פֿאַרמאַכט פֿאַר מיר זיין אָפֿן מעסער—
כִּיהאָב געשמייכלט. די פרעירי איז געלעגן ווייט און העל.

איך און מיין טשעמאָדאָן

און ווידער שטייט אן אָפּענער מיין אַלטער טשעמאָדאָן
און די געטרייע שלעסער-אויגן בעטן זיך און פֿרעגן:
וואָס וויל איך נאָך פֿון אים, דעם אַלטן וועטעראַן?
ווי לאַנג נאָך וועט ער גיין מיט מיר אַזוי אין שפּאַן
און זיך אַרומשלעפּן מיט מיר אויף מיינע וועגן?

אין שוּפּלאָדן ווערט ליידיק; די שאַפֿע גענעצט קאַלט;
אויפֿן טיש עס הורבען זיך פֿאַרשטויבטע ביכער,
ס'איז פּריקע מיר אַביסל פֿון טשעמאָדאָנס פֿאַרהאלט.
איך קוק אויף אים א שטרענגער, דורך אן אויגנשפּאַלט,
נאָר מיט מיין שטרענגקייט בין איך נישט אין גאַנצן זיכער...

שוין אַזוי פֿיל מאָל האָב איך געלאָזט זיך איבער לאַנד
און ער, מיין טשעמאָדאָן, האָט ביי מיין זייט געשווונגען.
דורך רעגן און דורך פֿראַסט, דורך הייסן פּליינען-בראַנד,
איז ער דער וואַנדער-שטעקן געוואָרן אין מיין האַנט,
ווען כּיהאַב מיין אומרו איבער שליאַכן אויסגעזונגען.

ער איז, מיין טשעמאָדאָן, פֿאַרגלידערט אין מיין צייט—
א היימלאָזער פֿון פֿריסטע קינדער-יאָרן.
ער איז אַמאָל געווען—אין ווייטער, ווייטער ווייט—
אַ פּשוטע פֿאַטשיילע, א בינטל ביי מיין זייט,
ווען כּיהאַב צום ערשטן מאָל די היים מינע פֿאַרלאָרן.

ער איז אַמאָל געווען דאָס קישן פֿאַר מיין קאַפּ;
ער איז אַמאָל געווען מיין שטיקל ברויט אויף באַנען;
ער איז אַמאָל געווען מיין קינדהייטס גאַנצע האָב
אין כאַאָס פֿון מלחמהדיקן באַרג-אַראַפּ;
ווען ס'האַט אַנטדעקט דער טויט דעם זין פֿון עראָפּלאַנען...

מיין אַלטער טשעמאַדאַן—מיין ערשטער וואַנדער-פּאַק—
פֿון האַנט האַט אים מיין דור שוין נישט געלאָזן.
ער איז געוואָרן היימיש מיטן וועג-ראַנד און באַראַק,
ער איז די ביקס געווען אין האַנט פֿון דעם "באַסיאַק",
ער איז פֿאַר "טרעמפּס" נאָך הינט דאָס בעט אין פֿייכטע גראָזן.

איז ער נאָך נישט באַפֿרייט, מיין אַלטער טשעמאַדאַן,
ער וואַגלט נאָך אַרום אויף טויזנט האַרבע וועגן;
ער וויל נישט גיין מיט מיר: ער איז שוין מיד פֿון שפּאַן,
נאָר ס'איז דער אומרו, מיין ירושה, טיף אין אים אַריין,
און ער, פּונקט ווי מיין דור, איז ביטער אין זיין פֿרעגן...

לאָז איך זיך ווידער איצט אַוועק אין גאַנג—
ס'איז דער הינט קיין האַפֿן נישט פֿאַר שווערן אַנקער
איך ווייס: איך מוז איצט גיין—נאָר עפעס טוט מיר באַנג...
מיין טשעמאַדאַן וויל וויסן: האַר מינער, ווי לאַנג...
ער איז שוין טאַקע אַלט, אַ צעבראַכענער, אַ קראַנקער...

מיין פֿאַלק

צו דיין גוף פֿאַרבלוטיקטן
האַבן ווייניק פֿון דער וועלט זיך אָנגעבויגן.
עס ליגן איינגעשפיזט אין דיר נאָך טיף די פֿאַשיסטיש
ניט דיין בראַך און ניט דיין מוט
האַט מען נאָך אָפּגעווייגן,
בלויז אַ ציפֿער אָפּגעציילט:
זעקס מיליאָן
פֿאַרברענטע און פֿאַרגאַזטע יידישע סקעלעטן!

ס'האַט מיטגעפֿיל דיר ניט געפֿעלט,
ניט הויכע רייד.
ניט צוזאַג גרויסער אין די טעג פֿון גרויסע שלאַכטן.
איצט ווייסטו שוין—
אין האַרץ דינעם דעם מידן
ברענט פֿראַסטיק דער באַשייד:
ניטאַ פֿאַר דיר קיין פֿרייער וועג.
ס'קוקט דאָס שוידער-אָנגעזאַפטע אויג דיינס
מיט בענקשאַפֿט צו דער ווייטער וועלט
און זעט פֿאַר זיך— אַ "טאַמי"-ביקס!
אַ טויער, אַ פֿאַרמאַכטן!

ס'איז קאַלט דאָס קול,
וואָס פֿרינדלעך-כיטרע ס'האַט צו דיר גערעדט—
הייס פֿון ביקסן. טווישטשען איצט די קוילן;
קאַלט, ווי היטלעריס, איז דאָס שטאַל
פֿון בריטישן באַגעט!

און דאָרט, וווּ ס'איז דיין גוף אין רויכן אויפֿגעגאַן,
ווּ ס'ליגט דיין האַרץ צעטראָטן,
ווּ ס'ליגן דיינע אברים פֿאַרברענט—
פֿון דאָרט זאָל זיך דיין בענקשאַפֿט ניט אַ הויב טאָן מער!
מיט דיין פֿרייהייט-חלום אַ געקרייציגטער
בלייבן זאָלסטו,
שטאַרבן זאָלסטו
צווישן די באַראַקן-ווענט!

וואָס קאָן איך ברענגען דיר פֿאַר טרייסט,
וואָס קאָן איך ברענגען דיר פֿאַר ליד—
כ'האַב אויף פּוילניס ערד מיט דיר געבלוטיקט,
כ'בין אין דייטשלאַנדיס,
כ'בין אין ענגלאַנדיס לאַגערן מיט דיר אַ ייד.
איך קען דיין מוט,
און קען דיין דורות'דיקע קראַפֿט.
איך פֿאַל און הייב זיך אויף מיט זיי
און דו אַליין ביסט פֿאַר דיין צוקונפֿט—
דו אַליין ביסט מיר די בעסטע האַפֿט!

און מיינס, ווי ס'איז געווען מיין טאַטנס,
איז דיין גורל, און דיין טרויער און דיין פֿרייד.
ס'איז מיין טאַטע אויף אַ פּויליש פֿעלד געפֿאַלן—
נאָר זיין בלוט איז איבער וועלט-קוילעך פֿאַרווייט.
און אומעטום
עס גליט פֿון אים אַ שטיקל לעבן;
און אומעטום איך זע זיין איינגעשפּאַרטן בליק.
ער איז פֿאַראַן אין דיר
און וועט פֿאַרבלויבן!
און זוכן וועט ער
און דערגיין צום אויסגעבענקטן גליק.

ניטאָ דאָרט שוין קיינער

(פֿראַגמענט)

ניטאָ דאָרט שוין קיינער.
ווי אין נביא'ס חלום—
צעזייט און צעוואָרפֿן די ביינער,
נאָר ס'טוט זיך ניט אָן,
ווי אין נביא'ס חלום,
אַיין הויט אויף די ביינער.
קיין קלאַנג, קיין באַוועג,
מען ווייסט ניט אַפֿילו
די טויטע וווּ ליגן— קיין שפור ניט, קיין סימן.

ס'וועט דאָרטן שוין קיינער ניט זינגען
פֿון יידישע דיכטער דאָס ליד,
און אויך נישט דעם היימישן ניגון
פֿון פשוטן ייד.

אפֿשר קלאַגט דאָרט דאָס פֿעלד
און טוליעט צו זיך דאָס געבייך?
אפֿשר שלוכצט דאָט דער ווינט
און יאָמערט און וויינט?
איך בייג זיך פֿאַרויס צו דער ווייט,
איך קוק צו די הימלען און האַרץ—
איך הער בלויז דאָס ליד פֿון מיין האַרצן,
נאָר פֿון דאָרטן, פֿון יענע פֿעלדער—
קיין פֿליסטער, קיין פֿלאַטער, קיין שאַרץ...